

possit miscetur adinire: qd fiat aliqd occupat maiorem locū qd pua: sed sepe fit qd occupat minore locū.

Secundo dubitatur: qd non videt bene dictum qd forma accidentalis alteri adueniens nō facit ipsū mai⁹. Nā unitas ē forma accidentalis: et tū adueniens binario efficit maiore numerū. sicut etiā dimensio corporalis ē accidentalis forma: et tū dimensio corporis addita dimensio facit ipsum corpus mai⁹. ¶ Ad hui⁹ aut difficultatis euidentiam ē attendendū: qd de quacūq; q̄titate et unitate loq; possumus dupl'r. vno qd modo p ordinē ad subm qd in formant et alio mō p ordinē ad persistentem q̄titate cui addunt. Et primo qd modo ipse sunt accidentales forme: qz subm i quo suscipiunt accidentē informat. et sic sumptē nō faciunt mai⁹: qd quidē satis pz de unitate. nā unitas lapidis unita lapidi non facit lapidē maiorem. idem ē pz de q̄titate: neq; pua neq; magnas: sed quantitas sibi adiuncta facit eam quantitatē: sic etiam quantitas adiuncta sibi facit eam qualem nō autem pot' vere dici qd eam faciat maiorem qd ē: qd maius dicit respectu minoris. minoritas aut fundat sup q̄titate: non supra subos. et ideo substantia de se nō pot' dici minor. neq; p ois debet dici qd p adiunctionē q̄titas fiat maior: qd sic de seclē solū os dicit qd fit q̄tita: si aut predicta sumantur et modo. s.g ordinē ad q̄titate persistentem cui addunt nō sumunt tunc tantū forme accidentales: sed tanq; ptes integrantes totā q̄titate. Et qz ex additōe ptes ad partem fit mai⁹: et circo palam p alio addit' facit maiore dimensioē. et unitas addita binario facit maiore numerū.

Et adhuc dubitatur qd nō videtur qd cēntia forme accidentalis sit simplex: qz componit ex gñe et oīa.

¶ Iuxta hoc etiam queratur quomodo per dicta auctoritas separatur forma accidentalis a forma substantiali totius. ¶ Ad primam autem q̄tionem ē dicendū qd ē duplex cōpositio. scilicet cōpositio logicalis qd ex gñe et oīa q̄ videtur cōpositio logicalis: qz fit ex diuersis cōceptib' reñis. et est cōpositio realis vel physica que est ex materia et forma qd ē cōpositio realis: qd nō est cōpositio cōceptuū s; ē cōpositio re: p. prima aut cōpositio non excludit ab cēntia forme accidentales p s; qd dicit ē simplex: qz etiā forme accidentales sunt cōpositę ex gñe et oīa: sed excludit ab cā cōpositio scda: qz cēntia accidentalis forme non est cōposita ex mō et forma: sed ē res qd ē tū actus. ¶ Ad scdas que q̄tionē ē dō" qd forma totus et q̄titas et nā tot' compesitū sūt idē res: sed differunt rōne. nā humilitas ē q̄titas boīs et ē nā boīs et est ei⁹ forma tot' sed dī q̄titas p ordinem ad ordinē: et cōpositio significat qd qd ē dicit nā p ordinē ad nāles opariōes: quaz est principiu: et dī forma tot' i quārum totū cōpositio dat cōsepāt g auctor forme hic diffinitā a forma substantiali tot': cum dicit qd sumitur a nā cōpositionis. i. a nā rei composicē. qd ē nā vt videtur ē forma tot' compositi.

¶ Qm aut fortasse in alijs cōtingit idē proferri additū ēē cōueniēter existimo: inuariabili essentia cōsistēs. In aia. n. alteratio cōtrarietatis inuenit: vt tristitie et gaudij.

¶ Secundo cum dicit. Qm autē fortasse. manifestat qd in perfecta descriptione sit posita illa p̄cula vltima. inuariabilis. oīes qz etiā i alijs quibuscūq; am formis: sicut i aia rōnali pot' pferri idem. s.g. sunt simplicitas cōtēctico ad excludendū formā hic diffinitā ab eis additū ē cōueniēter inuariabili cēntia consistēna. Nam s; aia rōnalis sit simplr in cēntia: non tū est inuariabilis sicut forma b oīs finita: quin potius variatur propter id qd in ea inueniuntur

alteratio contrarietatis: sicut alteratio de tristitia i gaudium: et de gaudio in tristitiam.

Sed hic sunt quedam dubia. videtur enim qd anima non alteratur de tristitia in gaudium. qz dicit in primo de aia: qd si quis dixerit alas tristiari vel gaudere. simile est ac si diceret. cā texere vel edificare. sed aia non tepit neq; edificat. qd non tristitatur neq; gaudet. ¶ Ad hoc est dicendū qd in libro de aia p̄s non loquit de aia nisi si vt est coniuncta corpori: hoc aut p̄prie loquēdo: vt de clarauim' in questiois libz de anima. nec gaudet nec auiat nec intelligit. sed ipse homo gaudet et amat et intelligit per animam. cuius ratio est quia operari et agere est per se existētia. cum autem est anima coniuncta corpori non dicimus qd per se existēs sit aia: sed homo p aiam. et circo p̄prie loquendo bō agit p aiam sicut videt p oculum. qz aut auctor loquitur de aia vt supra diximus: putat ascendit capacitatem corporis: et nota est per se existere. Nam sic etiā ipa nata ē se se tristiari et gaudere.

Secundo dubitat qd videtur forma accidentalis etiā ēē variabilis: qz qd quicq; est et quicq; nō ē variabile est. sed calor qd est forma accidentalis quicq; est in corpore: et quicq; nō ē forma accidentalis ē variabilis. ¶ Ad s; dicēdū est qd dupl'r dicit aliquid variabile. vno qdem modo qd est subm variationis: et sic aia dicitur variabilis qz subicit variationi tristitie et gaudij. et forma accidentalis modo dicitur inuariabilis: qz ipa non ē subm motus et variationis. Alio aut modo dicit variabile id qd acquiritur et perditur per variationem. et sic forma accidentalis est variabilis. Calor. n. qui est forma accidentalis acquirit per calefactionem et perditur p infrigidationē: non tū ipm calorem dicimus esse subm calefactionis: sed ei⁹ subiectū est substantia que calefit.

Sed adhuc restat dubitatio: qz sup̄ficies ē forma accidentalis: et tū subicit dībanō et penigratioi. gac accidentales for' pot' ēē subz variatiois. ¶ Ad qd breuiter ē dicendū qd sicut sup̄ficies non ē virtute sua sed i virtute substantie: ita etiā nō subicit variationi i virtute sua: s; i virtute subie. p qd magis proprie dicit qd substantia qd sup̄ficies subicit variationi. sicut etiā dicitur magis proprie qd pcurit homo: qui pcurit i virtute sua: qd pcurit bacculus qd pcurit in virtute boīs.

¶ Sed qm vt aut qdā simplicitati: nulli vero variatioi subm ē: vt ea qd ē mūdī aia: diffinitio hāc ab omib': addidit cōpositioi cōtingēs. erit itaq; termin' forme dicta diffinitio: nō. n. sup̄ficies: neq; minus continere: siquis subtiliter inuestigauerit: reperietur.

¶ Et rōne cū dicit. Sed qm vt aium. manifestat a quo separet prima p̄cula diffinitionis dicēs. qd vt aut qdā: aia mundi ē in cēntia simplex: et non est subiecta variationi. ad hoc qd fiat perfecta sepatio accidentalis forme: ita ab ipa qd ab oībus formis subalib'. additum ē cōpositioi cōtingēs: qz aia mūdī nō aduenit alicui cōposito in cēntia: s; i opando tū forme etiā alic subale: vt supra dictū est: nō suscipiuntur i cōposito: sed i simplici mō. ¶ Notandū aut ē qd aiam mūdī appellat motore p̄mi cert: qz sicut ab aia ē mot' i toto aia: ita etiā ab illo motore. certat motus i toto mūdō sēssibili. Ille aut motor celi ē qdā intelligētia sepatā qd s; p̄pos n̄ suscipit variationē: s; b; semp rōnis forme existētia et vni forme opationē. ¶ Vltio cōcludit auctor qd dicta diffinitio ē terminus forme: qz ita ipa ipos terminat et clauditur id qd p̄tinet ad formā: qd nō sup̄ficies ita ē neq; oīa inuentione regit cōtinere si subtili inuestig.

¶ Notandum est autem quod si illam particulam qua dicitur compositio in composito contingat accidere adueniens sepe accedat forma o cuncta formis subalibus non est idcirco alie particulae supfluit pp id quod non forme accidentalis non plene exprimitur sine alijs particulis nec et exprimitur sine eis illi modi quibus singulariter a ceteris formis subalibus separantur sicut per ex predicatione.

¶ Oportet autem dubitatione ex precedentibus vix nulla forma invariabilis sit. Hoc autem videtur in pluribus. Nam eadem oratio est susceptiva veri et falsi: et albedo claritatis et obscuritatis: et ratio quod in re est: et non est.

Dicitur auctor posuit in parte precedenti distinctionem forme accidentalis et declaravit oes particulas ipsam nunc in pre ista modo nec dubitatione quadam de vltima particulis arguens formam accidentalem esse variabilem et diuidit hoc per in duas partes: quod primo ponit dubitationem et obicit ad primum fallam. et soluit obiectiones istas. Ibi. Sed non est ita. Pponit ergo primo quod dubitatione huiusmodi forma sit variabilis. Ubi attendendum est quod non intelligit verum vlla forma sine subalibus sine accidentalis sit variabilis. quod de aliquo forma subalibus ipse iam obicit quod est subvariabilis: sic de alia rationali que est subalibus forma vni quod intelligat verum vlla forma accidentalis sit variabilis. unde arguit tantum de formis quibusdam accidentibus quod sunt variabiles obicem: quod si videtur in pluribus contingere quod suscipiant variationem: quod eadem oratio videtur suscipere variationem: et falsitas de vno ipso in aliud. ¶ Albedo etiam in nigredo videtur variari de claritate in obscuritate. de puritate ad impuritatem et conuerso: quod quique sit magis pure et quique sit minus pure in sublo. ¶ Ratio etiam opinio est susceptiva veri et falsi: ipsa esse sine veritate: et quod non est. et falsitatis: et de vno in aliud videtur variari. quia eadem opinio quandoque vera est quandoque falsa.

¶ Sed non est ita. Nam nihil differt albedine clari dicere: quod suscipiens ipsa claritas dicere. non est autem oratio oratio susceptiva: nec ratio est in re et non est: Sed hic autem alibi dictum est.

¶ Deinde cum dicitur. Sed non est ita. soluit positas obiectiones. Ubi attendendum est quod cum albedo aut nigredo sint in sublo magis aut minus pure: precipue a sublo magis aut minus: et est ista variatio non in eis sic in sublo. sed in suscipiente ipso quod variatur penes albedinem et nigredinem. et propter auctorem solutes istam de ipsis dicit quod nihil differt albedinem claram obicem: quod dicere suscipiens albedinem esse clarum. per quod dat intelligere quod non albedo: sed eius sublo subiacent variati quia ipsa variatur penes albedinem: sic etiam penes albedinem appellatur clarus et albus. ¶ Ad instantias vero de oratione dicit quod non est verum quod oratio suscipiat illam contrariam quam sunt veritas et falsitas: nec ratio. opinio est subiectus est quod in re est. et veritas: et non est. et falsitas: sed sunt tamen note. et signa earum passionum que sunt in eis sic de ipsis dictum est alibi. vix per in li periclenias.

¶ Sed in his dictis sunt aliquae dubitationes. nam primo videtur quod veritas sit in oratione sicut in sublo: quia forma si denominatur nisi sublo suis: sed veritas et falsitas denominantur oratione: quod oratio ra va quod falsa ergo videtur quod veritas et falsitas sint in oratione sicut in sublo. ¶ Ad istam quoniam dicendum quod in oratione non est veritas aut falsitas sic in sublo.

sed solum sit in signo: quod perfectio intellectus in nullo est intellectus: et potest sic in sublo: et sic est dicendum de defectu et virtute autem est perfectio intellectus: quia in intellectu est magis perfectus inquantum est magis verus: et in tantum magis deficit a perfectione sua: inquantum magis recedit a veritate: et accedit ad falsitatem. Necesse est itaque dicere quod veritas et falsitas in nullo est intellectus: sicut in sublo: sed hoc modo sunt in solo intellectu. In oratione autem sunt sic in signo: quod oratio significat conceptionem intellectus: et in re sunt sic in causa: per id quod intellectus nostri causas et accipit a rebus. ¶ Dicendum est quod ad arguendum quod non solum sublo forme denotant a formis: et denotant ab ipsis tamen id quod effectum est quod quod est significatio: quod quodammodo non solum aliquid quod est sublo sanitatis a sanitate dicitur sanus: sicut intellectus obicit veritas et veritatem: sed etiam medicina quod effectiva sanitatis obicit sana: et res quod causat veritatem obicit vera. Item veritas dicitur sana quod significat sanitatem: et sic obicit veritatem quod significat veritatem.

¶ Secundo dubitatur quod non videtur quod opinio sit nota. et significatio passionum aliquid: quia ipsemet opinio est passio aliquid: passio autem non est significatio signaturum: et opinio non est notitia signaturum. ¶ Ad id dicendum est quod opinio potest accipi simpliciter: quod vno modo potest accipi per exceptionem: res quod sunt in alia: et alio modo potest accipi per exceptionem: vocum quod et exceptiones sunt in ipsis alia. Potest etiam alia concipere in alia et nas boia et concipere vnum cum alio. Item potest concipere ista dictionem quod est alia: et istam dictionem quod est boia. Et propositum quod ex istis conceptionibus dictionibus quod sunt boia et alia et opinio quod est nota. et signum precedentis opinionis: quod est ipsum compositum ex conceptione nature alia: et conceptu nature boia: et potest signatum posci per orationem quod est in voce. Non autem est lectionis quod vnum et idem sit per respectum ad diuersa signum et signatum.

¶ Substantiale vero est quod potest esse ex quada compositione: ut in pluribus: et quod impossibile est deesse rei: vtrum et sensus: sine corpore familia: ut primum et discretus.

¶ Deinde cum dicitur Subale vero est: ponit distinctionem subalis vel essentialis: et primo ipsos diffinit. 2. ipsum diuidit ibi. Dicit vero erit. Dicit ergo in prima parte substantiale et essentialis: et est quod ex quada compositione: vixit ex compositione rationis: consistit ad esse compositionis. et compositum. et ita offert et est quod est impossibile deesse sublo. et compositum existere. sic rationale consistit esse boia: et sensus. et sensibile offert esse alia: et continuum consistit esse quantitati et tunc et discretum consistit esse quantitati discrete. ¶ Notandum autem est quod est duplex compositio. 1. pro realis quod est ex materia et forma: et pro rationis que est ex genere et specie. Compositum autem prima considerat a natura et forma considerat a logico. ut si daret auctor intelligere quod non vult modo diffinire subale reale: quod est vera materia et vera forma: sed subale logicum quod se habet ad similitudinem illo: dicit quod offert esse ex quada compositione: non ex ratione simpliciter. nam compositum realis est compositio simpliciter: sed pro rationis est compositio quodammodo est compositio simpliciter: quod ipsum non obicit res simpliciter composita: vixit supra dicitur. ¶ Item notandum est quod significat dicit quod non esse ex quada compositione: quod differentia diffinitio generis non dat esse speciei nec constituit speciem: sed solum remanens generis speciem constituit: et dat sibi esse specificum. ¶ Item est notandum quod ipse est subale deesse rei cui est subale et finem re: quod intellectus: propter id quod nec esse nec intelligi re: potest absque principio suis substantialis.

¶ Sed dubitatur quod compositum et discretum ponatur in numero ro substantium: cum ipse sit accidentis: Ad quod videtur quod est quod ipsa possumus comparari ad vnum. et ad substantiam: et sic non sunt subala sine sunt accidentalia: possumus etiam comparari ad speciem quantitas quas constituent: et sic.

sunt substantialia sine essentialia, quæ et continua et essentialia quæ
viam continent, et discretum est essentialis quantum ad discreta.

Docvero erit vt materia. illud aut vt forma:
vt corpus quidē est materia hominis: anima
vero forma. erit itaq; subale vt est corpus hō
itq; ratio. Dec aut i his que de categorijs vt
cra sunt expedita sunt.

¶ Deinde cum dicitur. Hoc vero erit. diuidit substantialia
dictis qd hoc ē vt mā. i. habēs se ad modū mā. vel forma.
id est habens se ad modū forme. Exemplificat autē pmo
de mā. i. forma. q. mā vt dictū boīs ē corpus. i. aīa est for
ma et. Deinceps vero quasi concludēs exēplificat de habē
ribus se ad similitudinē māe. i. forme. cū adiungit. erit ita
q. subale vt cor. p. qd se bz sicut mā. atq. bō qui se habet si
cut ppositū. atq. rō. i. rōnale qd est orīa. i. bz se ad modū
forme. De quibz dictū ē. vt ait. in pdicamentis. In pēica
mēto. v. s. sub. vbi dictū fuit qd gēa i. spēs i. orīe pdicant
noīe i. rōne de suis īferioribus. Nā pdicari noīe i. rōne ē
pdicari subale. ¶ Notandū autē est qd i. exēplis suis pmo
accipit corpus. put ē pars realis cōpōnō īpūs boīs. nā
īsto modo corpus ē mā. s. s. sed mō accipit cor. p. put est ge
nus. qd nō ē mā. s. ē vt mā. i. pmet ad cōpōnōnem boīs
logici. ¶ Itē notādū est qd mā nō ē totū qd est. sed est
pars ei. realis. i. sūb forma est realis pars. i. genus nō est reali
pars sed totū. i. sūb forma sūbstant autē pars fin rōnem. i. dīcō
nec gen. ē mā nec orīa ē forma. Est autē orīa vt forma.
i. genus vt mā. inquantū scē mā est dēterminabilis p for
mā ad certū cōsue etīa sūo modo gen. ē dēterminabile p
orīam ad certā spēin.

Ad hic occurrunt due dubitationes. primo quod dubita-
tur quod non videtur quod subale debeat poni et materia.
quod magis datur esse subale. ad hoc dicitur quod si
plerumque non deest et tamen offert ad hoc quod forma non datur
et in actu nisi ex conjunctione ad modum. sicut etiam generis
non deest specificum nisi confert ad esse specificum inquantum
totum esse specificum non datur nisi ex conjunctione ad genus.

[illegible]

¶ Quidē autem quedā forma a natura esse: q-
dā vero ab actu. Ratio etenim a natura ē: calor
vero et passio qdā i actu essent. Lc. III.

Postquam auctor profectus est diffinitive
tam de forma accidenti: quod de substantia:
li. nunc in premissa de forma persequitur ot
tiusque colligendo tam forma accidentia
lem plus diffinitam: quam etiam substantiale positi
rino diffinitum sub nomine eorum ipsius forme
Est autem notandum quod forma proprie ad qua
tuor potest comparari potest ad eam a qua origina
tur. Itaque comparari potest ea de quibus predicatur siue substanti
ne accidentibus. tertio comparari potest ad actus: cuius ipsa est pars et
quarto potest comparari ad eam vel ad modum essentiam suam. octimum

quod ad modū videm^{us} q̄ calor comparatur ad naturā ignis.
a q̄ determinat. comparatur etiā ad substantiam de quo p̄dicatur accident
taliter et ad particulares calores: de q̄b^{us} dicitur cōtinuat.
Itē opaf ad calefactionē: et parī pōt ad modū cendi quē
bz p̄uenit a substantia et quantitate: talibz rebus. Et g̃ ista dētiv
o: ponit auctor q̄ duplicem distinctionem forme. scda diuisio
ē ibi. Singulū vero boz. prima vō diuisio p̄tinet ad p̄e
sentē sectionem i qua auctor sic pcedit. qz primo ponit di
uisionem forme in ordinē ad causā qua originat. ipamq;
declarat p̄ exēpla. et 2° mouet dubitationes de quibusdam
formis. scda ps est ibi. In g̃ huiusdā aut est dubitatio. Dicit
ergo p̄ q̄ quedā forma videt ēē a nāt: et quedā videt ēē ab
actu. sic rō est quedā forma et est a nāt: calor etiā et passio nāt:
dam cū sit forma cōstitutā in actu: tūq; v3. in eo ex quo orbi
nant suo modo.

Sed hic ostenditur vna dubitatio. nā oīs forma nālis est a natura: sic oīs forma artificialis est ab arte. sed calor est forma nālis: & nō artificialis. g calor nō debet dici eē ab actu: sed a nā. ¶ Ad euidentia itaq; ostēdis bñ eē ostendendū: qd forma p qdam sic sunt i suo susceprino: qd con sequantur originalr ipam nām sui susceprini p vā cūm fā nālis resultationis. quēsd modū calor sic ē i igne qd cōfē quē originalr nām ignis: & oēs forme q̄ ita se habēt i suis suscepris: oñr bñ eē a nā. vñ qd rōi. potetia rōnalis vel intellectus ita ē in aīa: qd stat p quāda resultationē naturalē: p qd nāz nō ē aīa: & calor ē in igne est a natura: qd cōfēquitur nām ignis stat. Quēda aut forma i suo susceprino sic ē: qd nō cōfēquitur naturā ei⁹ p quāda nālē resultationē: s; pot⁹ in ipō sunt p actionem alicui⁹ operantis: sic calor in aqua non sequitur naturā aque: s; fit i aqua p actionē calefaciētis. & passio nō g dē inata a nā: s; illata ab agente fit in patiente ex actu. i. p actionē agentis. & tales forme dicunt eē ab actu. & qd forme subales susceprē i mīā non cāntur per nālem resultationē a mīā in qua sunt sed i ea sunt p actionē gñantis vel erantis: nō oēs forme subales q̄ sunt forme partis sunt ab actu. ¶ Attendendū ē qd qd alio modo pot oīci aliquid eē a nā: vputa qd est ab actione nālis agētis: & sic verū ē qd omnis forma nālis est a nā: qd ē ab actōe agētis naturalr: aut imediare aut mediare: s; hic sumū alr eē a natura: vt dictū est. & ideo videtur hoc etiā de formis naturalib⁹ que sunt ab actu. & per hoc patet ratio ad argumentū.

CIn quibusdā autē dubitatio est vtrū a natura aut ab actu incipiat: vt ī figura scilicet, nā nūllū additiois fuit: s; separatio qdā patris.

¶ Deinde cum dicitur. In quibusdam autem mouet eorum dicta duas dubitationes: una quod de figura incisionis & alia de formis vltis. Quid autem dubitatio mouet ibi. Quod his que in pluribus. Mouet ergo primo dubitationes de figura incisionis: dicens quod dubitatio est in quibusdam formis & quod prima facie videtur ostendū quod talis forma sit ab actu rationis incidentis arguitur contra per talem rationem. figura incisionis est aliquid: sed per actum incidentis non fit aliquid: seu non addit aliquid ei in quo fit incisionis: si potius aliquid ab ipso tollitur: quod ab ipso separantur partes quod sciundum. ergo figura incisionis non est ab actu & actus incidentis.

U dico autē figurā esse a natura: sentiri vero ab actu. Sed ⁊ que punctionis ē actus ē vi dom⁹ manifestū autē debet.

E Sedo aut cum videri. Sico aut. solus hoc dubitatione
vixit et figura est a natura: sed si nudi est ab oculis. addit.

git autem q^d forma coniunctionis sine que est ex coniuncti-
one partiu^m qualis est forma domus: est ab actu et actione
agentis et coniungentis presens: sic est factus manifestus.

Sed ista solutio bz nō modicā dubitationē: naz aliud
q^d sentiat. si ergo figura icsionis nō est ab actu nisi q^d nō
ad sentiri poterit tunc figura icsionis esse actu in lapide
absq^e vlla actione icidentis: q^d videt^r impossibile. Ad hui^{us} ita
q^d solutionis euidētia cōsiderādū q^d figura icsionis nūc
lam re addit sup^{er} quantitate dimensuā ei^{us} in quo sit: sed so-
lum ponit in ea quendā nouū modū se habēdi: et hoc g^o dē
satis bz ē manifestū. videm^{us} enī q^d ille qui in ligno facit
figurā aliquam p^{er} icsionē: nō addit sup^{er} ipm^{um} aliquas rem:
nec facit q^d habeat re aliā nouā: quā nō habebat aliis
solū scidēdo et remouēdo de quantitate ei^{us} ab ipso: facit vt
se habeat alio mō q^d se habebat prius. possimus itaq^{ue} desi-
gura icsionis loq^{ui} dupl^{iciter}: q^d vel quātū ad rem quā ponit^r
subio: vel quātū ad modū sub quo facit ipm^{um} stare: et si p^{ri-}
mō loq^{ui}mur de figura icsionis p^{er} ipso est a natura: q^d nō
ponit in subio nisi rem sue quantitates naturalis. Quantitas
aut^{em} nālis subio cōsequit^r naturā p^{ri-}uū subiectū: si de figura
icsionis loq^{ui}mur et mō s. quātū ad illū nouū modū se ha-
bēdi: sic p^{er} ipso ē ab actu icidentis: q^d res nō se bz mō p^{ri-}
uū suam: s^{ed} solū p^{ro-}pter icsionē i ea factam. et q^d res per
illū nouū modū bz q^d nouū nō imitet sensus: cū al^{ter} innu-
ter sensū quā bz vna figurā: et al^{ter} quā bz alia: ad circū aucto-
r voluit illū modū denotare p^{er} sentiri. Unde nō ē itentio
sua: q^d talis figura sit ab actu solum quātū ad hoc q^d senti-
tur: vt male supponebat argu^{ens}: sed q^d sit ab actu q^d nō
nouū modū sensibilis quē i re ponit. vnde sic vult dicere:
dico figuram quātū ad rem quā ponit ē a natura: sed se-
ntiri: i. nouus modus sensibilis que ponit est ab actu: et p^{er} ip-
sū est soluta rōnem quā fecerat contra hoc: quia s^{ed} p^{ri-}
uū nō addatur alia res: sit enī sub nouo mō se habē-
di. Forma it^{em} p^{ro-}ueniens ex coniunctione: partū supra re vni-
us addit re alteri^{us} prius: et q^d res vnius prius nō seg^{re} rem
et naturam partis alterius: ideo talis forma non dicitur
esse a natura.

Sed s^{ed} his que i plurib^{us} sūt palam nō ē. Nam
ea que i plurib^{us} sūt i actione esse impossibile est
A natura vero nō videm^{us} fieri: quoniam ea q^d
a natura sūt a creatura p^{er}stiterē sumunt p^{ri-}uū
p^{ri-}uū. palam vero est creaturam non esse. Nam
enī rōis oīo quare huiusmodi creaturę sint po-
terit explicari.

Deinde cū dicit^r. Sed de his que i plurib^{us}. mouet scdm
dubitationē de formis vltimis. et p^{ri-}mo ponit eam et arguit
ad vtrūq^{ue} p^{ri-}uū. et soluit ibi. Natura igit^r i his. p^{ri-}mo g^o ponit
q^d de his formis que sunt in plurib^{us} q^dles sunt forme vlti-
mę est mani^{festum} a q^d sint. et q^d nō sint ab actōe itēdit p^{ro-}bare p^{ro-}
talem rōnem. Ea q^d sūt in actione sunt singularia: sed for-
me vlti- q^d de plurib^{us} vtrū nō sūt singularia: q^d tales forme
q^d in plurib^{us} sunt ipse ē q^d sint in actione. id est q^d subster-
nantur actioni: et q^d cōsequantur ipsam actionē. **Sed** cū
do vō cū dicit^r. Nam vō arguit q^d nō sunt a natura. et vt me-
lius itelligat^r sua rō notādū ē q^d ea q^d cōsequunt^r nāz per
nālem resultationē sūt sūt itēpe cū illa natura a qua su-
munt^r p^{ri-}uū. ipsam tamē p^{er}stiterē p^{ro-}supponunt ordine na-
ture: quē ad modū s^{ed} simul bñ est natura ignis sit statū ca-
lor i igne. ordine tñ nature ipse calor p^{ro-}supponit naturam
ignis q^d est p^{ri-}uū ipius. hoc aut^{em} nō videt^r q^d possit arēdi
is vltibus: q^d nā ista vltis q^d ē bñ. non habet naturā ante se
p^{ro-}supponit q^d sitet^r p^{ri-}uū. Immo ipsemet hō ē tota nā

siuaz singulariū. Nam g^o bec q^d dicit^r sunt ita formanda ē rō
auctoris. ea q^d sunt a nā sumunt p^{ri-}uū a creatura. i. a natura
creata p^{er}stiterē a qua resultant. sed palam videt^r ē q^d si
sit creatura. i. natura p^{er} ipso vltis: a q^d vltis resultent: quia
nihil rōis. i. nulla rō ē p^{ro-} quā possit explicari q^d sint tales
creature. i. nā p^{er}stiterē vltibus. q^d videt^r est q^d ipsumet
vniuersale est ipsa tota natura suo p^{ro-} singulariū. ergo vltis
non sunt a natura.

Natura igit^r i his occulte operat^r. Nam sicut
ex plurium cōiunctione partiu^m p^{ro-}stutitio q^d dā
p^{ri-}uū excedēs quantitate efficitur: sic ex singu-
lariū discretione vnum quoddā intelligitur
eor^{um} excedens p^{ro-}dicandem.

Deinde cū dicit^r. Natura sūt. soluit ista dubitationē: et
circa s^{ed} tria facit. q^d p^{ri-}mo ostendit quodam sūt quō vltis se-
quunt^r singularia. et cōcludit ipa ē a nā ibi. Quapropter
cōitas. Et s^{ed} addit q^d dā notabile ibi. Subtilit^r aut^{em}. Quātū
aut^{em} ad p^{ri-}uū p^{ri-}uū ē notandū q^d sic natura reig^{re}at ē a gene-
rate: ita ē et ea q^d cōsequunt^r ipa: s^{ed} nō rō inmediate: quod
modū videm^{us} q^d ignis genitus et calor ignis genit^r ē a ge-
nerate: sed calor q^d est in igne genit^r ē a generate media
te natura ignis geniti. In productōe aut^{em} illi^{us} q^d inmediate
sit ab agente agens manifeste opat^r: sed quodā mō occulte
opat^r ad s^{ed} q^d sequit^r alia q^d ex ei^{us} effectu resultat nālit^r: et
q^d nō est sibi aliq^d rōne latet^r et occultā q^d est ea illi^{us} resul-
tationis. Nam q^d valde occultū est illa rō cālis in natura
ignis: p^{ro-}pter quā ipa naturā sequequit^r forma caloris. Clo-
des itaq^{ue} aucto^r dare itelligere q^d vltis sunt de numero il-
lor^{um} q^d cōsequunt^r nālit^r ad illa q^d a natura agentis inmedia-
te sūt: dicit^r q^d natura in his. i. i cōsecutione vltimū occulte
opat^r. Nam manifeste opatur in p^{ro-}ductione singularium
eo q^d nihil sit p^{er} se et inmediate opatur in p^{ro-}ductione singularium
ria nālit^r cōsequunt^r vltis. q^d g^o dē p^{er} se p^{ro-}stite. q^d sic ex cōiū-
ctione multaz p^{ri-}uū dom^{us} resultat p^{ro-}stutitio tot^{us} q^d exce-
dit p^{ro-}stite cū illis p^{ro-} p^{ri-}uū: sic ē et ex discretiōe. i. ex mul-
titudine singulariu^m itelligit^r p^{ro-}uenire q^d vltis: q^d in p^{ro-}dicam^{us}
do excedit q^d singularis: q^d ipm^{um} dicit^r de pluribus: et sūt
gularis dicitur tantum de vno.

Quapropter cōitas omnis naturalis est: quā
a singularitate p^{ro-}cedit q^d creatiōi cōsequitur.

Deinde cū dicit^r. Quapropter. cōcludit q^d itēdit dicens
q^d cōitas. i. forma vltis est naturalis. a natura: q^d p^{ro-}cedit a
singularitate. i. q^d cōsequit^r naturā sui singularis q^d quidē p^{ro-}
cessio cōsequat^r creatiōi. i. p^{ro-}ductioni singularis nature.

Ubi notandū ē q^d cōsecutio naturalis p^{ro-}prietatis et si
fiat sit itēpe cū p^{ro-}ductōe subio: nō cōsequat^r sibi i naturā: q^d
nō ē eadē natura accitis et subio. s^{ed} q^d est eadē natura vltis
et singularis: sic eadē ē natura bois et bñ^{us} bois: idcirco cō-
secutio bois ad hunc boiem cōsequat^r p^{ro-}idēitates nature
p^{ro-}ductiōis bñ^{us} bois. et p^{ro-} b^{us} dat itelligere solutionē rōis
quā cōtra s^{ed} fecerat. q^d s^{ed} vltis non supponant naturā a se
differētē quā cōsequunt^r. p^{ro-}supponūt tñ aliquā p^{ro-}ductiōē
suorum singularium: quibus sua consecutio cōsequitur per
identitatem nature.

Sed hic dubitat^r. q^d nō videtur q^d vltis sit a natura. quia
videt^r cōmentator in p^{ri-}mo de aia q^d intellectus est
qui facit vniuersalitatem in rebus. **Ad** hoc dicendū ē
q^d de vniuersali possum^{us} loqui dupl^{iciter}. vno g^o dē modo quā
tum ad ipsam itentionē vltitatis: et sic non est a natura: sed
ab intellect^u. p^{ro-}pter id q^d est scda itentio: et scda itentionē
sunt ab ope et actu intellect^{us}. et sic itelligit^r cōmentator.
Alio aut^{em} modo de vlti possum^{us} loqui q^d sūt ad ipsam rem
quā attribuit^r itentioni vltitatis: quales ite est bonum animal

q̄ scientia ē sita in cōplexione. in cōiunctione componen-
tium sese. i. cōiunctionem adiuuicē. sicut q̄das auerroiste po-
nunt actialem sciām cōsistere in actuali copulatione in-
tellectus ad phantasmatā. Uteri aut scia sit cōsistens i ta-
li copulatione: q̄d sit. p̄prium fundamentus p̄mitatis ē
filiationis nō discium⁹ ad p̄sens: eo q̄ nimis excedunt
facultatem logicam.

Singulum vero eorū que dicta sunt i com-
plexione eius que in voce est notatione: hoc
vero erit vel subsistens: vel contingens. **E**x
vero que contingunt: singulum aut extrinsec⁹
aduenit aut intra substantiam simpliciter con-
sideratur. vt linea superficies corpus. ea vero
que extrinsecus contingunt: aut actus: aut pa-
ti: aut esse alienū: aut dispositio: aut in mora:
aut hic necessario erit.

Deinde cū dicit: Singulū vero eorū. ponit aliā diuīsi-
ōē formā: p̄ ordinē ad modos cōndi penes quos ens di-
uidit in decē p̄dicamētā. p̄mo ponit cā dicens: q̄ singu-
lum eorū q̄ dicta sunt ē q̄ cōsistunt i notatione. i. in significa-
tione eorū cōplexiōis q̄ est in voce. i. singulū p̄dictorū signi-
ficatō p̄ vocē cōplexiōis: aut ē subsistens: sicut est substantia aut
ē cōtingēs. i. alteri accitā: adueniēs. per s̄ aut dāc̄ intelli-
gi q̄d ipse supra tēdebat diffinire formā accidentales: q̄
cōtingens quod posuit in diffōne illa nunc diuidit ex op-
posito cōtra substantiam: distinguē ipm solum i p̄dicamēta
accidentia. vnde adiungit. eorū que cōtingunt singulum
aut extrinsec⁹ aduenit: aut intra substantiam cōsiderat. ē q̄ irrin-
secus adueniūt sunt tria. sc̄ntitas: cui⁹ spēs est linea: sup-
ficies: corp⁹. ē q̄ntitas. ē res. Que vō extrinsecus cōtingunt
sunt vt actio ē passio: q̄nti: aut vbi: aut situs: aut habit⁹. sub
alicubi aut ipse cōpendi vbi ē sitū.

Sed hic ostē statim duplex dubitatio. vna q̄d ē q̄ nullus
actus videt statim duplex dubitatio. vna q̄d ē q̄ nullus
p̄dicamētū sunt actia. q̄ nulli ipō: p̄tra subas cōsidera-
tur. **A**d b̄ itaq̄ q̄ntis euidentia ē cōsiderādu: q̄ adueni-
re ē substantia p̄t intelligi dupl̄. vno q̄d ē mō vt id ē sit adue-
nire intra substantiam q̄ aduenire intra essentiam: ē aduenire ex-
tra substantiam sit id ē q̄ aduenire extra essentiam. **E**t hoc
mō nullū accidēs cōsiderat intra substantiam. sed oīa cōtingit
ē. vt p̄bat argūm̄. q̄ q̄d est intra cōtū est de essentia sub-
stantie: nullū aut accidēs ē de cōtū substantie. ē ideo nul-
lum accidēs sit intra substantiam cōsiderat. **A**lio aut
modo p̄t intelligi sic. vt id dicat extra substantia adueni-
re: q̄d suo subo non ict nisi ex diuisione eorū ad aliquid ex-
trinsecū: hoc modo quantitas: q̄ntitas: ē relatio nō adue-
niant ē: sita. **U**idemus enī q̄ q̄ntitas ligni est in ligno
absq̄ eo q̄ lignū coniungat cū aliquo extrinsecō. ē sua q̄ntitas
sicut sua albedo est i ipō si nulli rei cū se existēt coniungat.
p̄mitas etiam que est relatio p̄ris ad filiū est in p̄re absq̄
eo q̄ p̄r cōnectat aut filiū aut alteri rei extra se existenti.
sed sic nō se habent illa sex p̄ncipia. nāz actio ē passio non
sunt i patiente nisi cōtēte euz agente q̄d ē ip̄s ē: quē ad-
modū calefactio tūc solū est in calefactibili q̄ calefacti-
bile cōiungit extrinsecō calefacti. **Q**uado ē in re spali
est. nisi ex cōnexionē ad repus q̄d ē mēsurā extrinsecā: vbi
vō ē positio nō sunt in re locata: nisi dū cōiungit loco: q̄ ē
ex ipam. **h**abit⁹ et nō ē actu i re habitā nisi dū manet con-
necta cū habētē ē ex ipam ē. p̄p̄tū hanc ḡcām omnia sex p̄-
cipia dicunt extrinsecus cōtingere: ē alia tria dicunt intra
substantiam cōsiderari.

Secunda autē dubitatio posset ē de sufficiētia bo-
num sex principiorum. sed hoc sufficien-

na scōz p̄dicta facit accipitur nam contingens extrin-
secus aut fundat. in motu aut in eo q̄d agnit per motus.
q̄ si respect⁹ clausus i eo q̄d ē extrinsecus cōtingens funda-
tur i motu sub cōnexionē agentis ē patiens: aut importat
respectū agentis ad patiens. ē sic est actio: aut respectum pa-
tients ad agēs: ē sic ē passio. si aut talis respectus fundat
in eo q̄d agnit p̄ motū: sit aut regit cōnexionē euz ip̄e:
ē sic est q̄ntitas regit cōnexionem eum loco: ē tūc aut ē
in locato: aut i eo q̄d habet rōnez loci. **E**t si q̄d est in loca-
to: tūc aut dicit ordinē totius locati ad totū locū: ē sic est
vbi: aut dicit ordinē partū i toto respectu loci: ē sic ē sit⁹.
si aut sit i eo q̄d b̄z rōnē loci: sit ē habitus.

Ded de his que subsistunt: ē que solū i quo
existunt erigunt: in eo quod de cathegoris libro
inscribitur: sufficienter disputati est. de reliq̄s
vero cōtinuo agemus.

Secundo cum dicit. Sed de his que subsistūt. elicit il-
la de q̄b̄ hic intendit dicere: q̄ de his q̄ subsistunt. i. de
subis: ē de his q̄ erigunt solum subis in quo subsistunt. sic
sunt q̄ntitas: q̄ntitas: res: dispositio ēi eo libro q̄ inscribitur
de cathegoris. i. de p̄dicamētis. d̄ reliq̄s
vō sex cōtinuo agemus.

Eno vero est secundum quam
in id quod subiicitur agere dicitur.
mur. vt secans quis i eo q̄d secat
secans dicitur. **Lec. VI.**

Ostē auctor expedit tractatū d̄ ante-
p̄ncipia. nūc i pre ista de istis sex p̄ncip-
ius p̄t q̄t. **E**t cōtinet hec totalis sex
p̄tes p̄ncipales: s̄m nūc p̄t ip̄orum sex
p̄ncipiorū de q̄bus determinat. ē patens
p̄ se p̄tes. determinat ḡmo de actione:
q̄ actio ē passio ad plura se credunt q̄ alia: eo q̄ possunt
ēē in se patis a m̄. in q̄b̄ tū nō sūt alia: ē q̄ actio p̄cedit
passione: sic cā effectus: idcirco aut oīa determinat de ipa
actione. **D**iuidit at p̄ ista i p̄tes duas. q̄ p̄mo de actione
agit diffinitur: diuīsiue. ē declarat de p̄p̄tibus et
ibi. **S**ecre aut oportet. p̄ponit ḡmo descriptionē actōis.
ē aut ponit eius diuīsiōne ibi. **E**st aut actio. **D**icit ḡmo
q̄ actio ē forma s̄m quāz agere dicimur in id q̄d subiicit.
sic secans s̄m sectionē d̄ secare. lignū q̄ subiicit secno.
Notandum aut q̄ ista p̄p̄o s̄m quāz d̄notat habundā
cāe malis: sicut cū d̄ q̄ b̄z corp⁹ est p̄scribitis ab alar
nā corp⁹ ē m̄a aīe. q̄nti: etia d̄notat habundā. ē de for-
malis: sicut cū d̄ q̄ corp⁹ s̄m albedinē ē albi. **E**st enī al-
bedo forma albi in eo q̄d ē albus: ē s̄m videt q̄ se ha-
beat dicta p̄p̄o bic. nā actione formalis aliquid est agēs. **S**is
enī ad huc sciendū ē q̄ forma: quā agēs agit p̄t assignari
duplex. vna q̄d ē q̄ p̄ncip⁹ ip̄s actionis s̄m quā d̄icimus
q̄ calor est forma p̄ quā ignis calefacit. alia autem forma
p̄t assignari ipa actio q̄ est forma acti in eo q̄d agit: sicut
dicim⁹ q̄ ignis calefacit p̄ formalitātē calefactiōis quāz
dat ip̄i calefactibili.

Sed hic ostē dubitatio. q̄ nō videt s̄p q̄ agens agit p̄
actionē in id q̄d subiicit actōi. q̄ actōi intellectus
li q̄ format de lapide verbū subiicit ip̄e intellectus: cū intel-
ligere sit actio manēs i intelligēte: ē tū nō d̄icimus q̄ intel-
ctus p̄talem actiōez agit in seipm. **A**d hoc dicendum
est q̄ aliquid p̄t subiici actioni vel p̄ se vel p̄ actis. actio
itaq̄ dicit ē s̄m quā agens agit in id q̄d subiicitur per se
ip̄i actioni: nō autē in id quod ei subiicitur per accidens.
Cū aut intellect⁹ format vbi de lapide: ip̄e lapide nō
vt ē in re: sed vt ē in actōe intellect⁹ subiicit p̄ se: vbi acti

Corum vero que in subiecto non sunt indi-
uiduorum corruptio quidē est in primis: gene-
ratio vero est in his que mor post primorum
constitutionem consistit. eorum vero que de
ipsis predicata sunt: ea sunt a quibus omnino
nulla est predicatio: vt omnes homines eius
bois qui cōmunis et vniuersalis est.

Deinde cum dicit. Eoz vero q in subo nō sunt agit d oxi-
gine p̄nentiū ad p̄dicamentū sube. vbi p̄notandu est: q
differēt ḡlaro et corruptio: q post vniōe p̄ncipioz q sunt
mā et forma itelligit aliqd additū vniōi: sicut est ipsum
eē i quo tēdit ḡlaro. Et sic ar imediare seg vniōe: s post
dissolutionē p̄ncipioz nō itelligit aliqd restare i qd redat
corruptio: q ipa dissolutio forme mā ē corruptio p̄positi.
Generatio itaq p̄ponem vniōis p̄ncipioz tendit in eē
sed corruptio videt h̄c p termino ipam dissolutionem:
qz in hac consistit nō eē. Dic g q eoz īdiuiduoz q non sunt
in subo corruptio ē in p̄mis. In p̄mioz dissolutionē: s ge-
neratio ē in his q mox cōsistit post dissolutionē: i post con-
stitutionē p̄ncipioz: cuiusmodi sunt ipa eē. vt dictum est.
p̄t aut exponi alē: vt dicat q corruptio nō querūcunq
sed mixtoz ē in p̄mis. In elementis: qz eis subtilis tollit
m̄mum. Sed ḡlaro ē in his q sunt post constitutionem.
id est post m̄mione elementoz q sunt ipa mixta. Nō ē aut
oio sic ḡlaro in p̄mis. qz nō nēcio positis elementis ponit
mixto: sicut nēcio tollit mixto subtilis elementis. Illius
vero subtilis ḡlaro sumit ab īdiuiduis q de nullo p̄dicam-
tur. qd quomō cōtingat supra expositū est.

Recipit autem agere et pati contrarietatem:
et magis et minus. Occare enim ad plantare
et calcheri magis et minus quidem dicitur et
in frigidum: et sicur et humidus fieri: et trista
ri: et gaudere magis et minus dicitur.

Deinde cū dicit. Recipit autē ponit dūmeti duas p̄prie-
tates in quibus cōueniunt actio et passio: q sunt recipere cō-
trarietate: et recipere magis et minus. Notandū aut est q
de actionibz et h̄c de passionibz debemz indicare s̄m cō-
ditiōe p̄ncipioz actioz: quia si p̄ncipia faciunt contraria
erunt actiones contrarie. Unde calefacere et frīfacere
contrariantur: qz cōtrariānt etiā frigus qd ē p̄m^{us} īfrīgida-
tione et calor q est p̄ncipiū calefactionis. si aut p̄ncipia nō
sunt contraria: nō erūt p̄ncipales actiones cōtrarie: sed sub-
sequentes poterūt ē cōtrarie p̄ variā dīspōnem mate-
rie subiecte: sicut calor calefacit ceram et lutum: cin hac
actione nō est cōtrarietas. Ex cōsequētī aut īdurat lutū: et
cerā liquefacit: et ille actiones sunt contrarie.

Assio vero est effectus illatioz
actionis: s̄m quam bec patiuntur
magis et illa vero minus: sicut
dum q quedam quibuscumque
magis et illa vero minus: sicut
quidem baurū ē arbor: Animantius vero rō-
nale irrationali.

Ostendit autem agere de actione nūc in hac
p̄c. exquir de passione. quia enim ipsa
p̄uenit ex actione imediata: et
seg tractat et post tractatū actionis.

Sed ante ostendit in passio possit
facere p̄dicamentū aliud ab acti-

one videtur enim q non: quia in tertio vbi coram po-
batur q vnus et idem motus s̄m rem est actio et passio: s̄
vna et eadem res non potest vt videtur diuersa p̄dica-
menta facere: ergo nec passio facit p̄dicamentū aliud ab
actione. Ad huius itaqz questionis euidentia est scien-
dum: q quēadmodum ratio speciei sumitur ex eo per qd
genus diuidit: et ad speciem ipsam applicatur: vnde ex
ipsa differentia specificā sic etiam ratio p̄dicamentū
eō ē sumēda p̄ qd ens diuidit p̄ diuersos modos cēdi: et
p̄ mōs cēdi alios et alios applīcat ad alia et alia p̄dicamē-
ta. Ex modis itaqz cēdi ois qz sumant p̄dicamentū a se
tione: et p̄ ois ex diuersis cēdi modis sumantur rationes
p̄dicamentales diuersas. Sic autē diuersis ois speciei et facti
unt spēs nēcio diuersas: sic et diuersis p̄dicamentales rationes
faciunt de nēcitate p̄dicamenta diuersa. Nunc aut sic est
q actio et passio habent diuersas p̄dicamentales rationes: vnde
pote. qz ponunt diuersū cēdi modū eo q actio ponit esse
sub ordine ad agē: et passio ponit ē sub ordine ad patiē.
Nēcium itaqz ē q actio et passio faciunt p̄dicamentū diuer-
sa et distincta. Dicendū est itaqz ad argumētū: q vna et cu-
dum res p̄ vnū modū cēdi non facit nisi vnū p̄dicamentū
tum. sed p̄ diuersos cēdi modos facit p̄dicamentū nēcio
diuersa: et sic vnus motus sub ordine ad agē facit p̄dica-
mentū actiois: et sub ordine ad patiē facit p̄dicamentū
passionis. In determinādo autē auctor de passione hūc
ordinem tenet. qz p̄mo de ea agit dīstīnendo ipam: et assū-
gnādo p̄prietatē ei: et qz passio multas bz significatōes:
vt appareat s̄m quam significationē est p̄dicamentū
explicat multipliciter ei ibi. Est autē pati. Et ratio vō remō-
net erroē quēdā q posset cōfingere ex dictis ibi. Non ē
aut in agente. Circa p̄mū tria faciūt. p̄mo n. ponit nōtifica-
tiōe passionis dīces: q passio ē effectus illatioz actio-
nis. vñ notandū ē qz effectus videt dicere quādā dīstīn-
ctam rem a causā credet passionem ponere simpli-
citer diuersam rē ab actione: cūmēter addidit illatioz
actiois. Non solum īferē vna res ex alia: s̄ etiam īferat
vna ratio ex alia ratione.

Sed hic occurrit dubitatio. nō n. vt q passio possit esse
effectus actionis. Illa a. n. res potest eā suscipere tam
dictum est q actio et passio ponunt rem vnus et eundem
motum non ergo potest ipsa actio esse causa passionis.
Ad istius itaqz questionis euidentiam notandū est q
infereā et illationem causa et causatum: possunt se dupliciter
h̄c. vno qdē modo ita q s̄m suā rōnē qua illatū dīstīctū ē
ab īferente: et causatū a cante dicat rē et reditūre aliquā.
Et qz rō dīstīctionis oportet qz in vtroqz dīstīctioz: sic ob-
uerfane cessariū ē ita se habēribz: q diuersa res aut rea-
litas sit in effectū et cā. et p̄terea in talibz opz effectum
eē reditūre a cā. Alio autē mō p̄t ita se h̄c q effectus cā
s̄m suā formalem rōnem non dicant p̄prie rē sed modū
quēdā cēdi ipsius rei: tunc non est necessariū q effectus
et causa dīstīnguānt nisi i modo cēdi. et hoc nullum
debet putari incōueniens. Videmz cū manifeste q vna
res sumpta vt stat sub vno modo: est sibi cā vt s̄m sub mō-
alio: quēadmodū aq vna et eadē accepta vt dīstīctā a for-
te ē sibi cā qz p̄cedat in r̄m. et s̄m vna et idem mo-
tus p̄ hoc qz p̄cedit a mouente: est sibi cā qz uenit i mo-
bile. Quis itaqz formalis rō actionis et passionis consistit
in solo modo cēdi: et hūc dīstīctum habent potest op-
tine cōtingere q passio dicat īferri ex actione: non ob-
stante q actio et passio ponūt rem vnus et eundem motū.
Sed cū dicit s̄m quā bec ponit quādā diuersitatem pa-
tentiū dīctū q s̄m passionē aliā qdē ponunt plures et al-
qua minime minus: qz alio modo patiuntur omnibz pas-
sionibz quibus patiuntur minus animata et habentia.

Conipus autem quando non est: vtriusq; autē rō cūuncta est. vtrēmpus quidem p̄teritū quando non ē: & effectus autē ei⁹ & iſectio que ē ſecūdu quā dicit aliquid fuiſſe: quādo qdē est. Inſtans qdem quādo non ē: ſed ſcōm qd equale vel iequale dicitur: eius autē affectio ſm quā aliquid dicitur nūc & iſtanti eſſe: qñ est. Similiter futurū rēpus qñ nō ē: ſed id qd futurum eſt: quoniā cōtingere necceſſe ē: ſcōm qd aliquid dicitur eſſe futurum.

CSecundo cū dicit. Tēpus aut qñ nō ē: manifeſtat qd dixerat dicens. rēpus aut nō eſt: quāz rō vtriusq; ſit cūlecta: qz tps & rō tēporis ponit in rōne ipi⁹ qñ: vt patet ex diſſone assignata. Tēpus itaq; p̄teritū nō eſt: quandoq; qñ de p̄terito eſt ei⁹ effect⁹: qñ ad reſpectū deſectū ex tēpore rito: & eſt quantū ad fundamētū reſpect⁹ inf. etio. i. diſpō qdam ſumēdo diſpōnem largi: ſine p̄ motu: ſine p̄ cē: ſiue p̄ qualitate ſm quam dicit aliquid fuiſſe. i. ſm quāz b̄z ordinem aut ordinat⁹ ad tps p̄teritum. Siſt inſtans. id eſt tps p̄ſens nō ē qñ tps p̄ſens. ſ; ē hoc tps quoddā quantū qd pōt dicit qñ vel ineqñ. Aſſectio aut. diſpō ſub ordie eius ſine ab ipo deſectū. Aſſectio aut. diſpō ſub ordie pōte p̄ſit eſt qñ de p̄ſiti ſit tps ſum⁹ nō eſt qñ ſed id qd i re eſt ſcūdu in tpe futuro ſumptū ſub ordine ad temp⁹ futurum eſt: quando de futuro. Dico autē quod ſenſum eſt: qz qd vere eſt futurum necceſſe eſt cōtingere. i. fieri. quandoq; ſuppoſito qd ē futurum ſit. vñ eſt neceſſarium ex ſuppoſitō: ſ; nō eſt neceſſarium ſimplr.

CEſt igit qñ aliud ex eo qd abijt: Aliud vero ex eo qd iſtat. aliud ē: ex eo qd cōtingere necce ē. **C**Deide cū dicit. Eſt igit. ex dictis cōcludit diſſonē tps qñ dices qd ſm p̄dicta p̄s qñ aliud ē deſectū ex tpe p̄terito: ſine ex tpe qd abijt. aliud ex tempore p̄ſenti. & aliud ex tempore futuro.

Hic autē occurrit dubitatio an iſta ſit diuiſio ceteris in diuerſas ſpēs. videt enī qñ nō: quia tps ſit cūlecta ſpec. ſicut pōt accipi ex 7 p̄p̄co 7. g. & quando deſectū ei⁹ ex quocūq; tpe erat oia cūſa: ſpē. **C**Ad iſta qñes eſt dicendū: qd hoc diuiſio ē diuiſio qñs in diuerſas ſpēs. Cū rō eſt: qz diuerſificatio in ſomati rōne ē diuerſificatio ſpē: ſ; p̄dicta qñ diuerſificatio in ordine ad tempus: i. quo vt dictū ē conſiſtit ſomati rōi ipi⁹: qñ: ergo necce eſt qd ipſa diſſer. int in ſpē. Eſt ſcūrandū qd oēs ordines ad tempus p̄teritū ſunt iequanti bō cūſa: rōmō ſed ordo ad tps p̄teritū & ordo ad tēpus p̄ſens ē diuerſe rōis: & iō opio: nōz qd diuerſificet ſpē in ipſi⁹ qñ. **C**Ad argumentū autē ē dicendū qd qñs de tēp⁹ ſit idē ſpē: nō tamē codē modo ſe b̄ns cauſat qñ: & idcirco pōt deſectūq; ipa quando diuerſe rōis & diuerſe ſpē.

CDictū eſt aut in categoriis p̄teritū & futurū quantitates eſſe: & qd maius eſt cōtinuas ad p̄ſens. De p̄terito autem hoc dictū eſt: nō qd in ſubſtantiā p̄taneat: ſed quoniā i cōſeſſu ſuo nō dū p̄teritū. De futuro autē: quoniā neceſſariū eſt cōtingere qd tamē dēz ac ſi inſurer. Nulla. n. dūz eſt in eo qd p̄manet & quod ſumum eſt & qd nō nūc abijt.

CDeide cū dicit. Dictū ē. at. remouet quādā dubitationes poſter enī dubitare aliqua: quo mō ad p̄teritū & ſum⁹ qd nō ſunt: poſſunt ordinari ea qd ſunt. b̄c aut dubitationes

remouet ipē. p̄mo dicens qd p̄teritū & futurū aliq. mō ſit enī: qz quātius eſt enī. & in p̄dicamentis dictum eſt qd p̄teritū & futurum ſunt quantitates. & quod magis eſt p̄s qd aliq. mō ſit actū: qz qd cōtinuat ad id qd eſt actū oēs qd aliquo mō ſit i actū. ſ; dictū ē in p̄dicamentis qd p̄teritū & futurū cōtinuant ad p̄s: quod eſt actū: ergo ipa ſit aliquid in actū. B̄ aut nō ſic iſtelligendū eſt dictum eſt de p̄terito: qd p̄teritū tēpus in ſubſt. i. in totalitate ſua p̄maneat cū p̄ſiti tpe: qz hoc ē falſū. ſ; dictū ē iō: qz nō dū p̄teritū in ſuo exceſſu. i. in ſuo curſu rōne ſui terminat: qd ipſum aliquo mō excedit: in qñ eſt ei⁹ in tpe p̄ſiti vt p̄ndi ipi⁹: qz termin⁹ p̄teritū eſt inſiti p̄ſiti. Rōne itaq; b̄t⁹ termin⁹ in p̄teritū cōtinuat p̄ſiti: & eſt aliquo mō. De futuro etiā iſtud dictū eſt: qz p̄s tps futurū nūc. qd ē in tpe p̄ſenti ſicut ſinis ei⁹: & qz nūc tps nō pōt ſtare: ſed ſiue nēſt: iō poſſito tali p̄ncipio futurū necce ē in p̄mo cōtingere futurum. qd nūc quantū ad ſ; qd ipſz ordinat⁹ ad aliquid ſicut ad menſurā: ac ſi iā eſt. qñs enī nihil ordinat⁹ ad tps qd nūc qñ erit: nec ē nec fuit: pōt tamē b̄t ordinari ad tps qd erit. vñ quā ad ſ; nō ē vñ iter p̄ſis futurū & p̄teritū. qñ ad vñ ipſoz poſſit ordinari aliquid: & nō ad aliud qñ pōt⁹ ad qd ſ; ipſoz aliquid ordinari pōt.

CQuāobré & de futuris agim⁹: & ſ; ea aliquid dicit⁹ & in cūpationē cūctū ſormit⁹: vt ſolozie tur eras: eras enī nauale bellū. b̄t obijt ſocrus. & aliquid dī p̄s tps id qd futurū ē. ex eo qd naſcitur necceſſo futurū de eo qd ē: vt callias diſputabit eras: vel in diſputabit. Diſputabit. n. acnōnē futurū. i. ſignificat: ſibi autem eſt quod in ſubſtantiā adhuc ſit.

CSecō cū dīc. Quāobré iſert vñ & ſonē ex p̄dictis: dicens qd p̄p̄ dicta agim⁹ aliquid de futuris: & futura ſortumē nūcupatōes eximū. nō i tpe p̄ſiti. ſed in tpe futuro: p̄teritū qd de eo qd ē nūc cōtinue ſiue naſcitur necceſſo: vt dictū eſt: tēp⁹ futurū ad qd ordinat⁹ aliquid qd dicim⁹ eſt in tpe futuro. vt p̄p̄te cū dicim⁹ eras diſputabit ſocrates. Nā diſputabit dīc futura actionē & ordinē ad tēpus futurū: qñ non dūz ſit aliquid actū de ſubſt. talis actōis future.

CDiſſert at qñ ab eo qd eſt vbi: qñ i quocūq; qz tps eſt: vel erit vel fuit: i. codes & qñ eſt vel erit vel fuit: qd ſm tēpus dicit⁹. Quādo. n. qd ex iſtanti ē: cū ipſo iſtanti ſit in codē eſt. Quē ro ex eo qd abijt: & ex eo qd futurū ē: nūquā ſimul erunt. Vbi aut & loc⁹ a quo ſic nunquā ſit ſunt in codē. Vbi. n. i. circūſcripto eſt: & locus aut in cōplectere.

I. c.

X.

Upea determinat aut actor tam diſſinit ut qd diuiſus de qñ nūc de ipſo deſectū nat in cōmparatione ad alia. & circa hoc tria facit. quia p̄mo comparat quādo ad vbi. & cōmparat ſpecies ipſi⁹ qñ ad iūctū ibi. Diſſert at qñ. & tērio cōparat qñ ad ipſi⁹ ibi. Si ē at ipa. Dīc ſi p̄ma p̄p̄ qñ b̄t ſert ab ipo. vbi. qñ i qñq; ē tps ſine p̄ſis ſine futurū: i. ſi ē qñ aut ex p̄ſiti aut ex p̄terito aut ex futuro: ſ; omittit qz qd ē ex p̄ſiti ſit in codē cū tpe ipo p̄ſiti qñ qd ē ex p̄terito nō ſit cū ipſo tpe p̄terito: ſ; ē iſto i qd fuit antea tps p̄teritū. & qñ qd ē ex futuro nō ſit ē cū tpe futuro: ſ; tñ antea iſto codē i qd erit poſtea tps futurū: ſ; vbi nō ē in eo qd eſt vel fuit loc⁹: ſ; ē ſp i alio quo vt deo dante exponitur infra. Ipſum vbi eſt ſemp in corpore.

¶ Secundo cum dicitur. Quando quoscq. ponit aliam p[ro]p[ri]etatem ipsius q[uod] est non habere contrarium. Et circa hoc duo facit: q[uod] p[ri]mo ostendit q[uod] q[uod] ex p[re]terito & q[uod] ex p[re]senti & q[uod] ex futuro non h[ab]et contrarietatem r[ati]one dispositionis supra quam fundat[ur] formalis r[ati]o ip[s]o: dicens q[uod] vniu[er]sali est q[uod] om[n]i est b[ea]t[us] ordin[us] ad ip[s]e p[re]s[ent]is: sic e[st] q[uod] ex p[re]senti ante aut q[uod] e[st] b[ea]t[us] ordin[us] ad futurum: sic erat q[uod] ex futuro: poss[et] aut[em] p[re]terit[us] habet ordinem ad p[re]terit[us] & sic est q[uod] ex p[re]terito. & q[uod] vniu[er]sali e[st] idem non p[ot]e[st] e[ss]e duo contraria: p[er] q[uod] r[ati]o[n]e huius fundamenti non est contrarietas inter q[uod] ex p[re]senti & q[uod] ex p[re]terito & futuro.

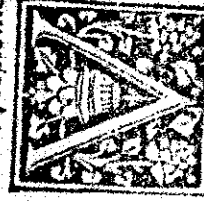
¶ Amplius autem contraria n[on]q[uam] in eodem erunt simul: quando autem quod s[ecundu]m p[re]s[ent]em p[re]teritum & futurum est: simul in eod[em] erit. Idem naq[ue] quod est fuisse verum est & p[er]mansurum e[ss]e. Contrarium vero r[ati]o[n]e est n[on]q[uam] in eodem simul exister[et]: neq[ue] de eodem subiecto dici in eodem tempore: quare contrarietas in eo quod quando est n[on] enunciat[ur].

¶ Secundo cum dicit. Amplius aut[em] contraria ostendit q[uod] nec etiam r[ati]o[n]e r[ati]o[n]is formalis ipsius q[uod] ille p[re]dicta q[uod] est contrarietas vbi intendit talem r[ati]o[n]em. Contraria n[on]q[uam] sunt simul in eod[em] sed om[n]ia p[re]dicta q[uod] s[ecundu]m suas formales r[ati]o[n]es inueniuntur simul i[n] eod[em] fundam[en]to: q[uod] id[em] esse rei que fuit & est & erit simul habet ordin[us] ad temp[us] p[re]teritum in quatuor ip[s]um est veru[m] fuisse: b[ea]t[us] ordin[us] ad p[re]s[ent]em q[uod] ip[s]um verum est exister[et]: & habet ordinem ad futurum t[em]p[us] in quatuor ip[s]um e[st] veru[m] p[er]mansurum e[ss]e. Q[uod] itaq[ue] ex p[re]senti p[re]terito & futuro non h[ab]et contrarietate p[er] suas formales rationes: p[er] itaq[ue] q[uod] ip[s]i q[uod] nihil est contrarium **¶** Est aut[em] notandum q[uod] q[uod] contrarietas est oppositio specierum eiusd[em] generis: ostendendum q[uod] in aliquo g[en]ere non sit contrarietas: ostendere q[uod] sp[eci]es illius generis n[on] habent contrarietate: p[ro]pterea sufficienter ostendit auctor q[uod] ip[s]i q[uod] nihil est contrarium: ostendendo q[uod] q[uod] ex p[re]terito & q[uod] ex p[re]senti & q[uod] ex futuro: que s[un]t species ip[s]i non contrariantur ad seinuicem.

¶ Est autem quando in omni eo quod incipit e[ss]e vt corpus quidem vniu[er]sum est & aliqui: & in tempore suscipit. n[on] temporum alteratio nem: alteratur. n[on] corpus in estate vere & b[e]ne & autino. Similiter autem & in anima. acutius. n[on] quidam i[n] b[e]ne: quidam in estate: quidam in vere speculantur: s[ecundu]m instrumenti completionem. Alia. n[on] coniuncta corpori completiones comitantur. bonices. n[on] qui aride & gelide compaginationis sunt: dementiores se ip[s]is i[n] autino sepe s[un]t. q[uod]bus vero sanguis p[re]cipitatur i[n] vere. Similit[er] aut[em] & i[n] alijs sc[ilicet] simili rudinem completionis aliud & temporu[m]. Erit igitur in t[em]pore quicquid ip[s]is suscipiens variationes alteratur s[ecundu]m t[em]p[us] & corpus. Id[em] mod[us] vero s[un]t que dicta s[un]t. de paucis aut aut de nullis alijs conuenientius erit proferre.

¶ Deinde cum dicit. Est autem q[uod] ponit aliam p[ro]p[ri]etatem ipsius q[uod] dicens q[uod] q[uod] est in omni eo quod incipit esse nam quod incipit esse est q[uod] q[uod] cum t[em]p[us] non semper fuit: vnde de tali merito dicitur q[uod] est aliqui: & q[uod] in ip[s]o est q[uod] q[uod] significat e[ss]e in t[em]p[or]e. verum est t[em]p[us] q[uod] non o[mn]ia talia

sunt in tempore continuo q[uod] est mensura motus celi: sed in tali tempore s[un]t solum mobilia sicut vniu[er]sum corpus. i. vniu[er]sas corporum e[ss]e aliq[ui] & in t[em]p[or]e: inter c[on]tra ad huc non o[mn]ia s[un]t in tempore: ex p[ar]te q[uod] p[ro]p[ri]etate que s[un]t in tempore variabilia s[un]t non solum i[n] loco: sed etiam i[n] esse & in forma. sicut p[er] maxime in omni corpore mixto: q[uod] alteratur s[ecundu]m temp[us] diuersa. Non solum aut[em] corpus sed etiam anima coniuncta corpori imitando completionem corporis variatur in suis operationibus. vnde et acutius operantur boia in vno tempore: q[uam] i[n] alio. na[m] diuersa t[em]p[or]a cu[m] diuersis completionibus concordant: vnde autius est ip[s]a frigidum & siccum: & talis e[st] conditio completionis melacholice b[e]ne & frigidum & humidum & talis e[st] completio phlegmatica. Uter autem est calidum & humidum & talis e[st] conditio completionis sanguinee. Etas v[er]o e[st] calida & siccitas: & talis e[st] conditio completionis colericæ. Concordante itaq[ue] tempore cum completionem inalefcit humor qui i[n] completionem diminatur: aut inalefcit qualitas diuersa: & sicut ex hoc q[uod] s[un]t illi completionis t[em]p[or]ales conditio[n]es q[uod] s[un]t in alijs ip[s]is.

Concludit aut[em] auctor q[uod] p[ro]p[ri]etate e[st] t[em]p[or]e q[uod] q[uod] alteratur s[ecundu]m corp[us] & s[ecundu]m ip[s]e: & talia s[un]t maxime q[uod] dicta s[un]t.

¶ Si vero est circumscrip[ti]o corporis & loci circumscrip[ti]one p[ro]cedens.

¶ Q[uod] auctor determinat de actione & passione & q[uod] nunc consequenter determinat de vbi. Ratio aut[em] quare p[ro]p[ri]us determinat vbi q[uod] de positione est q[uod] vbi dicit simpliciter e[ss]e in loco: sed positio dicit ordinem partium in toto respectu loci: prius autem e[st] considerare simpliciter q[uod] aliquid sit in loco: & deinde e[st] considerare qualiter in illo loco ordinate s[un]t partes eius. Et idco intellectus ipsius vbi p[re]cedit intellectus positionis. vnde determinando auctor de vbi ita p[ro]cedit: q[uod] p[ri]mo de ip[s]o agit diffinitive. & de ip[s]o determinat diffinitive ibi. Vbi vero aliud simpliciter & assignat e[ss]e p[ro]p[ri]etates ibi. Caret aut[em] p[ro]p[ri]us ad huc diuiditur in p[ar]tes duas: q[uod] p[ri]mo ip[s]e ponit n[on] significatiam r[ati]o[n]e ipsius vbi: eamq[ue] declarat. & v[er]o mouet dubitationem contra quodam q[uod] dixerat in sua declaratione ibi. Mouet aut[em] p[ro]p[ri]us itaq[ue] p[ri]mo diffinitione ip[s]i vbi. dicens q[uod] vbi est circumscrip[ti]o corporis a loci circumscrip[ti]one p[ro]cedens.

¶ Sed hic occurrit dubitatio: q[uod] vbi est esse in loco: & circumscrip[ti]o: vt videtur: n[on] est esse in loco: ergo vbi non est circumscrip[ti]o. **¶** Ad huius itaq[ue] questionis emendandam est sciendum q[uod] in r[ati]o[n]e ipsius vbi sicut i[n] ip[s]i q[uod] clauduntur duo: vnum quidem vt formale & aliud vt materiale. formale aut[em] in r[ati]o[n]e ipsius vbi est ordo ille ad locu[m]: r[ati]o[n]e cuius aliquis dicit e[ss]e in loco. Materiale aut[em] in r[ati]o[n]e eiusdem est id q[uod] est fundamentum immediatum talis ordinis vel respectus. Ut aut[em] videam[us] quid istud sit: ostendendu[m] q[uod] vno modo aliquid in loco est non sicut coniectum a loco: & magis sic ostendit ip[s]um locu[m]: quodadmodu[m] s[un]t in loco deus & sube separate: sed istud non est p[ro]p[ri]us esse in loco. Alio aut[em] modo est aliquid in loco sicut contentu[m] ab ip[s]o: infra ip[s]um conclusum: quodadmodu[m] corporalis que concluduntur intra metas suos: locu[m] s[un]t in loco: & b[e]ne est p[ri]us in loco esse: nam locus b[e]ne r[ati]o[n]em continens corpus: cuius p[ro]p[ri]etates est infra suos terminos: concludit id q[uod] coniectum. In exsistentia itaq[ue] p[ro]p[ri]us locu[m] in loco hoc inuenitur q[uod] locus comprehendit & circumscribit locatum: & idcirco super hanc circumscriptionem fundatur ille ordo ad locu[m]: s[ecundu]m quem dicitur p[ro]p[ri]us esse in loco.

et sic circūculū. i. circūculū locatū a loco ē multū ip̄s vbi
qđ significat p̄p̄tē in loco. vñ non valet dicere qđ cir-
cūculū non est ēē in loco. imo ēē p̄p̄tē in loco non est
aliud qđ circūculū a loco. ¶ Sed notandū est qđ vñ
num̄ro est circūculū quā locus circūcludit: et quā lo-
catū circūcluditur. sed vt scietur cum loco ē causa sui sū-
p̄to vt scietur cum locato: qđ cā quare locatū circūcludi-
tur: est qđ locus circūcludit. vnde et p̄o tanto dicif qđ
vbi est circūscriptio locatū p̄cedens a circūscriptiōe
loci: sicut enīam dicif qđ calefieri est calefactio calefacti-
bilis p̄cedens a calefactione calefactantis.

Locus aurem in eo q̄ capit est ⁊ circumfer-
bit. est igitur in loco quicquid a loco circum-
scribitur ⁊ complectitur. non est autē i codē
locus ⁊ vbi. ¶ Locus enim est i eo quod capit
⁊ circumscribit: vbi vero i eo qd̄ circumscribitur
⁊ complectitur. Eliditur autē vbi non omni
adeſſe. anima enim in ſeſq̄ est: nullam etenim lo-
cum occupat neq̄ implet. animatum autem
aliquid capere potest: nunq̄ aurem contingere
palam est: occupatum quideꝫ locum aliquo:
aliud capere ⁊ complecti poſſe occupantē p-
manente. gr̄ animi erum medio adueniēs re-
tineri nō poſſet: aere quo implebatur quieſce-
re. ¶ Aere autem erpulſo gr̄ animi vniq̄ recipit.
nequaq̄ igitur duo in eodem loco eē p̄ſentē:
idem ⁊ vnum in diuerſis. q̄ſobres nec anima
quidem localis erit: cum ipa locum nullaten⁹
occupet. Similiter autē ⁊ quęcuq̄ alia a cor-
poris nec differunt ⁊ loci circumſcriptionē capēt.

Secundo cum dicitur. Locus autem declaratur positiu diffinitione. patet ipam manifestari quantum ad hoc quod dicitur vbi est circumscriptione loci procedens a circumscriptione loci dicens quod locus est in corpore quod caput et circumscribit aliud corpus quod locus est superficies corporis continens et superficies corporis continens est in corpore continetur. Quod si locus est superficies capiens nunc id proprie efficitur in loco quod caput et circumscribitur. In isto autem quod caput est vbi est vbi est esse in loco. Etiam autem in loco non continetur nisi ad locare. ex hoc autem debet sic concludi positum. locum esse proprie in loco circumscribitur a locis locati si circumscribitur nisi quod loci circumscribitur. ubi scilicet proprie in loco est circumscriptione locati procedens a circumscriptione loci. Secundo cum dicitur. Videtur autem non omnino declarari illam particulam qua dicitur quod vbi est circumscriptione corporis dicens quod vbi proprie non adest omnibus quod non adest spualibus sicut non adest anime. Cum tamen assignatur quod circumscribitur a loco implet locum et occupat ipsum sed anima non occupat locum. non est proprie in loco. quod autem anima non occupat locum ita probatur. possibile est aliquo occupare locum in loco existere aliud locatum occupare locum eundem nisi illud occupans recederet. sicut grana non possunt ingredi modium plenum cere nisi recedat aer. sed videmus quod anima non recedente corpore a toto ipam corpus aiarum capit nutrimentum replens. anima nec locum occupat nec loco circumscribitur. relinquuntur ergo tamen corporalia circumscribuntur loco. et quod bene dictum est. quod vbi est circumscriptione. id est circumscriptione corporis. ex hoc autem concludit auctor. quod non possunt esse duo corpora in eodem loco. eo quod vnum corpus occupat locum

rationem. qz vt dictum est ipse elementis non generat ime-
diatē vocem in parte aeris remotā: s; mediatē pte pzi.
¶ Quare 7 vox quedam animalis non est. ea
n. que imaginabiliter fit: 7 similis animalis
nō est: qm̄ ab animali non pferitur.

¶ Deinde casz dicit. Quare 7 vox. instat contra posita so-
lutionē. 7 pmo ponit instantiam: dicens: qz si vox sequens
generatur a voce pcedente: cum vox pcedens nō sit alia
erit quedam vox nō gñata ab alia. qd ē icōueniēs.

¶ Ad hoc autem dicimus omnem quidez vo-
cem animalis eē. quis enim audiuir voces ab
initio in silentio animalium. quare 7 vox qui-
dem animalis dicitur quęcunq; ipō proferen-
te fit. Anus igitur vox ad aures diuersorū di-
rigitur: vna autē 7 eadem non cōiungēs ē.

¶ Secundo cum dicit. Ad hoc autē dicimus: soluit instan-
tiam dicens qz oīs vox est alia: qz cūctis aliaib; silenti-
bus nulla vox audiuir: sed tñ vox in toto aere ab alia nō
ē que immediate fit: sed in parte remota fit mediatē parte
prima. Et sic a diuersis percipit vox vnus alia. sed nō
eamdem pars vocis fit in aurib; diuersis: eo qz non fit i cia
eamdem ps aeris sed alia. 7 forma creta cū subo partitur
fm̄ partitionem sui ppy subī.

¶ Vbi autem aliud simplex est: aliud compo-
situm. Simplex autem est qd a simplici loco
procedit. Compositum vero quod ex coniu-
cto. Locus vero simplex est origo 7 consti-
tio eius quod cōtinuorum est. Locus autem
compositus vt dictus ē: copulatus bz quidē
particulas ad eundem terminum ad quez cor-
poris particule copulant. Corporis vero par-
tes ad punctum: loci vero partes iuxta pñcū
fieri necesse ē. Erit itaq; locus simplex i quo
pñcū adiacē pñstabit. loci g pñcūle soliditatis
particulas claudunt. etenim loca quidem sim-
plicita minas corporis particulas occupātia
sunt. quare nec loc' sine corpore nec soliditas
sine loco erit.

Lectio. XII.

Postea quidem rōne manifestatūa ipi'
vbi nunc in parte ista dñr ponit auctor
diuisionem ei'. Et circa B duo facit qz p
diuisionē ponit 7 manifestat. Secūdo autē
cum dicit. Contentio. mouet dubitatio-
nem dōtra quoddā qd dixerat 7 concludit
seruat ex manifestatōe diuisionis sue. Dñc

g in pma parte qz vbi aliud est simplex aliud compositū.
7 qz supradictum est: qz vbi pcedit a loco. iccirco o3 dice-
re qz vbi simplex procedit a loco simplici: 7 vbi cōpositū
pcedit a loco cōposito. Locus autē simplex ē loc' pñcū: 7
locus compositus est locus magnus. vñ bñt se sicut pars
7 totum: qz ps ē minor suo toto. Et qz totum oriatur 7 con-
stituitur ex partib; admittit cōnexionē: iccirco dicit auctor
qz locus simplex est origo 7 constitutio locorū cōtinuorū
7 cōpositorū. 7 qz locus compositus puenit ex cōtinuatio-
ne locorū simplicium ad vñ terminum cōm: ideo ostendit
dñr ad quem terminū pñcūle loci copulant: dicens qz
copulantur ad illum terminum ad quē copulantur parti-
cule corporis in sua extremitate: qz locus cōtendit ex
extremitati corporis localita qz partes singule loci cōtre-

spōndent singulis partibus corporis quas claudunt. vñ de
7 locus minimus g est simplex: claudit etiam minimum
pñcū corporis. Quia vñ extremitas partū corporis ē sup-
ficies: 7 pñcū supficies copulantur vñmo ad punctū: nec ē
est qz partes loci 7 pñcū corporis locati terminentur vñmo
ad punctū. Excludit autē ex hoc auctor qz ex quo locus 7
corpus locatum ita correspondent 7 cōtendunt ad se
vñcem: videtur dicendum qz nec corpus potest esse sine
loco: nec locus sine corpore.

Sed hic oriatur dubitatio. qz nō videt qz possit vari cor-
pus minimum. qz in eo qz est diuissibile i infinitū
nō pōt vari minimum: sed corpus cum sit aliqñ cōtinuū
ē in infinitum diuissibile: g in corpore non pōt vari mini-
mum. **¶** Ad istam qñtionē ē dicēdū qz de corpore loqui
possum' dupli. vno quidē modo fm̄ qz est corp' 7 sic ista
diuissio nūq; terminatur: nec in ipō pōt vari minimum
Locus rō ē qz nihil diuidit nisi in suas partes: quibet autē
pars corporis est corpus: 7 iccirco corpus nūq; diuidit
diuissioē qñtatiua nisi i corpora. Et qz oē corpus ē diuisi-
bile: eo qz omne corpus bz partem 7 pñcū necesse est bu-
cere qz semper illud in qd diuiditur corpus: sit diuissibile.
Alio autem modo loqui possumus de corpore nō simpli
fm̄ qz est corpus: sed f3 qz est tale corpus. sicut ignis aut
terra aut aliud qd tale: 7 sic diuissio corporis nō ē in infi-
nitum: eo qz forma determinata regit in mā determinā-
tam qñtatem: vñde pōt ignis tñ diuidi qz cōtūperetur
si fieret vltior diuissio: 7 ideo in corpore naturali sic su-
perio est dare minimum: 7 locū cōtinenti' talis corporis ap-
pellat hic auctor locum simplicem.

¶ Contentio autem oriatur de spere extremita-
te. nihil enim extra idem est. in eo autē 7 locus
ē nō poterit vt dictum est a superiorib; . qñ
ab eo quidem loco ambiretur.

¶ Deinde cum dicit. Contentio. in stat contra id quod di-
xerat qz omne corpus est in loco. 7 pmo ponit instantiam
dicens qz oriatur contentio de extremitate spere. Loc ex-
trema spera celestis: qz ipsa est corpus 7 non videtur esse i
loco. qz non pōt dici qz existat in loco qui sit in eo: qz iam
dictum ē qz locus non est in locato qd ambis a loco. Nō
pōt etiam dici qz existat in loco qz sit cū ipa: qz ē 7 supra
vñmā spera celi nō ē corp'. Nō g oē corp' ē loco.

¶ Contra huiusmodi igitur nobis speram esse lo-
calem: confiteri nunc vñq; 7 necesse est aliud
quidam pñter cam eē in quo extremitatis lo-
cus existat. Nihil autem pñter idē est: quare
extremitas quidem in loco non est. Nec hūc
isolatum quidem est 7 occultum. pronuncia-
re: 7 etiam contra sensibilia.

¶ Secundo cum dicit. Contentio. respondet ad instan-
tiam: dicens: qz si concedam' speram cē localem ita vñ qz
sit per se in loco ambiente p se ipam totā necesse erit nō
bis dare cū ipam aliud corpus qd circūdet eam. 7 qz B
ē falsum: cōcludit qz extremitas i extrema spera non ē in
loco. Sed tunc videtur qz male dixerit. pus concludens
omne corpus esse in loco. **¶** Ad quod dicēdū est qz oē
corpus est in loco: vel p se: vel per suas partes. 7 sic supus
intellexit qz omne corp' est in loco. Corp' autē qd est in lo-
co p se: bz ē se corpus in quo cōmet. sed vñmā spera nō
est in loco per se: iccirco non bz ē se corp'. est nī in loco p
suas pñcū. qz oēs ei' partes sunt ita se brices qz vna cōm-
necur in alia: vt declarauim' distat in questionib; distat
libri pñcū. vbi reprobamus opinionem dicentium dicentium

q̄ vltima ſpera eſt in loco p̄ centro. Excitat autem ſe au-
ctora diſcuſſioe iſtius queſtionis: dicens q̄ de b̄ rebus
pronunciare eſt inſolitum: & i. vltia ſenſibilia.

¶ Carer autē vbi inenſione & remiſſioe. ¶ Iſ-
dem dicitur alterum altero magis eſſe i loco
vel minus: licet iſi & maiorem locum & mino-
rem poſſideat: non autē m̄s vbi vlt q̄ ſitatem
aliquā: ſ; ſim id q̄b quicquid eſt.

¶ Deinde cum dicit. Carer autem ponit duas p̄prietates
ipſius vbi. Et p̄mo ponit vnam: dicens q̄ vbi non ſuſcipit
magia & minus: ſ; enim vnum corpus occupet maiorem
locum q̄ aliud: comparatione tamen vnum corpus dicitur
magis q̄ aliud eſſe in loco.

Sed iſtud videtur male dictum: q̄ eſſe ſuſum eſt q̄b
dam vbi: q̄ eſſe ſuſum eſt eē in loco: ſed dicimus
q̄ p̄t corpus eē magis & minus ſuſum: q̄ vbi ſuſcipit ma-
gia & minus. ¶ Ad iſtius ergo queſtionis cuius entia eſt
eundē q̄b vbi loq̄i poſſum duplici. vno quidem modo
ſimply non applicando ipſum magis ad corpora in ſi: i. q̄ ad
corpora in ſenſibilia: & ſic ipſum vbi non ſuſcipit vlt magis
& minus: cuius rō eſt q̄ magis & minus vbi i reſpectu ad
magis: ſed ſimply in mat̄iam: cuius eſt dicitur mat̄iam
ſuſum nec in mat̄iam: deorſum: q̄ non poſſum imaginari
aliquid ita: ut q̄ poſſum ſemp aliud imaginari ſuper ipſa.
& p̄terea: p̄prie loquendo in ipſo vbi non eſt magis & mi-
nus. Item ſuſum & deorſum non ſunt eſſe ipſa: vbi ſimply
ſed ſit eſſe ipſius vbi applicati ad corpora naturalia: ſic
ſuſcipit magis & minus. Eodem modo eſt i dicendum eſſe
de contrarietate. Nam contrarietas eſt maxima vltima-
ria contrarietate in eodē genere. Non aut ſimply in vbi eſt
maxima eſt entia: q̄ non poſſum imaginari vno vbi an-
tum diſtincta: q̄ poſſum ſemp imaginari aliam magis vlt
ria: & ideo ſimply in vbi non eſt contrarietas. ſed ſi applicet
ad corpora naturalia: erit maxima eſt ſit i vbi: p̄ id q̄
eſt entia in ſi: non p̄t p̄cedere in ſi: ſit i: & ſim hanc ac-
ceptionem dicit in quo phyſicum q̄ contrarietas eſt i
quantitate & qualitate & vbi.

¶ Queſt autem vbi nobile eſt contrarium: eo q̄
nec loco contrarius vbi nobile eſt. ¶ Locum autem nec
loco contrarius non eſt: quoniam autem nec
in aliquo inuoluntum eſt.

¶ Secundo cum dicit. Inſt autem ponit aliam p̄prietate
eius: & circa ſi p̄prie facit q̄ p̄mo ponit eam dicens q̄ q̄
vbi nobile eſt contrarius: eo q̄ vbi p̄cedit a loco: & locus eſt
q̄ ſit i: & quantitate vbi eſt entum.

¶ Suſum autem & deorſum eē contraria p̄p-
rietas videtur: multum enim diſtare videntē
ad quod eſt ſuſum eſſe & ad quod deorſum eſ-
ſe: quē admodum ſuſum & deorſum: quare
contrarietas vbi magis vlt circa ſuſum & deorſum
eē: quē admodum ſi & contrarietas circa locū eē.

¶ Secundo cum dicit. Suſum autem arguit contra bāc
p̄prietatem: dicens q̄ ſuſum & deorſum videntur eē con-
traria eo q̄ ipſa maxime diſtant: q̄b eſt p̄prie 3. rōz.

¶ Contingit autem in vno eodem eē contraria
Suſum autem & deorſum in eodē ſunt. ¶ Idē
enim ſuſum & deorſum eſt ad diuerſa quidē
ſumptum: nam turris quidem altitudo ſuſum
eſt ad nos: ſpere vero extremitati comparata
inferior eſt: & deorſum. Ampli⁹ idem ſibi ſo-

re contrarium conſingeret. ſicntz ſuſum eſſe
& inferius eē contraria ſunt: cum idem ſuſus
& deorſum ſit: cōtingit idē ſibi met fieri contra-
riū. nō igit p̄tarietas vlt i eo q̄b i loco eē.

¶ Tertio cum dicit. Contingit aut ostendit q̄ iſta nō ſūt
contraria per duas rōnes: quāz vna eſt: contraria nunc
ſimply ſim ſuam p̄fectam rōnem: & per reſpectū ad eiuſ-
ſapit p̄dicari de eodem: ſed ſuſum & deorſum ſim ſuam
p̄fectā rōnem ſimply dicunt de eodem p̄ reſpectum ad di-
uerſa: q̄ ipſa non ſunt contraria. Alia rō eſt: ut nobile eſt ſibi
ipſi contrarium: ſed idem eſt ſuſum & deorſum: q̄ iſta ſi con-
trariantur ad ſe inueniunt. ¶ Notandum autē eſt q̄ in op-
p̄tatione ad nāla eſt dare aliquid ita ſuſum q̄ non eſt
deorſum: & aliquid ita deorſum q̄ non eſt ſuſum. Et iſta
ſunt in nālibus abſolute ſuſum & deorſum ſit: & iſta nec ſit p̄t
in ſe eadem: q̄ non p̄t idem corpus eē ſimply extremita-
tate lune & in centro terre. Simply autē & ſine iſta applica-
tione ſimply ſuſum & deorſum ipſa nō ſūt 3. rōz.

Suo vero eſt quidē ſine par-
tium & generationis ordinatio:
ſecundum quam dicunt vel ſcā
na vel ſedētia: vel lenta vel aſpe-
ra: vlt quomodolibz air diſpoſita.

¶ Lectio.

¶ Utra determinat auctoz de vbi. nūc
aut determinat de poſitione. ¶ Ad autē
quare immediate poſt tractatum de vbi
agitur de poſitione eſt: q̄ vbi vlt dicitur
eſt ſuſum. dicit eē in loco. & poſitio dicit
ordinem partium i toto reſpectu loci. Ime-
diare autem cum aliqd in loco eſt: eo q̄
habeat ſuas partes aliquo modo ſiſo ordinatas. & ſecundo
immediate poſt conſiderationem de vbi o3 conſiderationē
facere de poſitione. ¶ Nūcid aut illud caput i partes ou-
as: q̄ p̄mo ponit & exponit auctoz rōnem manifeſtationis
poſitionis. & assignat p̄prietates eē. ¶ Ibi. Diſſipere autē
prima p̄s continet duas partes: q̄ p̄mo facit auctoz illud
quod dictum eſt. & aut mouet quandam diſtinctionem vbi
ſoluit ipſam ibi. ¶ Soler autem. Circa primam partem ſic
p̄cedit: q̄ p̄mo ponit rōnem poſitionis: dicens q̄ poſitio
eē q̄d ſit p̄tū & ḡtatio. I. rei ḡtatione ordinatio.

Sed hic ſtatim dubitat. q̄ non vlt q̄ poſitio ſit p̄tū
autem q̄ vlt poſitio poſitionis non ſit p̄tū ſed medi-
camentū p̄tū eſt q̄ ſit quantitate: q̄ ipſa ſi ſit p̄tū
cum p̄tū. ¶ Ad iſtū q̄ ſitū euidētia eſt ſed i q̄ poſitio
duplex accipit: vno qudm modo p̄ ipſa conſiderat p̄tū: ſic
poſitio non eſt p̄tū autem ſed eſt ḡtatio. ¶ Alia de
modo accipitur poſitio pro ordine partium in toto reſpe-
ctu loci: nā talis ordo eſt formalis p̄tū ſudamentū autē eſt
eſſe ipſa conſuſio partium locati partibus loci: unde ſicut
vbi importat ordinem & reſpectum ad totum locū cuius
ordinis fundamētū eſt ipſa conſuſio totū locū in toto lo-
co: ſic etiam ipſa p̄tū importat ordinem & reſpectum partium
locorum ad partes loci: cui⁹ ordinis fundamētū non eſt
aliud q̄ conſuſio partium locati a partibus loci. & iſta por-
tio eſt illa q̄ facit p̄tū ſe p̄tū autem. ¶ Ad ostendē
autē q̄ non omnis ſine ad hoc poſicamentum p̄tū dicit
auctoz q̄ poſitio eſt quidam ſine partium. & q̄ vlt iat p̄tū
formalis ratio poſitionis conſiſtit in ordine partium locorum
to reſpectu loci: ideo ad iſtū. I. ḡtationis. I. rei ḡtatione
ordinatio: ſecundū quam ipſa locata dicunt ſtanta: vel ſe-
dentia: vel aſpera vel lenta: vel alio tali modo diſpoſita
in loco ordinata.

¶ Sed et autem et facere positiones non sunt
benominate ab eis dicta.

¶ Secundo cum dicit. Sedere autem remouere a predi-
camento positionis ea que in ipsa sunt ratione abstractionis
a quibus denominantur. videtur quod sedere facere et similia non
sunt potestates sed sunt positiones. Denotata.

¶ Solent autem et quedam induci questio de
curuo et recto alpero et lenit quadrangulo et
triangulo obicubito et ericubito magno et par-
tio: bicut et longo et similibus. quidam autem n.
parius dispositione significare vident. Alpe-
rum n. dicitur enim parius una alteri superem-
net. Et ene vero cuius particule equaliter pote-
re sunt. Aliter autem et de reliquis.

¶ Tertio cum dicit. Solent autem induci. mouet questio
ne quida. et primo ponit ea dicta quod solent induci. quibus dicitur
n. et recto et alpero et lenit et similibus. an sint positiones. quod
n. portant quedam dispositione ponit vident positiones esse.

¶ Non sunt autem positiones ea que dicta sunt.
sed qualia circa sui existentia: eo namque quod preo-
fic dispossite sunt: ex eo talia sensibus indican-
tur. non autem ex eo quod talia. et aspera vel lenia vel
bicubita vel ericubita sunt. Similiter autem et
de alijs banulmodi que in partibus habet. bis
positionem. cui igitur vnuquodque predicto-
rum positio si quale quod circa ponit nascit.

¶ Secundo cum dicit. Non sunt autem solut istum qui
enim dicens quod non omnia predicta non sunt positiones. si
sunt quida que autem que attenduntur circa partium posi-
tionem ex qua originantur. Quia autem a positione originant
proveniant. Ita ex hoc quod in corpore duo partes ita or-
dinantur. ap. est ibi quedam supereminencia prout ad partes cau-
sat inde passio in sensu. et indicatur asperum non autem con-
uerso quod asperum esse videtur. ideo taliter est ordinatum.
Ita quod predicta sunt quida queitates que circa ponit antecedunt.

¶ Sed hoc videtur esse falsum quod dicit aristoteles in predicam-
to. inuenio quidam quod asperum et lenit et similia non
sunt queitates sed positiones. Ad quod dicendum. quod asperus et lenit
videntur positiones que qualitatem ponit enim a. ap. oupl. vno
quidem uno finem quod vult intelligere quada ordinaciones
partium in loco: et sic vult aristoteles quod talia sint positi-
ones. Alio autem modo sumi possunt. prout vult intellige-
re modos sciendi decriarios quida subadiacentes. Alium
in modum se habendi ponit asperum: et alium modum se
habendi ponit lenit. et quod modus se habendi est qualitas rei.
Secundo per predicta ponit quidam et sic intelligit hic auctor.

¶ Quisipere autem videtur sicut contraria
ita: nam sedere ad id quod est stare contrarium esse
videtur. Contraria autem sunt que in vno in-
diuiduo eodemque tempore impossibile est si-
mul reperiri: vicissim tamen possibilia in se.
Sedens enim illico stare potest: et si non sede-
re: quocumque tamen sedere: impossibile est esse
idem stare.

¶ Deinde cum dicit. Solent autem induci. et ponit
equum positionem et ponit tres et positiones et ibi. Ponit
prout autem est. ibi. Et ipsa autem quida. Circa quida
ponit autem quida. et videtur quod ponit quida quod ponit

et apparet. videtur quod possit videtur suscipere contraria
tem: quod stare et sedere videntur esse tria. et ratio quod si assu-
mat contraria sunt que nunquam in eodem indiuiduo sunt
simul sed in ipso potest fieri vicissim. Sic etiam se habet stare et
sedere: quod idem potest vicissim esse stare et sedere: sed non si-
mul: ergo ipsa videntur substantie esse contraria.

¶ Deinde in his autem nobis hoc contraria esse
inconuenientia cogimur recipere: eo quod vnum
contrarium sit plurimum. Secundum enim col-
lationis communiam non magis sedere ad id
quod stare est contrarium est: quam ad accumbe-
re. Similiter autem quam ad modum sedere
et stare inquam in eodem simul reperitur.
Ita nec sedere et accumbere. Secundum igitur
banulmodi dispositiones: sunt nulla contraria
tas inest.

¶ Secundo cum dicit. Ponuntur autem ostendit adductam
rationem esse defectuam dicens. quod si grauius ratio quod nunc
adducta est. ponere volumus quod ponit sit aliquid contrari-
um: cogemur per eandem rationem in inconuenientia conce-
dere: quod vnum et idem contrarietur pluribus: quod in conti-
nentiam. et virtutem collationis. Ratio nunc est facta: non ma-
gis stare contrarietur ad sedere: quam ad accumbere: eo quod et
stare et accumbere prout esse vicissim in eodem sed non simul.
Quia inconueniens est quod contrarietur pluribus: per quod
ratio non concludit bene. Et ideo in hoc rationem non obe-
mus moueri ad penitendum quod statuit aliquid falsum.

¶ Tertio autem nec insolitum quidem vnum
plurimum esse contrarium. pallo enim ad albu
et nigrum contrarium videtur esse. nam sub eo-
dem genere cum fuerintque in eodem inueni-
tur: et vicissim transmutantur. Relinquit igitur
vnum pluribus esse contrarium.

¶ Tertio cum dicit. Quotassia autem obicit contra hanc
solutionem dicens quod forte aliquid non videtur sequens
quod idem contrarietur pluribus: quod pallidum videtur
albo et nigro eo quod bec tria vicissim in eodem reperitur.
sed non simul. et cum sint in eodem genere puta in genere
coloria: ad inueniendum transmutantur: quod de pallido potest fieri
et aut albus aut niger: et e converso. et sic non videtur inueni-
entia quod vnum contrarietur pluribus.

¶ Non est autem pallidum ad albu et nigrum
contrarium: et enim cum vtroque in eodem et
pallo: enim et reliqui colores et albo et nigro
conficiuntur. Necessarium ergo est in quocumque
pallidum est: in omni eo quidem esse albu
et nigrum. Similiter aure et de ceteris coloribus.

¶ Quarto cum dicit. Non est autem desinit bene ob. et
neque sciam quod pallidum non est ve contrarietur albo et ni-
gro: quod cum pallidum conficitur ex nigro et albo: et quod
ipso sit aliquo modo vtrumque. Cum ergo vnum contrarium in
nullo sit esse inuentionem. prout albu non est esse
nigrum: et nigrum e converso non esse albu: et sic
non sit ve contrarium ad albu et nigrum. Et est autem
videndum quod contrarios. prout est manifestum
ita est que sit in eodem genere. hoc est manifestum
manifestum est medium si autem manifestum est ob extremis
et manifestum est extrema manifestum est. et sic manifestum est
manifestum est. manifestum est manifestum est manifestum est

100
bstantia nigritant albis pallido: & proximo inediti nulli
extremo vere est contrarium.

¶ Amplius autem contrariorū ratio est circa
idem naturā existere: sedere autē & iacere nō
circa idē naturā existunt: sed sciētia sūt. Et sit
nō sedere circa rōnalia. Facere autē & accubare
circa diuersa. vniuersi modi autē signum est equi
& bonis similitudo: quibus sine dubio accubi
tus probatur inesse.

¶ Quisio cum dicit. Amplius contrariorū ostendit q̃
inter supradictas positiones non est contrarietas. & intē
dit totā rōnem. Contraria sunt natura. l. naturalis cir
ca idē inuēdiārum suscepiuē: sed supradictę positio
nes nō sic habent: q̃ sedere sit proprie circa rōnabilia
zñ: boies enim sū dicuntur sedere: sed accumbere & iac
cere sunt circa diuersa. & circa opposita aialia. sicut circa
bruta. vnde videmus q̃ in accubēdo boes & equi & bruta
animalia conueniunt. Et quis autem dicat q̃ etiam boi
dueniat iacere: ex quo inuenit etiā brutis aialib⁹. os p̃
dicere q̃ sit primo circa aial. Quis ē sedere non sit circa
aial. sed circa hominem sit proprie. p̃s q̃ sedere iacere &
stare non sunt cōsino p̃mo circa idē nec sūt p̃ cōis dīa.

¶ Proprium autē positionis est neq3 cum mi
nus neq3 cum ampli⁹ dici. sedere nāq3 nō mag
is positio ē q̃ accubere: nec nisi⁹. neq3. n. se
dēo magis alterū altero vel min⁹ dicitur: neq3
accubere: neq3 vtr⁹ s3 aliq3 aialā positionem.

¶ Deinde cum dicit. Proprium autem positionis. ponit
pprietatem aīam positionis: dicens q̃ p̃rium est posi
tionis nec cū magis nec cum minus dicit q̃ scilicet non est
magis positio q̃ scilicet ratio. nec pprie dicit magis sedens vtr⁹
q̃ alit⁹ & eodē modo ē intelligēdū de alijs positionib⁹.

¶ Sed hic occurrit dubitatio diffinita. cum enim tā posi
tionem ambo ad magis & minus se habere. Constat autē
q̃ natura alit⁹ loquendo ips⁹ vbi suscipit contrarietatem & ma
gis & minus p̃ri itaq̃ rōne & ipsa positio poterit p̃prie
loquendo hec suscipere. **¶** Ad hui⁹ itaq̃ questionē eni
dentiam aliqualem nunc breuiter attendēdum est: q̃ s3
nullam formam q̃ consistat in indistinctū p̃t attendē
trarietate magis & minus: sed solum secundum formas
habentes latitudinem. vbi autem secundum naturā ac
ceptionem h3 quandam latitudinem quam nō habet po
sitiō. Et nō vtr⁹ q̃ loc⁹ nālis h3 quidam cōsistat ad ips⁹
locorum: q̃ quidem cōsistat nō consistit indistinctū:
sed h3 magnam latitudinem. & ex ea puenit latitudo ipsi
vbi non aut in positione. Quod quidem pro tanto contin
etur: q̃ talis cōnaturālitās ē p̃mo & p̃ se non ad p̃res loca
sed ad totum locaturū: & rōne totius etiam est cōnaturāli
tas ad partes eius. Quia g̃ vbi importat principalis babitū
dinem totius locaturū ad locum: sed positio importat p̃nci
palis ipsam ordinationem prout in loco coniungit ob hoc
p̃ ex dicta cōsistat habere vbi: sed non positio: quon
iam latitudines. Et p̃pter ea sit naturale ipm vbi ba
berē p̃rietatē & magis & minus s3 nō positio.

¶ Ad agio autē videtur positio p̃prie sube p
prie assilire ob alijs formis suppositis. p̃mo
sino. n. nūll aliud ē q̃ natura alit⁹ ip̃ sube ordi
natio: que a p̃ncipio qdē inate est. v. & ea que
dispos vel latitudinis: cōsistat vbi: sed rōne totius locaturū.

vel a nature qdē motu cōsueti: vt scilicet & ac
cubit⁹ & sitia. Quicqd̃ igit⁹ p̃ncip est sube ali
stēs: id necessario positio ē: & ois qdēz positio
huiusmodi ratiois suscipit predicationem.

¶ Deinde cum dicit. Et agio autē ponit auctoritā pro
prietatem positionis. dicens q̃ magis p̃prium videt ē
positionis sube p̃ncipie assilire alijs formis nālis: & ea p̃
suppositis. supponit enim in ea vbi: q̃ sicut supradictus
est. p̃us intelligitur q̃ totum sit in loco: q̃ intelligat quā
modo ordinate sunt in loco ille partes eius. Vbi autē p̃
supponit q̃ supponit n. motum ad locum g̃ mensurat
tempore. in quo esse significatur p̃ q̃. Et q̃ motus est ad
tū momentis & est passio mobilitatis positio: & vbi suppo
nunt actionem & passionem. Et q̃ i istis claudisur relatio
que est inter actum & passivum: q̃ sunt etiam per vtrū
tes actiozū & passiozū q̃ sunt qdam iporum quali
tates: scilicet positio in subo supponit relationem & qua
litate. p̃ ex supponit etiā quantitate: q̃ ordinatio parti
um non pot̃ intelligi nisi p̃ntelligat quantitas non aut p̃
supponit babitus: q̃ babit⁹ puenit ex adiecta: & ex arti
ficialium: Artificialia vō non supponunt a naturalib⁹:
sed potius presupponunt ipsa. Op̃ime itaq̃e dicitur est
q̃ p̃prium est positio. p̃ncipie assilire substantie alijs
formis naturalibus in ea suppositis: q̃ ipsa ē qdā nālis
ordinatione innata a p̃ncipio g̃rationis: sicut ap̃erū cū
generatur tunc accipit illam ordinationem prius cū
habent aut etiam est a motu nature consueto: sicut statio
talis & huiusmodi. Quicqd̃ itaq̃z dicto modo assilire pro
prie substantie hoc est positio: & ois positio ē talis. vtr⁹ p̃ q̃
hec ē p̃prie & queribiles cū ipsa positio.

¶ Babitus autem est corpus sit ad
corum que circa corpus sit ad
iacentia: secundum quem bec
quidem habere: illa vero ba
biti dicuntur.

¶ Superiores auctores determinantes d
quos p̃ncipie: nunc vltimo determinat
de babitū. Rō autē ordinis iam ex supra
dictis p̃s. Tā babitus puenit ex adiecta
naturalis: & artificialium artificialia vō p̃
supponit naturalia: & scilicet et babitus
supponunt alia p̃ncipia.

¶ Sed occurrit hic aliquę dubitationes. nā p̃mo videtur
p̃dicamentū non facit p̃ se p̃dicamentū. q̃ qdē p̃ se vtrū
ips⁹ qualitas non est itaq̃ p̃dicamentū. sed babitus est p̃ma
stionis euidentiā. Et sciēda q̃ nō ē babitus ē sumptū
ab habēdo. habere aut multis modis dicit. vno qdē mō
p̃m q̃ aliqua res se h3 in seipsa aliquo mō. & q̃ modus se
habedi est qualitas rei: scilicet babitus h3 modo sumptus
non est p̃dicamentum sed est ip̃a p̃dicamentū qualitas.
Et modo dicitur habere p̃ut aliqua res p̃t tam aliquam
sine q̃litatē: sicut op̃tate sit alit⁹ qd talis: h3 mō babit⁹
n ē determinatio ad vtrū p̃dicamentū: & scilicet p̃ponitur
posse p̃dicamentum. & aut modo sumit babitus & habere
re p̃ quodā quāsi medio iter habere: & ē babitus p̃ modo
actionis & passionis: rōne cuius p̃is dicit. & res babitus dē
bit. alio solo mō ē babitus p̃dicamentū.

¶ Secundo dubitatur an babitus possit puenire ex
adiacentia: cor. i. adiacent vel naturalis.
videtur enim q̃ sic q̃ sicut vtrūq̃ adiacent hominē & res
quā ipsa ita etiam & eodē loco indidēnt adiacere aut
nō & ex p̃prie. **¶** Ad istā questionē additiam intēda.

dicendum est qd hoc predicamentum attenditur maxime
limo p se nisi in boie. Cum rō ē qd reb^a alijs ab hoienā suffi
cienter puidit in his qd pntent ad eoz conseruationē ve
pote bando aialib⁹ corū ad regendū: conus ad defendē
dum: vigilas ad puidendū dū: et alia bā similia: et
qz ista sūt ptes eoz in quib⁹ sūt ideo cū sumit ab eis pre
dicatio pntet ad pdicamentū substantie: sicut etiam ad p
dicamentum substantie spectat iste pdicatio: bō ē pedo
tus: bō ē manutatus: et cōsumis: bō sūt tu pp nobilitatus
cōplexione: nō ē pp multiplicitate suoz: qz vtrūqz i i i i i
tū variatur pp virtutes: rōnis qd ad infinita se extendit
non potuerūt sibi supra dicere determinari a nō: sed loco
spoz dato est ei rō p quā possit sibi supradicta necessari
sicut vestes arma et alia similia pparare: vñ cū ista sint ex
trinseca ab boie sumit merito ab eis vñ pdicamentū de
pdicamentis eprintrinsecus cōtingentib⁹: qd vocat habitus
inuenit aut qz et i alijs ab boie: sed nō nisi fm qd ali
quo mō pparantur ad vñ boie: sic cū of equ⁹ ē scilar⁹.

Tertio dubitat i quo sit habit⁹ sicut i subo: vñ. n. qd i
habitus ē i co: pte: et i his qd sunt circa corpus. ¶ Ad istā
qstione ē dicēdū qd fm hūc auctor ē habit⁹ b⁹ p subo ba
bentem: et rem habitā sed b⁹ mibi videt inconueniē. cū
rō est: qd impole ē qd vñ accūs numero sit in duab⁹ sub
stātijs nō cōtinuis s⁹ pte. Lōst aut qd qsticūqz vestis
adiacet hōi: nūqz nō ex boie et veste sit substantia vna nu
mero: s⁹ sūp manet substantie diuerse et pte. g impole ē
qd aut qd qsticūqz aggregata fiat vñ subm vñ? ciuidē
accūs numero: cū g vñ habitus numero sit vñum accū
dens numero: ipole est qd ipse sit sicut i subo tā in hōie qz
i eo qd habetur. Dicēdū itaqz videt mibi qd habitus ē nō
in re habitata: tā in subo. Cum rō ē: qd actus qd actio et pas
sio ē in eo sicut i subo ex pte cui⁹ tenet se: vt passio: et nō in
eo ex pte cui⁹ tenet se vt actio. Quis aut habitus de quo
loquimur nō sit vt actio et passio: tā vt dicit pbs b⁹ se vt
actio et passio: et ex pte qd ē habitus se b⁹ vt actio: qd pbs
dicit habere: et ex pte rei habere se b⁹ vt passio: qd res ha
bita dicitur haberi: et haberi est vt pati atque habere est
vt agere. Necdū est itaqz qd habitus nō in habente sed
solū i re habitata sit: tā in subo ppro. ¶ Doc aut vult ex
psele cōmetator i quo metaphisice: vbi dicit: vñ re
spectus qd ē i pdicamento vbi ē cōuersus ei qd ē in pdica
mento habitus: et fecit b⁹ forte qd illi duo modi sunt ppi
qui et quasi eiusde generis. Est n. respectus pparatiois i
rer cōmes et cōtentū. Appellat aut cōtēns id qd circū
dat aliud: adiacetqz sibi: sicut loc⁹ adiacet locato: et vestis
adiacet vestito corpori: vñ vestis b⁹ rōnem loci et conti
nētis: et corpus vestitū b⁹ rōnem locati et cōtēti. Deinde
adiungit cōueniēter: si igit fuerit respect⁹ continentis ad
pctentū erit pdicamentū habitus: sed cōuerso de vbi. Ec
ce qd expresse dicit cōmetator qd sicut vbi dicit respectū
locati: ita habitus dicit respectum rei adiacentis i qua p
ctōis itelligitur eē vt i subo: sicut vbi ē locato sicut i subo
qd respectus b⁹ p subo illud cui⁹ est: nō illud ad quod est
quidam modū paternitas nō est vt in subo i filio ad quem
est: sed solū ē i patre cui⁹ ē. Sed cū aut hanc viam p⁹ babi
tus diffiniri ita: habit⁹ ē adiacentia eozum que sunt cir
ca corpus ad istū corpus: sicut adiacentis vestis ad cor
pus ē vestitus: et super hanc adiacentiā fundat ille osdo
vestis ad vestimētrōne cui⁹ dicit vestis haberi: et vestit⁹
dicit hīc. Docet aut aliū diffiniri habitum qd aliū sensu
de subo eius: et genus aut multa scripta non pā de hoc p
dicamento: que causa vidende pluribus modo premio
tossed: sententiā auctoris qd non credo qd in ea fuit
omnino vltis sūta sua reuerentia. vñ dicit opptantur

¶ Procedit aut hoc modo in sua determinatione: qd p
mo determinat de habitu. 2° agit de modis habitū vt ap
paret fm quem modū sūe habitus est: predicamentū ibi.
Dicit aut habere. Circa pmi tria facit: qd p ponit diffini
tionē habit⁹: 2° docet ponere nōia spēsus ei⁹ ibi. Dis ar.
Et tertio agit de pparationib⁹ ipi⁹ ibi. Suscipit autē. Si
est g pmo qd habitus est adiacentia corpōz ad ea qd sunt
circa ipm: et adiacentia eoz qd circa ipm sūt ad ipm corpus
fm quam adiacentiam corpora dicunt habere: et ea qd ar
cipm sūti corpora dicuntur haberi. Dicit aut qd habit⁹
est adiacentia is corpōz qd eoz qd sunt circa corp⁹: qd vo
lunt contra dictū cōmetatoris: qd habitus nō solus de sua
rōne dicat respectum rei habite ad habentem: sed etiam
respectum habetis ad rem habitam.

¶ Doc aut non tū scōm totum: sed et scōz p
cularē ditionē sit. vt armari eē et calcianē eē
¶ Secundo cū dicit. Doc autem non dat intelligere oīū
fionē habitus dicere: qd nō dicunt talis supple cōmūter
fm totū: sed magis fm ditionem partium totius. sicut
dicit anulatio pordinē ad digitū: calcatio p ordinem ad
pedem: et sic de alijs. sed armatio simplr dicitur fm totū
qd arma totū corp⁹ nata sūt munire.

¶ His aut neqz simplicia qdē nōia iposita sūt
qb⁹ ea appellarent: s⁹ sunt eis nōia armatio:
calcatio. hōz aut ad pporationē et reliquis.

¶ Deinde cum dicit. Dis aut docet spēsus hui⁹ pdicamē
ti nōia imponere: dicens qd eis nō erat suo tēpore nōia i
posita simplicia: iabstracta sed vocantur armatio calcia
tio: et ad bā pporationē. i. sūmūdine: nōia iponāt religa.

¶ Suscipit at habit⁹ et magis et minus arma
tio: n. est equos pedire. dē et calcatio: qd cum
caligis et calciamētis tuct: qd qd caligis solus
In quibusdā at nō est verū qd cū magis vñ mi
nus dicunt: vt vestitū esse et similia.

¶ Deinde cū dē. Suscipit pōit tres ppterates habet⁹
et ibi. Dabitur quoqz. 3° ibi. Proprium autē. Dicit itaqz
in pma parte qd habit⁹ suscipit magis et minus: qd arma
tio et calcatio dicit vñ alio: s⁹ b⁹ nō oīb⁹ atigit. nec curet
m⁹ dē ex⁹ suo: qd ē vestitio: dē vñ alio sine magi vestit⁹.

Hic autem occurrit dubitatio: quia vt ait aristoteles i
quinto pbylico: magis dicit qd min⁹ b⁹ de cōtra
rio: et min⁹ dicit qd de cōtrario plus b⁹. Lū g habit⁹ non
habeat contrarium: videtur qd non suscipiat magis et mi
nus. ¶ Ad istius questionis euidentiam est attendendū
qd magis et minus pcedit ex eo qd sūmū ē indetermīnatū
et sua determinatio nō est limitata ad aliqd idmibile: s⁹
pōt deterari p gradus varios pfectionis superiores et infer
iores: ptiētes nō ad eandē species. Ex hoc n. qd corp⁹ de
se non est determinatum in albedine: nec determinatio
eius per albedinem sūit in indmibilis: sed determinatio
pōt per gradus varios albedinis superiores et inferiores:
contingit qd corpus dicit potest magis et minus album
sic autem suo modo inueniunt in proposito contingere.
quia corpus non est de se determinatum in ipsa armatio
nec et rōne sua determinatio per cōm consistit in pma
ctōis determinari potest per gradus varios ipius. Sū
etiam gradum armationis facit vñ armatum et alij gra
dum armationis sicut alio armatum sibi superaddit: et
ppterates secundum armationem dē potest ipsū cor
pus magis et minus armatum: s⁹ aliqz volentes videre
vñm secundum aliquos habitus attendant magis et
minus: vident et attendere ppterates s⁹ res et quantum

Propter aut magis et minus susci-
pere tripliciter. Alium in quodam secundum
cremētū vel diminutionē eorum quod sus-
cipiunt subiectorum. Alii autem et alii.
Ipsa quodamque suscipiunt in susci-
piēte et diminuit et crescere afferat. Alii autem per
virtutes eorum suscipiunt diminutionem et
augmentacionem.

Postquam in precedentibus determinauit au-
ctorum de aut principio quod et de ipsis ser-
pincipis nunc ultimo accedit ad determi-
nandum de quodam post principio. De magis
et minus quod diuersis appetit. Principis: sic
ex superioribus appetit. Circa hoc autem au-
ctor tria facit. quod primo recitat de hoc opi-
niones aliorum. et postquam ex reprobatione loci. Non igitur. et
de magis et minus. postquam per opinionem suam ibi. Quod igitur alia.
proponit quod in primo parte quod tripliciter sunt tres opiniones diuersas
contingit dici aliquid. cum magis et minus. Nam quodam dicunt
quod accitua suscipiunt magis et minus per cremētū et diminui-
onē subiecti. Alii vero dicunt quod ipamet accitua quod i substantia
suscipiunt recipiunt augmentū et diminutionē. et sic suscipi-
unt magis et minus. sed tertium ponit quod magis et minus of-
in accitibus per virtutes. per cremētū et decremētū. ita subiecti
quod et ipsorum accidentium.

A primis itaque ichoantes que eorum rata sit et
firma sententia manifestabimur. Scilicet autem pri-
mam et secundam destruit utique et tertia. que ex
vtriusque efficitur cōiunctione.

Secundo cum dicit. A primis itaque. declarat ordinem repro-
bandi has opiniones dicens quod incipietes a prima siue a pri-
us positus opinionibus. ostendit quod sententia sit firma et ra-
ta de magis et minus. Quia vero 3^a opinio non ponit aliud nisi
si quod ponit 1^a opinio et secundum quod si prima et 2^a opinio de-
struantur erit destructa cōiunctio 3^a.

Non igitur secundum suscipiētū ipsorum cremētus
vel decremētū cum magis et cum minus aliquid voca-
tur. Nulla enim ratio obuia erit dicenti boies quodam
aial et substantiam et cetera ista cum magis et cum
minus dicitur: cōcedētibz nobis secundum subiecti iressi-
onē et remissionē quibus cum magis et minus dicitur.

Deinde cum dicit. Non igitur. postquam hoc reprobationē.
et primo reprobatur prima opinionem tribus rationibus. quia per prima
et alia et superius cremētū subiecti est quod ponit iressionē accitue.
et eius decremētū est quod ponit remissionem: tunc ratione eius
substantia subiecta erit cum magis et minus. Nam rationabile videtur
ut si cremētū ponit iressionē eius iressionem ponat cuius
est cremētū. et similiter si decremētū ponit remissionem: eius
remissionem ponat cuius decremētū. sed substantiam subie-
ctā vitupera boiem vel aial inconueniens est. dicitur cum magis et
minus. igitur inconueniens est opinio quod autem per per cremētū et
decremētū subiecti accitua omni cum magis et minus.

Amplius autem equum quodam augmentū et diminutio-
nis motū sustinet frequenter. Dicitur autem lapide
maior vel minor lapide quodamque nescit neque iressi-
onē neque remissionē passus est. et primo et alio
motu in uero dicitur: si uenerit crescere et decrescit.

Secundum ratio ponit ibi. Amplius autem equum et est talis ma-
ior vel minor motu et minor talis subiecti sit et ipsorum

subiectorum cremētū atque decremētū quod si sit causa iressidii et
remissionis accitui. sed constat quod non esse nec semper causa illor-
um. Uidemus enim quod quis equum crescat et decrescat frequen-
ter ab ipso eodem quod lapis crescat utique et decrescat potest di-
ci maior et minor quod equus. Dicitur et uero motus maior alio
motu: quodamque nullus ipsorum crescat et decrescat. Quare
nec etiam iressionis et remissionis accidentium erit causa cre-
mentum et decremētum subiecti.

Amplius autem et margarita albioz quod equum dicitur
cui pedē quamuis maiore hinc contringat: hoc autem
non secundum quod equum quodam in eadem a margarita sus-
perat. Colligitur quod non margarita quidem albio
re equo pronuntiar sed quod magnitudine subiecti
vel puritate: vel non uerū quod erit albioz equo
margarita est: vel nihil omnino cum magis vel cum
minus dicitur per subiectorum magnitudinem vel puri-
tatem neque per cremētū vel diminutionem. Hoc
autem palam quodam per magnitudinem quidem subiecti
margarita albioz equo non dicitur: in margarita non
albioz est equo falsus est. Isclique igitur nihil per
subiecti magnitudinem cum apli? ut cum minus dicitur.
Similiter autem et neque per puritatem.

Tertia autem ratio ponit ibi. Amplius autem et margarita quod talis est. sit
per cremētū et decremētū: aut si per magnitudinem et puritatem
subiecti accidentia dicuntur intensius et remissa in illo subie-
cto erunt accitua magis intensius in quo erit plus de magni-
tudine. sed hoc est falsum: quod videmus quod margarita de albioz
equo: cum tunc non solum equus: sed unus et per se sit maior quod
ipsum margarita. Quod itaque unum eligere de tribus. aut utrum quod
utrumque cumque: margarita de albioz equo per magnitudinem
vel puritatem subiecti. aut quod non sit utrumque margarita est albioz
equo: aut quod accitua non dicatur eius magis et minus per magni-
tudinem aut puritatem: vel per cremētū et decremētū sub-
iectorum. sed falsum est quod margarita sit albioz equo per ma-
gnitudinem subiecti: cum margarita sit minor quod equus. falsum est
quod margarita non sit albioz equum. videtur quod eligere 3^{am} et dicere quod
accitua non dicitur cum magis et minus per cremētū et decremētū subiecti.

Queritur igitur hic utrum hoc opinio possit habere
quod quando fuerit ignis modicus. si fiat sibi additio ignis ma-
gis calefaciet quod calefaciebat ante: sed ignis est subiectus. et
calidum significat accitua: quod ad cremētū subiecti. ipsum accitua
attenditur. et per consequens opus quod ad eius diminutionem
remittitur. Ad ista quodam est dicens quod alio se habet de acci-
dentibus naturalibus actibus. nam per ipsam subiecti est de ac-
cidentibus et ceteris. si enim loquimur de accitibus et ceteris. sit
sunt albedo et cetera quod non sequuntur nam per ipsam subiecti: sed
autem subiecti sunt de extrinsecis: aut sequuntur cum aliqua ratione
superaddita nature: quod dicere ipsa non dicitur cum magis
et minus per subiecti cremētum et diminutionem: quod ex hoc non
sequuntur nam per ipsam subiecti albi cremētū subiecti ad
hoc quod ipsa immutatur. unde et videmus quod sicut accitua sunt in
tensibus sepe in minor subiecti immutatur in maiori. sicut et
intus albedo in margarita quod in equo. sed si loquimur
de accitibus. natus dicitur cum magis et cum minus. unde po-
ssiam nam in eorum subiecti: dicitur tunc opus ut declaratur
rationibus super libris philosophorum. et sic habet per subiecti
decrescere. ceteris et ceteris. per ipsam immutatur atque immutatur
tunc. unde quod si subiecti de caliditate vult minus pro
glo et minus quod est insubstantia. si per se dicitur. tunc ad hoc
natura subiecti immutatur. per se dicitur. tunc ad hoc
subiecti quod est. unde quodam per se dicitur. et cetera.

si p oppositione partis ad partem qua sunt ad cremenū fiat remissio pui: fiet itaū significatio et intensio virtutis: et hoc ē qd dicit simpliciter i cōmēto sup libris de celo et mundo. Quid de sole supuenit qualitas et minor quāq magnitudine validior: sicut qd ē pui nam pportione b3 ad magnitudinē. Nō pōt aut ex b3 cōcludi qd ipm subm scēdis: qd nō dico qd ipm cremenū subī sit intensio: sed dico qd ad ipm legē intensio a suo accide[n]te nāt qd natū ē intensio: s3 suba subī nō ē nata intensio: cremenū: et iō pp ipm non subī pte magis et min⁹.

¶ Amplius aut neq3 fin ea que i fecit. Si n. quidē fin magnitudinē albedinis vel alieius ceteroz accidētiuz aliquid dicit albi⁹ altero: vel b3 paritate min⁹ albi⁹ vel quomodolib3 aliter: vtiq3 et magis albus et equ⁹ vel bō: vel quodlib3 aliud aial albi⁹ margarita dicitur. Irenim maior albedinis quāritas equo acci- dit q3 margarite.

¶ Deinde cū dicit. Ampli⁹ aut. reprobat scdm opinionē q dicit qd accidentia dicunt cū magis et min⁹ pp suūmet cremenū atq3 cremenū ad quā opinionē reprobanda3 ipē idcirco nā rōnes: quā pma talis ē si accis dicit cū magis et min⁹ pp cremenū et cremenū extēsiōis sue: d illo cū magis ipē dicitur i quo maiore extēsiōes b3. b3 hoc videm⁹ cū falsū: qd albedo maiore extēsiōes b3 in boie vel in equo: qd habear in margarita: et nō margarita est albi⁹ vtrorq3 ipo: falsū est qd accidentia dicant cū magis et min⁹ pp cremenū et cremenū extēsiōis sue. **¶** Ampli⁹ aut maius et minus alterum altero dicitur: nō fin subiecti neq3 accidēis cremenū vel cremenū. quoniam aut nō fin subiecti cremenū vel magnitudinē aliquid parui ne aliquid dicatur manifestum est: nec quozq3 fin ampliores ipius accis quāritatē. Et ten quāritas vltra subiectu nō pōt. Termini⁹ aut3 quāritatis corpus ē paritas aut3 quāritati supponit: quare vltra parius quidē subiectu paritas ipa nō pōtigitur. Quāto ergo subiectum parui⁹ efficiatur tato et paritatis quāritas minoratur. Idcirco itaq3 nihil fin magis et min⁹ predicari neq3 b3 augmētū soli vel b3 minutiones subiecti vel accidēis: quare neq3 secundum vtraq3.

¶ Et cūda rō ponit ibi. Amplius q talis ē cremenū et cremenū accidēis ē pp cremenū et cremenū subī. s3 accis dicit cū magis et min⁹ pp cremenū et cremenū suū: oportebit et qd dicat mai⁹ et min⁹. i. itēsius et remis⁹ sua pp cremenū et cremenū subī: sed iā manifestū ē qd nō dicit vni accis pui⁹ aut remis⁹ alio pp cremenū vel magnitudinē subī: q nec et pp aploz sui ipi⁹ qritatē i extēsiōe dicit cū magis et min⁹. Qd at cremenū et cremenū accidēis sequatur cremenū et cremenū subī: facta p3. videm⁹. n. qd qritas ipi⁹ accis vltra suum subm pendi nō pōt nec extēdis: sed termin⁹ qritatis i extēsiōis ipi⁹ accis est corp⁹ et subm: q3 paritas corp⁹ et subī supponitur qritati i extēsiōis ipi⁹ accis. Ite vltra sub3 nō pōtigitur. I. extēdis puitas i magnitudo accis. vti qd sub3 pui⁹ efficiat tāto plus minorat qritas paritas. Extēsiōis ipi⁹ accis p3 itaq3 qd nihil b3 cū ma-

gis et min⁹ pp cremenū et cremenū accis: et pāis nō dicitur pp cremenū et cremenū vtriusq3.

¶ Queratur igitur hic vtrū sustineri possit vilo mō qd possit dici cū magis et cū min⁹. vñ n. qd sic qd magis albus dicit excessū i albedine: sed excessus vñ seq cremenū et cremenū ē cremenū i magis albu segitur et dñ pp cremenū accis: qd ē albedo. **¶** Ad ista qstionē ē bō qd i accite qd ē natum extēdis cū subō pōt arēdi duplex qritas. et p3 duplex cremenū. Nam i po attendit qritas extēsiōis et qritas pfectiōis. Si g loquamur de qritate extēsiōis: dicere o3 qd accis nō dicat cū magis pp suū cremenū: aut pp excessum i qritate sue extēsiōis. qd sicut dicit aut ctoz in ista: videm⁹ qd albedo b3 maiore extēsiōe in eq qd in margarita: et nō cōuerso ipa margarita dicit albi⁹ qd equus. sed si loquamur de qritate pfectiōis: dicere tē o3 qd accis dicatur cū magis pp cremenū vel excessus in qritate pfectionis sue. Non vñ et n. intelligibile qd alio dicat et magis albu: et non habeat albedinē pfectiore: cum pōt p hoc ipm qd accedit ad altiore et pfectiorem gradu albedinis: o3 qd dicat magis albu: vñ p3 qd fin bunc modum dñ conuenienter qd accitā dicunt cū magis et min⁹ pp cremenū et cremenū qd extēsiōis s3 pfectiōis sue. **¶** Pōt igitur alia inuenire qd b3 magis et min⁹ nū dicant. bñmō vero sūt ea qd i voce sūt: cor qd i subō adueniūt. neq3 b3 subī mobil cremenū vñ diminutionē. S3 qm cor qd sūt i voce in pfectiōi ppuq3 sūt vñ remota. de bis. n. cū magis dñr qd pmiōra sūt ei qd i voce ē ipo: sūior: cū min⁹ vero de bis qd remota erisūt vt albu dñ i quo est pura albedo. Quāto igit qd ad ipositionē vocis accedēs purior i facit albedine: tāto et cādidior assignabit. Et pui dñ qdē qd alijs pparatū a statore qdē dimini nō et qritate vicis. Quicqd igit ē qd i qritas mensura supat id cōtinuo parius pronūciatur. Similiter et de alijs. Le. XVI.

¶ Probatis opinionib3 alioz de magis et min⁹: nunc i parte ista ponit dñr auctor opinionem suā. Et circa hoc sic pcedit qd pmo ipē de b3 ponit et manifestat opinionem suā. 2. vñ cū dicit. Dubitabit mouet et soluit quēstionē quādam circa determinatā. Pponit igitur pma pte: qd ex quo dicta ab alijs de magis et minus nō sūt conueniētia: vt ostensum est: o3 inuenire alia qd dicantur cum mai⁹ et cū min⁹. Que vñ bec sūt ipē exponit: dicens: qd sūt qdā de nūero cor3 significatoz qd sūt i voce sicut i signo: et adueniūt subō pexistenti: cuiusmodi sūt ipa accitā. Cā aut qdē vñ dicuntur cum magis et minus: nō est cremenū vel cremenū subī mobilis. i. alterabilis p ipa. s3 qd sūt pmiōra ipositioni cor3 qd sūt in voce sicut in signo: vñ etiā qd sūt remota ab ipa tali ipositione sicut aut hic ipositione vocis p ipa forma rei a qua vox vel nō mē iponitur. De bis. n. denominatis a forma illa dicunt cum magis et pmiōra sūt ei ipositioni qd est in voce. I. ipi forme a qua sit ipositione vocis vñ nominis. De eisde vñ dicit cū min⁹ illa qd sūt magis remota a pfectior et puritate eiusde forme: qdē ipē i ex p3 bclarat: videm⁹ enim qd albu dñr id in quo est pura albedo. I. autem nō ē intelligi. qd nō possit vñ albu id i quo nō ē albedo: sua puritate pfectior videm⁹ qd min⁹ albu b3 qdē albu:

et tñ nō ē īpo albedo oīno puri qñ pot' ī eo albedo ē de
clīnas aliquid ad nigredinē sed illud dicit' p' tātō q' al-
bum nō denominat' nisi pure et simp'r a forma q' ē albe-
do et non denominat' albi a nigredine nec a quocūq' alia
forma quātūmvis albedini sit p'mixta ī subo. Quāt' gō
xere auctor q' albi dicit' ī quo pure ē albedo. Talib' deno-
minant' aliqd pure et simp'r ab albedine et non ab ylla
alia for' q' ī po sit. Et p'perea q'io aliqd magis accēdes
ad īpōitionē vocē ad puritatem et simplicitatē forme
a qua sit vocē īpōitō. Ite dicit' ī forma purior albedi-
nē tanto candidior. Talib' assignab' q' eīta declarat' p'
simile ī bis q' circa q'ritatē cōtingit' nā pur' dicit' illū q' b'
comparatū alijs vincit' q'ritatē. vnde q' qd vincit' ab ali-
is ī mensura q'ritatē id cōtinuo dicit' pur'. et quo appo-
ret q' ī bis q' b'it' q'ritatē oīmē sua dicitur vniūq'q' par'
vniūq' alio. q' deficit ab ipo ī quātitate dīmēnsiōis. Eodē
igit' mō intellige q' ī b'it' p'fectionē albedinis oī aliqd
min' album q' aliud. q' deficit ab ipo ī puritate et p'fectio-
ne albedinis. Quia g' sentēte hui' auctoris tota ī b' con-
sistit. q' magis et min' nō dicit' formatū fm aliqua forma
nisi p'pter excessū et defectum ī participando puritates
p'fectiōis illius forme.

Sed ante q' accedam' ad expōitionē sequētium q'ra-
mus q're plus cōtingit' b' s' vniā forma q' scōz ali-
am. videt' n. q' debeat equalit' attēdi fm oīs accidentales
formas q' de eis v'r dicunt'. q' sūt simplices ī cēntia. q' q'
rōne fm vniā eaz attendit' magis et min'. eadē rōne de-
beret attēdi fm aliā. ¶ Ad istū q'ntionē euidentia atren-
dēdū ē q' q'ntis oīs for' q' ē ī genere habeat ī cēntia sua
gradū et gradum. p'pore gradu g'ualē p' quē r'ponit' ī ge-
nere et gradu specificū p' quē r'ponit' ī sp'e. n' q'ntū ad gra-
dū specificum lucis oīa iter dicitur formas. q' q' dā for-
me ī suo gradu specifico h'nt īdiuisibilitatē. rōne cui' de
spō nō pōt' ita modicū qd subit' abiqui tollatur statim to-
tum sicut rō specifica binary cōsistit ī secūda v'n. tate. q'
q' ē īdiuisibilis nō pōt' tolli nisi tota simul. et s' tales for-
mas nō attēdit' magis et min'. sūt etiā q' dā alie forme. q' ī
suo gradu specifico non h'nt īdiuisibilitatē. sed latitudi-
nē nō q' dē latitudinē extēnsiōis s' latitudinē puritatis et
p'fectiōis. rōne cui' cōtingit' v'r nō nēcio statim cum au-
ferretur a subo aliqd ipō aufert' totū. sicut ps ī calore. Nō
n. statim cū a calido tollit' aliqd de calore tollit' ab ipo to-
ta p'fectio specifica caloris. et p'perea penes tales for-
mas pōt' attēdi magis et min'. ¶ Dicendū ē ergo ad ar'
q' quīs oīs forma accitatio dicatur cō simplex ī essen-
tia p' p' id q' sua cēntia nō ē cōposita ex m'ā et forma. s' tñ n'
obstante aliq' eaz ī suo gradu specifico h'nt īdiuisibilitatē
et alique nō h'nt. Si aut' cōtra b' īnter p' p'm q' dicit' ī s'
metaphisice q' spēs rez sūt sicut nūeri. dicit' d'z q' nō loq'
de accidentib'. sed de substantijs. q' ī libro illo de p'ncipijs
realib' subz q' sūt m'ā et forma dēteriat et ipaz vnioc.

Subitabit aut' aliq' quāob're bec qdē cum
magis et min' dicant'. substatie vero minime.
Iboc aut' cōtingit' qm substantia et ipōitio ī ter-
mio qdē ē vltra quē trāsgredi ipōle est.

Deinde cū dicit'. Subitabit aut' mouet quiddā dubitan-
onē circa dēterminatā. et p'mo mouet eā et soluit. et v'o lo-
dēter assignat modū verum et veram cām g'ualis et cor-
rūptiōis ibi. Et it' gl'iano. Cū p' v'o mouet eā de q' b' dā
h'et dubitationē et substantijs. et v'o mouet eā de q' b' dā
accidit'. ibi. Ad dīf'. pōt' it' p' dubitationē de subijs. o. q'
dubitat' q're accidit' v'r eaz magis et min'. et libe cū ma-
gis et min' ī b'it'. et cū v'r. Hoc at' orig' soluit illā dubita-
tionē. dicit' q' b' dā ē et ipōitio subz ē facta ī termino

no quē trāsgredi nō licet. i. q' īpōitio nōle cuiusq' sube
specificē sit a gradu specifico īdiuisibili g' v'icūq' p'v-
nir. ponit' tot' simul. et a quocūq' aufertur. aufertur to-
mo simul p' suā īdiuisibilitatē.

Ad dīf' aut' et de accidentib' q' b' dā q' sine ma-
gis et min' dicunt'. v'r q' d' r' g'ul'us et triangulus
et filia. Nō. n. magis q' d' r' g'ul'us vniū altero di-
cimus. Cōtingit' aut' hoc. qm aliqd ī substantia et
designatiōe accipit'. et n. q' d' r' g'ul'us q'ritas nū-
cupatur. et corpus quadrāgūlatū dicit'.

Deinde cū dicit'. Additur mouet dubitationē eadē d'
q' b' dā accidentib'. et p'mo ponit' eā dīcēs q' addit' dubita-
tio de q' b' dā accidentib'. sicut de triangulo quadrāgulo
et similib'. q' nō dicunt' cū magis et min'. Secundo cū dīc'
Cōtingit' aut' soluit dīctā dubitationē. et circa b' s' facit.
q' p'mo ponit' solutionē suā. et m'āifestat ī sibi ibi. Quēnd'
modū ī sup'latiuis. et p'bat q' dā ī suis solutiōib' sup'posi-
tū ibi. p'ole. n. Assignat aut' dupl'ic' rōnē quare p'dicta ac-
cidētia nō oīr cū magis et min'. Quaz p'ma ē. q' q' d' r' g'
gulus triangulus et filia accipiūt'. i. consistūt ī q' dā designatio-
ne subz. sūt. n. figure q' dā designatiōes q'ritatis ī suba.
vā sūt suba nō suscipit' magis et min'. Ita nec ipa. Q' at' im-
ponit' talē designatiōne parit' q' q' d' r' g'ul'us ē q'ritas ita
designata. et corp' q'ritatē ita de ignata b' dā. v'r q' d' r' g'ul'
latū. Si aut' q' d' r' g'ul'us q'ritas. q' nō addit' rē sup'ra q'nti-
tatē. sed solū quiddā ei' designatiōne.

Talē eadē q' ī sup'latiōib' ē rō hoc v'etat'.
qm ē b'mōi ipōitio ī termino facta. vltra quē
trāsgredi nō licet. quēadmodū ī sup'latiuis. Et
n. albissim' et nigerrim' et b'mōi sine magis
et min' sūt. eo q' b'mōi ipō s'mo ī termino ē. v'r
tra quē p'v'ic' īpōssibile ē.

Secūda rōponit' ibi. Vel eadē q' et dicit' q' possum' et v'i-
cere q' eadē rō q' sup'ra dicta ē v'etare subz dīcī cū magis
et min'. v'etat' ē de istis q' ipō. subz ē facta ī termino quē
trāsgredi nō licet. q' sūt v'r facta ē a gradu specifico punctati-
v' īdiuisibili. ¶ Deinde cū dicit'. Quēadmodū. manifestat
sūt b' ī s' s' dīcēs q' de p'dictis ē quodā mō sūt de sup'lati-
uis. Nā albissimū nō dīc' cū magis et min' p' p' id q' ipō
sūt ī termino punctati. s' aliqd addat de p'fectiōe albedinis
iā nō erat albissim' q' carebat ista p'fectiōe addita. s' ē de
p'fectiōe albedinis aliqd. dīmīnuat ab ipo nō remanebit
simp'r albissimū p' id q' albissimū simp'r n' h'nt pōt' v'ari-
albi'. et iō rō albissimū simp'r consistit velut ī puncto. et p'p'e-
rea penes ipm nō attēdit' magis et min'.

Ipōssibile. n. si cōtingat. nullū seq' ipō. scōz
p'p'ter et si oīs p'v'ic' cōponant' nullaz facit
magnitudinem. quoniam punctus p'mo cō-
posuit n' h'nt augēt.

Deinde cū dīc'. p'ole. n. p'bat id qd sup'ra sūt ī suis solū-
nib'. dīcēt. n. q' ipōle ē trāsgrediet' tā sūt ipō p'olictoz
qd gō ita p'bat. pōt' posito lēē nullū seq' ipō. s' s' p'olict'
sūt trāsgressio ill' terminū seq' ipōle. et v'ia p'p'e. et p'p'e
illa ipōle ē trāsgrediet' illū. s' s' q' at' ipōle. ter' illū pō-
nēdo trāsgredi ex p're substantiōis. q' cū ille termin' sūt p'p'e
q' dā īdiuisibil' p'bat ab ipo aliqd sūt ab ipō. et ipō aliqd sūt
q' dā sūt ab ipō p'p'e p'p'e. et p'p'e. et p'p'e. et p'p'e. et p'p'e. et p'p'e.
rur' q' dē ipōle. g' ipōle ē trāsgredi b'it' ter'. alid ē ipōle.
tādoq' tollat' statim tot'. Et p'p'e ē additio ī s' s' p'olict'
gressio. q' ex quo p'fectio talium ē ī termino īdiuisibilis
additio illa debet' fieri p' īdiuisibilis substantiā. rōne q'

si essent indistincta diuerse rōis variat specie idiusibi
 lia aut eiusdē rōis oīa ponunt eundē gradū pfectōis. &
 ppter ea quēadmodū si oīa puncta pponant non faciunt
 magnitudinē. qz puncta dīrecte sub. a punctū postūe nū-
 bil augēt sic etiā si oīa illa idiusibilia eiusdē rōis cō-
 iungantur non faciunt alterationē gradū pfectionis
 quēadmodū quotcūqz aīe rōnales ponant. i. codē nō po-
 nent nisi vnu gradū pfectionis. & quotcūqz anguli figurę
 ponant i. codē puncto nō faciēt nisi vnu pūctum.

Est autē gñano simplex & corruptio nō i cō-
 gregatiōe vel segregatiōe atomoz. s; qñ tras-
 mutat ex aere specifice i hoc totū. In subo-
 .n. duo sūt quoz hoc qdē ē spēs s; rōnes. hoc
 autē cūm sūm naturā. Qñ qdē igit i his duob; ē
 r. āsimuratio: gñatio erit tūc & corruptio sim-
 plex s; veritatē. Dicūt autē gñari simplr in his
 magis hoc aliqd & spēs qz terra.

Deinde cū dicit. Est autē qz fecerat mētione de aggrega-
 tione & segregatione indiusibilibus ne aliquis crederet
 sicut qdā crediderūt illā aggregationē & segregationem
 ēē gñationē & corruptionē. remouet icidēt huc errores
 & pmo ostendit quomodo fiat generatio & corruptio sub-
 stantię. dicens qz generatio & corruptio simplex. i. gñatio
 & corruptio substantię non sūt p aggregationē & segrega-
 tiōē idiusibilibū sicut qdā posuerūt s; sūt p trāsmutationē
 ex vno toto specificato i aliū totū. Ad cui; declarationē
 subiungit qz i subo. i. idiusibū qd gñat & corruptū sūt duo
 .i. forma & māt & forma ē spēs. a. ponit i spē p suā rōnes. qz
 ipā ē qz pñt spēm. s; māt ē spēs. i. ponit i spē sūm nām. i. s;
 formā. i. qz for; ē qz dat in se pfectionem speciei. qñ sit ergo
 trāsmutatio i forma substantiāli & mātūc sit s; veritatē
 gñatio & corruptio. vputa qñ tollit forma lapidis. & tras-
 figurat ei; māt ab ēē lapidis i aliud essētię corruptū
 ei; materia ab ēē lapidis. & generat aliud. i. substantiā
 tūc bēpue of fieri generatio simplr. qñ gñat substantiā
 magis pfectā sicut ignis qz ē magis s; aliqd & spēs. i. qz est
 formalior & pfectior qz terra.

Musica bō corrupt? ē: bō immisc? gñat? ē:
 bō at manet idē. Siquidē igit i his nō cēt passio
 s; se musica & immiscia: but? qdē cēt gñatio cēt
 p mōi at corruptio: Ideo bñm mōi qdē hoīs
 p mētē. hoīs aut music? & immisc? gñatio qz
 dīcē & corruptio: tūc at hoīs bec manētis pas-
 siō musica & immiscia. Itēqz alteratio talitū ē.

Secundo cū dicit. Quisqz homo. ostendit quō fiat
 gñatio accidētū qz ē gñatio qdā. i. s; qd. & vult dicere qz
 cū gñat & corruptū ē accidētū bñm nō trāsmutat i esse
 suo. sicut cū bō music? pñt musicā corruptū bō music?
 in qñtū music? & gñat. i. sit immiscus. sed bō manet idē i
 suo ēē. Qd qd ideo contingit qz musica & immiscia nō sūt
 substantiālis pñcipia: sed sunt accidentales hoīs passiones.
 si aut non cēt passiones tūc vere p ablationē & aduentū
 ipoz fieret generatio vni? & corruptio alteri?. qz vō ipis
 mutatis manet vnu i suo esse: dicere oīz qz sūt extrinsecę
 passiōes hoīs. & p ipoz ablationē & aduentū fiat nū gñā-
 tio & corruptio qdā. qz nō gñat & corruptū bō simplr s; so-
 lū s; qd. vputa igitū music? v. i. immisc? s; bō penes solū
 alterat accidētāl. sic itaqz generatio & corruptio acciden-
 tium sūt ab ipz eo qz sūm mūtēt in suo ēē.

Est at byle marie qdā. pprie subiectū gñatū
 onis & corruptiōis suscepibile.

Tertio cū dicit. Est autē byle. ostēdit qz bō differt a gñatio-
 nis accidētū a subo gñatiōis substantiū. Quia cū sit
 etiā est qz accitib; aduentib; & substantiā manet substantiā
 suo ēē s; qz subm generatiōis accidētū ē substantiā actu exi-
 stēs s; sub; susceptiū gñatiōis & corruptiōis substantiā
 ē byle. i. pma māt qz nō ē substantiā actu existēs de se. s; per
 formā accitā p gñationē. qz forma ē qz dat ēē māt.

Sed quis quidē quare dīcēs nō dicit gñari
 simplr. sed sūm qd generari disciplināti; plu-
 ra aut gñari simpliciter.

Quarto cū dicit. Sed quis quare dīcēs qdē dicit ē qz cū
 bō accipit musicā nō dicit gñari simplr. s; cū additamen-
 to: qz gñari of bō music? mouet pmo de s; dubitationē
 dīcēs. qz quis quare cū bō sit dīcēs nō dicit generari sūm
 plr. s; sūm accitā. i. s; qz qz generari of cū additāmēto
 dīcēdo qz nō gñat simplr bō s; bō disciplinatus.

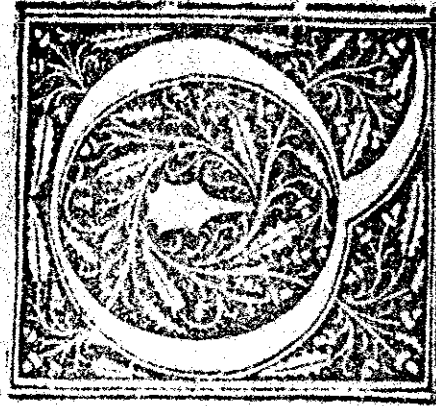
Dec autē determinata sūt i pñcipiis. hoc qz
 dē ad aliqd substantiā significat: hoc autē qle:
 hoc autē quātū. Quētiqz igit nō substantiā si-
 gnificat: nō dicit simplr sed s; qd gñari. ē at
 cui se sit s; naturā moueri: vt ignis.

Explicat tertius libri sex pñcipioz.

Secundo autē cū dicit. Dec autē determinata. soluit bñc
 dubitationē dīcēs. qz bec qñtū ad s; determinata sūt i pre-
 dicamentis. qz dictū ē ibi qdā significare substantiā qdā
 vō quale v. i. aliqd tale. Quē g significat substantiā dñr ge-
 nerari simplr. s; alioz est gñatio sūm qd. Et rō ē: qz gñatio
 ē via ad ēē. vnde qz substantiā ponit ēē simplr sed accitū
 ponunt ēē sūm qd. i. circū gñatio substantię & gñatio simplr
 sed gñatio accidētū ē gñatio sūm qd. sed i subis elemen-
 talibus ē aliqd cui p p suā formalitatē & pfectionē conue-
 niēt āt ēē & moueri surū vt ē ipse ignis. & qz ipse pfectior
 ē inter elementa: itēcircū inter ipā ei; maxime ē generatio
 simplr. De his autē breuiter ptransim? qz non sunt logice
 considerationis: sed sunt pure naturalia.

Explicat cōmentaria Bratiadi cūculani in libru sex
 pñcipiozūm gūberti postractant.

Incipiunt commentaria pñcipissima eiusdē in libro
 peribermenis Aristotelis.

Acadmodus

dicat aristo. i. de celo
 & mundo. videt optime
 qdē bñi existere qz bñi
 sine actione. ppingit
 mo aut p paucā & vnaqz
 bis vō qz lōg? p plures.
 quēadmodū subdit sta-
 tim in corpore. hoc quiv-
 det n? exercitati bene-
 bre cōtingit. s; aut mo-
 dicum & debulā: s; vō
 cursu indiget: & lucta &

pugna. Itē aut alteri n? qñtūcūqz laborari s; vñqz ad
 hoc existit bonus. s; alterū aliquid. Et hunc ordinē manit
 fesse in ipis intellectib; immenim? Cū enim verū sit bonū
 intellectus ē vñqz in ordine intellectū aliquid tā supmū
 qd sine vlla actione ab ēē differenti cōpēndit oīa. pfer-
 crissime veritatē qualis est intellect? pñe causē. Nō enī
 p actionē mediā i veritatē ducit pñe causē. s; b; cēntialit-
 p se ipam qz sua cēntia est ipa veritas. Est et dare aliam
 intellectū illo inferiorē qz i veritatē nō ducit sine me-
 dia actione. Nō nō ad hoc indiget multitudine actionis

sed vltima actione ostendit vltimū quodlibet intellectū subiectū
hanc separare post eam pñmā q̄ simpliciter apprehensio-
ne cognoscit et intelligit veritatem. Damus etiam ad huc
alium intellectū qui indiget ppter debilitatē sui luminis
plurib⁹ actionibus ad intelligentiā veritatis: quales ē in-
tellect⁹ humanus q̄ in tota na intellectuall infimū gradū
tenet. Est ad hoc vt plene intelligat veritatem nō sufficit ei
simplex apprehensio rebus indiget corpore et diuisione appi-
benio: et vltimū quodā cognito i cognita vt sic d' igno-
ris p nota intelligat vitatē. Post intellectū at est sensus qui
nullis opationib⁹ ad hoc eleuari pōt vt v: sciat⁹ bene-
nit ad aliqd aliud: vltimū in quādā superficiali et cogiti-
onem q̄ non ponit noticiā vitatis. Logica igit q̄ nō ē scia
directua scilicet nec diuini intellect⁹ neq; angelic⁹ s; huma-
ni idiget hīc ptes diuersas: pñmā q̄ in diuersis actioib⁹
nūm regulet ac dirigat intellectum: et vna qdē pā sua q̄ ips
regulat quo ad illa q̄ pñmā ad pñmā ei⁹ opationem
tradita ē in libro pñmāmetoꝝ. Alia vō pā ipsi⁹ q̄ regulat
intellectū quo ad ei⁹ tertiā opationē q̄ est discurrere a cor-
gnitis in cognita tradit in libris artis noue: sed alia pars
ei⁹ que regulat intellectū quo ad illa q̄ ad ei⁹ scdā opatio-
nem pñmā: q̄ est cōponere et diuidere apphenia tradit i
libro pñmāmetoꝝ: que nūc p manibus habem⁹: et q̄ opa-
tio q̄ est cōponere et diuidere apphenia media ē iter opa-
tionem q̄ est simplex apprehensio rei: et opationem q̄ est di-
scurrere a cognitis i cognita: nec est q̄ et liber pñmā
metoꝝ teneat locū mediū in logica iter lib⁹ pñmāmetoꝝ
et librorū singulorū artis noue.

Ante aut q̄ accedamus ad expñem librorū oꝝ aliq̄ cui⁹
bia discurrere: et pñmō q̄ramus vtz: enunciatio sit
subiectū i hoc libro vñm q̄ n. qz subz i libris scie ē cōsideratū
alme i eis: sed enunciatio nō ita se hz: qz i b libro cōsidera-
tur de orōne q̄ alioꝝ est et vltioꝝ q̄ enunciatio. g. enunciatio
nō est subiectū in b libro: s; orō. ¶ Ad illa q̄ne est dicēdū
q̄ enunciatio est subiectū bñm lib⁹. Ad cui⁹ intelligentiā scien-
dū est q̄ lib⁹ cuiuslibet scie distinguitur fin distinctio: ei⁹
qd est subiectū in scia. Quib⁹ aut in logica vt declarauimus
sup pōpbyriū est eius rōnis. vñm cū est q̄ fin distinctio
ne cuius rōnis sumat distinctio librorū logicę. Hoc at ē nō
posteriori eius rōnis sumptū sub aliquo modo distinguen-
te ipz eēt subz in o libro logicę. qz id est subiectū in omni li-
bro aliquid scie: p cui⁹ cōsiderationes distinguitur liber ille a
libris ceteris cuiuslibet scie. Ens rōnis sub aliquo mō disti-
guere ipā a seipso cōsiderato in alijs libris logicę oꝝ q̄
sit subiectū i libro pñmāmetoꝝ. Hoc q̄ pñmō cōsidera-
dum ē vltioꝝ q̄ cū sit triplex opatio rōis: vna qdē q̄ res
ipā simpliciter apprehēdit alia q̄ apprehēdit diuidit vel compo-
nit: et alia qua a notis ad ignota discuitur. In pñmā earum
nō est vitas neq; falsitas: vt cyponet in sequentib⁹ deo-
dante: s; ē in ipā simplex rei intellect⁹. In 2. vero opatioe
vltia intellectum rei est vitas et falsitas: s; nō aliq̄ pbatio.
In 3. aut opatioe vltia rei intellectū et veritatē aut falsitā
re: est pbatio veri et falsi. Ex quo pñmā q̄ scia opatio rōis i
hoc pñmāmetoꝝ assignat ab alijs: q̄ ponit vltioꝝ aut falsū abq̄
aliq̄ pbatioe ei⁹: qz igit iste liber veritatē circa ea que pñ-
nent ad scōz opationes rōis neq; q̄ id quo cō rōis in b li-
bro cōsideratū distinguit a seipso cōsiderato in alijs libris
logicis: et nūmāter assignat pñmā vitatis aut falsitā
tis abq̄ aliq̄ pbatioe ei⁹. Ex q̄ oꝝ oib⁹ cōcludit q̄ pñ-
mā assignat pñmāmetoꝝ in b libro cuiuslibet scie
veri vel falsitā pbatioe aliq̄ ipsi⁹. Qd aut verus signifi-
cat et falsus: de se pbatioe nullā ponit de enunciatio. Cō-
uenientissime g. ponit q̄ enunciatio est subiectū bñm lib⁹.
pñmāmetoꝝ s; idē bene videtur ex eo q̄ i b libro nō sit cōsideratū p
se aut b pñmāmetoꝝ pbatioe enunciatio. Ipā id tū pñmā

m subz scia cui⁹ i ea cōsiderant p se pñmāmetoꝝ pñmāmetoꝝ
Necessariū est g. ponere q̄ enunciatio sit pñmāmetoꝝ
in hoc libro. Argumentū aut factū in opp⁹ nō valet nō
enī cō cōsideratū ali⁹ in scia est subiectū ei⁹: s; id cui⁹ ē pñ-
māmetoꝝ in scia demonstrant. In hoc vero libro nō cōcla-
rant pñmāmetoꝝ orōis simpli: s; soli orōis q̄ enunciatio.
vñm enunciatio est in hoc libro ali⁹ cōsideratū: cuius in ipō
pñmāmetoꝝ declarant. et iō ipā est subz ei⁹.

Secundo queram⁹ vñm scia bñm lib⁹ subiectū ei⁹
scie. qz sic se bz subiectū ad subiectū ita se bz scia ad sciam. s; sub-
iectū bñm lib⁹ subiectū ei⁹ scia subiectū ei⁹ scia pñmāmetoꝝ: qz
enunciatio q̄ est subiectū in hoc libro cōtinet subiectū rōis
ordinabili in gñe: qd ē subz libris pñmāmetoꝝ: g. et scia illa
subiectū ei⁹ illi. ¶ Ad illa q̄ne est dicēdū q̄ bñm scia nō
subiectū ei⁹ scie lib⁹ pñmāmetoꝝ: Ad cui⁹ euidentiam ē
cōsiderandū q̄ ad scia z subiectū ei⁹ nō solūz regit
tur q̄ subiectū ei⁹ sit subiectū alteri⁹: sed et oꝝ q̄ vñm pñmā
dat ex pñmāmetoꝝ in alia declaratio. Nā scia subiectū ei⁹
pñmāmetoꝝ pñmāmetoꝝ de eo de quo scia subiectū ei⁹ dicit tāū quā
Et aut de quib⁹ scia subiectū ei⁹ tū qz et nō ppter qd:
sum pñmāmetoꝝ ipius. De ista itaq; pñmāmetoꝝ scia subiectū ei⁹
nāus dicere ppter qd qd nō facit nisi demonstratio ipā.
et pñmāmetoꝝ dicit q̄ scia subiectū ei⁹ pñmāmetoꝝ dicit ex pñmāmetoꝝ
monstratis in scia subiectū ei⁹. ista aut conditio nō sal-
uat in pñmāmetoꝝ qz in libro pñmāmetoꝝ nō demonstrant
pñmāmetoꝝ lib⁹ pñmāmetoꝝ: et nō subiectū ei⁹ bñm scia
illi. et pñmāmetoꝝ cū scia sit effect⁹ demonstratio: et tota vit-
tus demonstratio fundet i medio: nec est ad subiectū ei⁹
tione scia z regit subiectū ei⁹ medio: talē g. mediū
vñm sit subiectū alteri⁹: nō qd ē vt scit⁹ subiectū ei⁹
sed sic effect⁹ subiectū ei⁹ qd ē effect⁹ demonstratio pñmāmetoꝝ
scit⁹ nō demonstrat pñmāmetoꝝ. Nulla aut vñm diffō pñmāmetoꝝ
stratio: est effect⁹ subiectū ei⁹. Nulla aut vñm diffō pñmāmetoꝝ
re rōis ordinabili i genere: ad quā se habet diffō enun-
ciationis sicut effect⁹ ad causā. et pñmāmetoꝝ scia lib⁹ pñmāmetoꝝ
mentoz nō subiectū ei⁹ scia lib⁹ pñmāmetoꝝ: et pñmāmetoꝝ
obstante q̄ subiectū ei⁹ cōtinet subiectū ei⁹. et pñmāmetoꝝ
responsio ad argumentū.

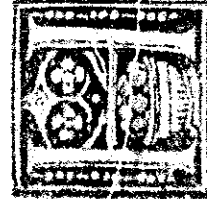
Artio q̄ramus vñm scia bñm lib⁹ subiectū ei⁹ ad scia
tiam lib⁹ pñmāmetoꝝ. videt. n. q̄ nō n. et scia
ordinatur cōsideratio habita de vno ad cōsiderationes
habita de alio: qd vno ipōz cōsiderat⁹ scia pñmāmetoꝝ
cōsiderat⁹ in ea non per se sed rōne alterius. De enun-
ciatione autē nō cōsiderat⁹ in logica ratione alteri⁹: n. s;
etiam p se. ergo scia de enunciatioe que tradit in hoc li-
bro non ordinat⁹ ad sciam de ipsa demonstratioe tradit⁹
tas in libro posteriori. ¶ Ad istam quēstionem cōsuevit
dici q̄ scia bñm lib⁹ pñmāmetoꝝ tāto ordinat⁹ ad sciam lib⁹
posteriorum: qz enunciatio de qua agitur in libro hoc est
mālis pñmāmetoꝝ de qua tractat⁹ in libro hoc est
rōis. et qz scia de parte ordinat⁹ ad sciam de toto: id eo
cū. et scia bñm lib⁹ pñmāmetoꝝ tāto ordinat⁹ ad sciam lib⁹
posteriori. ¶ Ad ista fundatur super cōmmentū motu. Nā
enunciatio non est pñmāmetoꝝ demonstratioe nec vñm pñmāmetoꝝ
nisi vt subiectū ei⁹ pñmāmetoꝝ. In hoc autē lib⁹
non agit de enunciatioe sub ratione pñmāmetoꝝ: sed
sub rōne pñmāmetoꝝ: vñm pñmāmetoꝝ: et non agit pñmāmetoꝝ
enunciatioe vt ē pñmāmetoꝝ: vñm pñmāmetoꝝ: et non agit pñmāmetoꝝ
qd dicit vñm pñmāmetoꝝ: vñm pñmāmetoꝝ: et non agit pñmāmetoꝝ
cū qd lucet⁹ vt ipā vñm pñmāmetoꝝ: et non agit pñmāmetoꝝ
operatione regulari ipā rōne pñmāmetoꝝ: et non agit pñmāmetoꝝ
ergo bene dicit q̄ scia bñm lib⁹ pñmāmetoꝝ tāto ordinat⁹ ad sciam
posteriori: qz bñm agitur de materiali pñmāmetoꝝ
Cōsiderandum est igit q̄ scia bñm lib⁹ pñmāmetoꝝ tāto ordinat⁹

ad sciam posterior no ppter eam qua illi assignabant: s; duplici alia rōe. Quia: vno ē q; semp in scia ad cognitio- nem pfectissimū contenti sub subo eius: ordinat cognitio- olum min^{us} pfectoꝝ sub illo subo cōtentoꝝ. quē ad modū in metapbylica ad cognitoꝝ sube sepat q; ē eis magis pfectū ordinat cognitio tradita de suba mai^{or} q; ē eis mi- nus pfectū. Eius aut rōis reseruat ppyssime pfectiss^{im} me in ipsa oēmōstratione. & idcirco scia de enūciatione q; tradit ordinat ad sciam de ipsa demōstratione tradita in libro posterioroꝝ. ¶ Alia aut rō euidentē est: q; quāuis enū- ciatio fiat pā demōstrationis nō quocūq; mo: s; sub idē do rōnē pponis vel cōclusionis: in pponē tamē & cōclu- sione reseruat significatio seu positio veri aut falsi. & idcirco deseruit scia de enūciatione q; est oꝝo vepz vel falsus signi- ficans cognitioni pponum & cōclusioni ex qbus tota de- mōstratio cōstat. Ad ipsam etiā scia inuēntatis pcpue or- dinat demōstratio cui^{us} effect^{us} est scire: & ppter ea conue- nienter dictū est q; scia hic tradita de enūciatione q; est signū veri aut falsi ordinat ad sciam libri posterioroꝝ. Di- cendū itaq; est ad argu^{mentum} q; cōsideratio in scia de vno: ordi- nat ad cōsiderationē de alio non solū q; de vno nō confi- detur nisi rōne alterius: sed potest etiā hoc cōtingere: q; quāuis vtrūq; sit cōsideratū in scia rōne sit in forte i vno reseruat perfectiori mō rō sub q; alio. sic etigit in pposito vt dictū est.

¶ Incipit tert^{ius} libri p^{ri}mi peribement^{is} as Aristotelis.

Primum oꝝ constitū- ere quid sit nomē & qd sit verbū: postea qd affirmatio & ne- gatio & enūciatio & oꝝatio. Lc. II.

¶ Is q; pmissis accedam^{us} aut ad expōnes lib^{ri}. diuidit at p liber ille i duas ptes. i. i pbermū & tractatū. & pā ē ibi. Sūt g ea q; sunt i voce. Dīc g in p^{ri}mo q; pā ante scā q; accedam^{us} ad ea q; dicēda sūt o enūcia- tioꝝ: oꝝ cōstingere. i. diffinire qd sit nomē. & qd verbū: q; sūt mī enūciatioꝝ. postea vero accedādo ad ea q; de enūciatioē sunt dicēda: oꝝ diffi- nire qd sit negatio & affirmatio: que sunt enūciationis species. & quid sit ipsa enūciatio: & qd etiam sit oꝝatio que est genus enūciatioꝝ. ¶ Notādū est aut q; facit Ari. mē- tionē solū de noie & verbo: q; ipsa sūt pncipales ptes oꝝonis. Tā pncipa sub noib^{us} ppendunt & pncipia cōprehendū- tur sub verbis. Alia vō sic dic augustinus & thomas. sunt magis colligationes pti oꝝonis q; ptes: sicut clauū nō sūt ptes nauis. sed sint pti ptiū nauia cōiunctioes. ¶ Irē notādū est q; nō facit mentionē de cathegoria & hypot- hetica enūciationē: s; de affirmatioē & negatione. forte ga- enūciatio diuidit^{ur} vt vniuersū vt genus i affirmationes & negationes: s; nō i cathegoria. & hypotetica enūciationē q; vō vō nō pāat enūciatio vniuersū analogice. ¶ No- tandū est aut q; significat^{ur} pponit negatoꝝ affirmatoꝝ: vt daret intelligere q; nō est vis q; cui pponatur q; in pti- catione enūciatioē que est genus eoꝝ nō se habet s; pū & posterioris sed sunt similit.

¶ Sūt ergo ea que sunt in voce earum que sunt in anima passionum note: & ea que scribū

tur eorum que sunt in voce: vt quemadmodū nec littere eedem omnibus: sic nec cedem vo- ces. Quorum autem be p^{ri}moꝝum note sunt eedem omnibus passionē anime sunt: & quo- rum be similitudines sunt: res & cedem. de his quidem dictum ē in his que dicta sunt de ani- ma. aliter^{us} enim est negocij.

¶ Deinde cū dicit. Sūt ergo ea. p^{ri}mo pbermō exquit Ari. tractatū. & diuidit i ptes duas: q; p^{ri}mo agit de signifi- catione vocū. & vō de vocibus significationis determinat ibi. Thomē est vox. Circa p^{ri}mū duo facit. q; p^{ri}mo ostendit voces nō significare a nā sed ex ipone. & vō ostendit vōs vocis cōplexe & incomplete in significatione ibi. Est aut quē ad modū. In p^{ri}ma vō pte itendit talem rationem. Et supple noia & vba q; sunt in voce sunt note. i. signa earum passionum. i. cōceptionum q; sunt in aia: & ea q; scribunt^{ur} sunt signa eoꝝ q; sunt in voce. & sic littere i re nō sunt eedē oib^{us} gentibus: sic et nec earū rerum voces sunt eedē apud oēs: s; ex eo q; littere nō sunt oib^{us} eedem ostendit tū q; littere nō sunt a nā sed ex nā institutione. ergo pari rōne q; vō ipso q; voces eo: unde nō sunt eedē omnibus: p^{ri}mo q; ipse non significat a nā: s; ex ipone nostra. Quia aut ex ipone ipse nō sunt oib^{us} eedē accipiat q; non sunt a nā: pbat ex opposito: cū dicit. Quoz aut. vbi sic arguere itēdit. pas- siones. i. & ceptiones aie quoz p^{ri}mo p^{ri}mo. i. quaz p^{ri}mo. i. be. s. lre & voces sunt note. i. signa: & res quoz. i. quaz. i. be. pas- siones sunt similitudines sunt eedē oib^{us}. & vō supple idē: q; sunt a nā q; vno & eodē mō opatur. ergo ab opposito ex hoc q; voces & lre non sunt eedem oib^{us} p^{ri}mo q; non sunt a natura sed ex nā institutione. Adiungit autē pba q; de his aie passionibus dictū est in his que dicta sunt de aia. & idcirco nunc dimittant^{ur}. q; sunt alterius negocij. ¶ Est aut hic notādū q; Ari. signanter vtitur hoc mō loquendi de noie & verbo: vt dicat ea q; sunt in voce ad vāndū forte in- telligere: q; vox cū sit qd nāle est subm nominis & verbū q; sunt quedā artificialia. sunt enī forme rez artificialium i re nāli sicut in subo. ¶ Irē est notādū q; passionē aie di- xit rez similitudines: q; res nō cognoscit^{ur} ab aia nisi p aliquā similitudinē: vñ passioes aie p q; aia cognoscit^{ur} res: puenit ter rez similitudines dicunt^{ur}. s; in nominibus & verbis non attendit^{ur} vlla rō similitudinis: s; sola rō institutionis: vt dicit thomas. sicut etiā cōtingit in multis signis alijs: vt dicit enī q; tuba nullā h^{ab}et similitudinē bellū rōne institutionis oꝝ belli signum esse.

¶ Ad maiore aut dictoꝝ euidentia discutiām^{us} questioes alijs. & p^{ri}mo gramus. vepz significatio sit forma vi- ctionis. vñ. q; sic. q; rei diffō sumitur a forma: sed in vi- sificatione oib^{us} dictionū & vocū significationū ponitur si- gnificatio. g significatio ē forma dictiois. ¶ Ad istam qd nem dicunt qdam q; & ponentes significationē ē forma dictionis: & ponentes q; significatio nō est dictiois forma male dicunt. Tā ponentes significationē ē dictionis for- mā idcirco fm istos dicunt male: q; affirmant totū debetē affirmare pte: sed ponentes q; signi^{ficatio} nō sit forma dictiois idcirco fm eos male dicunt: q; debetēs negare pte. negant totum. Dicunt igitur ipsi q; duplicem significatioē est at- tendere in voce. vñ qdam aduentia quā bz appellatio institutionis: & aliā nālem quā bz de sua na: puenientē ei ex hoc ipso q; cum imaginatione aliquis pferitur. & p^{ri}mo g si significatio non est fm istos forma dictiois nisi forte ad nē rina & accidentalē: s; significatio scōa est fm eos essentialis forma eius. Et ille positio nullum modū pot stare. p^{ri}mo quidem q; canones gramus de forma dictiois illi respōdet

de forma vocis: ne si forma propria vocis esset propria forma dictionis: quod est manifeste falsum: quia tunc oportet: omnes voces esse dictiones: quod est falsum. ¶ Secundo autem non potest habere positionem: quod dicitur quod dictionem de forma vocis adhibere non debet: ponitur vel significatio vel aliquid diffinitum a voce: forma vocis: cuius ratio est: quia vox ipsa de sua essentia est quidam simplex forma: forme autem simplicis non est forma alia. Nam si contingat unam formam subalternam alteri: non illi ratio vix capere formam alteram: nisi vel accidentaliter vel per accidens: non ergo potest poni quod significatio sit essentialis forma vocis: quia tunc dicitur quod aliquid significatio nascitur et separet: dicitur enim quod forma dictionis ponitur magis convenienter esse ratio significandi: quod significatio. Cuius ratio est: quod significatio non est aliud quam quedam representationis. Undem autem discurrendo potest quod forma representationis non est ipsa representationis: sed magis est eius forma principii et ratio representandi: quod significatio non potest poni forma dictionis: sed forma eius poni potest ipsa ratio significandi. Accedendum est tamen: quod ipsi vocis non videtur imitari aliquid ab intellectu: quod possit poni ratio significandi: sed solum videtur ab ipso istum voluntarie ad significandum aliquid. Nam si ei imponeretur aliquid quod esset ratio significandi: ad quam significatio consequeretur: quis tunc tale rationem haberet dictioni ad placitum: forte tamen quod hac ratione supposita: brevis non ad placitum: sed ne necessitate certam significationem. Oportet igitur investigare an ista ratio significandi sit in dictione aliquid diversum a significatione: vel sit id ipsum cum: quod tamen investigare ad primum non curamus: nam si aliquid diversum est: tunc simpliciter oportet dicere quod significatio non est forma dictionis: sed ratio significandi. si autem in dictione non est ratio significandi aliquid diversum a significatione: dicere oportet: quod forma dictionis non est significatio vel significatio: sed ratio significandi ratio. Accedendum est igitur ad argumentum: quod ponitur in diffinitione dictionis non dat magis intelligere ibi significationem quam rationem significandi.

Secundo quamvis verum dictionem significet passionem aie: videtur enim quod non: quia passio aie quod est substantia rei intellectus est per se intelligendi: sed dictionem non videtur significare principium intelligendi: sed potest id quod intelligit. ergo dictionem non significat passiones aie. ¶ Ad illud quod dicitur: quod etiam est brevis considerandum quod est duplex dictionem: et duplex verbum: quod est verbum vocale quod profertur sensibili voce: et est verbum mentale quod profertur non voce: sed mente intelligere ipsam rem. Et verbum quidem vocale est signum verbi mentalis: et ad ipsam significandum imponitur: quod igitur verbum procedit a dictione: sicut est duplex verbum: ita est duplex dicere: unum quidem vocale: quod nihil est aliud quam voce proferre: et significare id quod dicitur est in mente. Aliud vero est dicere materiale: quod non est aliud quam mente exprimere id quod menti obicit. vel cum aliquid obicit intellectui: et intellectus exprimit in se ipso intelligendo illud: dicit tunc ipse intellectus non vocat: sed intellectualiter subijcit quod sit illud: et cum per hoc dicitur primo subijcit vult dicere alteri: assumit vocem ad significandum: et ex quo potest dictionem vocalem est signum dictionis intellectualis: species autem informans intellectum ad actum intelligendi non est verum intellectualis: est ratio potest dicitur ipsum. Dicendum est igitur ad questionem: quod si passio aie sumatur pro se informare aias ad actum intelligendi: tunc dictionem non est dicere signum passionis aie: sed si passio aie sumatur pro ipso intellectuali dictionem aut cogitato tunc dictionem est nota sicut signum eius.

Tertio queramus: verum si verum quod passiones aie sunt apud omnes eadem: videtur enim quod non: quia si non dicitur: passio aie sumatur pro ipso dictionem intellectuali: quod nihil est aliud quam dicitur: exceptio sapientis: sed de eadem re dicitur: dicitur conceptum: quod non est verum quod aie passiones sunt apud omnes eadem. ¶ Ad illam questionem est videndum quod quis d

una et eadem est secundum diversam possint brevis dictiones varias conceptiones: non tamen de una et eadem re et secundum idem possint brevis dictiones nisi una verum. Cuius ratio est: quia res secundum unum et idem se habet uno et eodem modo: intellectus autem tunc est verum cum re intelligit sicut se habet: qui autem ipsam intelligit aliter quam se habet: non est verum intellectus sed falsus. Quod ergo res una secundum unum et idem uno et eodem modo se habet: et intellectus non est verum: nisi cum rem ut se habet ita concipit: necesse est ut omnes verum intelligentes de re una et eadem et secundum idem: una et eadem dictionem habere. Quod ad modum potest manifeste in exemplo de hominibus: qui ad eius compositionem essentielles. Omnes enim homines vere sunt intelligentes concipiunt quod homo componitur essentialiter ex suis principibus: qui sunt corpus et anima rationalis: Quicunque autem dicitur aliter: talia non intelligit essentialiter compositionem hominis: patet igitur solutio questionis et argumenti.

¶ Est autem quemadmodum in anima aliquis: quidem intellectus sine vero et falso: aliter quodam autem cum iam necesse est bonum alterum inesse: sic etiam in voce: circa compositionem enim et divisionem est veritas falsitasque.

¶ Quia possunt plures et declarant quod significatio vocum in hac parte agit de diversitate quod accidit in talium vocum si significatio: et circa hoc duo faciunt primo ponit ostiam: et manifestat eas ibi. Circa ponentem et divisionem. Circa primum est considerandum quod voces: ut predictus est: sunt signa conceptionum animarum: et quod signa debent esse consona significationi: necesse est ex diversitate quod est circa conceptiones animarum contingere diversitatem in significatione vocum. et idem dicit Aristoteles in prima parte: quod sicut in anima est aliquis intellectus sine veritate et falsitate: et aliquis necesse est alterum eorum: scilicet verum aut falsum esse intellectui: sic et oportet quod vox quod est signum intellectus. ¶ Deinde cum dicitur. Circa compositionem manifestat assignatam differentiam: et primo quantum ad id quod dixerat de intellectu. et quantum ad id quod dixerat de vocibus ibi. Nomina igitur et verba. Dicit ergo in prima parte quod veritas et falsitas intellectus est circa compositionem et divisionem. ¶ Ubi notandum est quod est duplex operatio intellectus quantum spectat ad presens: una quod consistit in compositione et divisione rei: et alia que consistit in compositione et divisione. Et quod ergo dicitur primo Aristoteles: quod intellectus est quidam quod ne vero et falso: et quidam est nectio cum altero istorum: et postea dicit quod veritas et falsitas est in compositione et divisione: dedit intelligere quod intellectus simplex est sine vero et falso.

¶ Nomina igitur ipsa et verba consimilia sunt sine compositione vel divisione intellectus: ut est homo vel album quando non additur aliquid: neque enim adhuc verum vel falsum est. ¶ Deinde cum dicitur. Nomina igitur et verba: quod manifestat circa intellectum: hoc nunc declarat circa vocem: et circa hoc duo facit: quod primo manifestat propositum: et probat id per signum ibi. Quis autem signum. Concludit igitur prima parte quod nomina et verba per se dicta sunt similia stellis: cuius qui est sine compositione et divisione: et supplet quod non significat: verum neque falsum: sicut homo vel album quod non additur aliquid est simile intellectui simpliciter: quod non est adhuc verum vel falsum in tali voce simpliciter: sicut neque simpliciter intellectus. ¶ Ubi notandum est sicut dicitur: homo quod non est instantia de eo: qui per unum nomen

Perichthodonto

responder verum ad factam interrogationē. vi. cū queri-
tur. ad natat in mari: alige responder. piscia. qz intelligitur
verbu qd fuit in interrogatione positu. Non est etiā istatia
de verbia pme z fide psona z de vbo exrepte actionie: qz
Ibia intelligit determinatus notatius. vii. est ibi compo-
nuntia lano explicata.

Elenius auctem signum hoc est. bircocernius significat aliquid: sed q̄ nondus verus vel falsum sit: si non vel esse vel non esse addatur vt simpliciter vel secundum tempus.

¶ Deinde cū dicitur. *Id est* aut signus. qd dicit manifestat per signū. dicens. qd signū huius qd dictū est solū nō mē vltollū verbū nō significare verū nec falsū. est. qz etiā nō mē compositū. v. puta. *circocernis*. qūis significat aliqd. nō tñ significat verū nec falsū. si nō vel eē. i. vbi affirmatū. vel nō eē. i. verbū negatū addatur. vel simplr. i. tps pñris. vel fm tēpus supple. preteritū aut futurum. ¶ Un de notandū ē. qd id qd nō est actu nō b3 in qstū tale qd sit simplr. sed fm qd tantum. qd vero est actu dicit esse fm. pliciter. qz igitur eē in tpe pñris est eē in actu. sed efficitē potē pñris vel futuro nō est actu eē. sed fuisse vel futurū eē. idcirco eē tps pñris appellauit esse simplr. Alia vō apellauit nō simplr. sed fm tēpus eē.

Ad predictorum aut euidentiā q̄ramus alit̄
q̄ veritas ē falsitas est tantum in intellectu componente
aut euidente. videt̄ enī q̄ non q̄ dicit̄ in libo. 3. de anima
q̄ intellectus semp̄ est verus. 3. talis intellectus nō est intellectus
cuius cōponens aut euidentis q̄ ille est et̄ q̄q̄ falsitas est 3.
intellectus simplex. pōt̄ igit̄ et̄ veritas nō solum in intellectu
cōponente aut euidente. sed etiam in intellectu simplici.
¶ Ad istam q̄nē est oicendū q̄ veritas pōt̄ sup̄ accip̄
vno q̄dē nō h̄ere ē. p̄prie. ē sic loquēdo de intellectu vno
mano ip̄a veritas nō est intellectus simplex. sed solum in
Intellectu cōponente aut euidente. Cui nō ē q̄ veritas p̄prie
accipit̄ sicut̄ p̄fectionē cognitiōis et̄ iudicij. vñ ibi v̄ ē
vbi cōstitit̄ p̄fectio iudicij et̄ cognitiōis. p̄fectiā aut̄ cogni
tiōem nō h̄et verus intellectus p̄ simplicē app̄bensionē cuius
imō ī simplici app̄bensione rei habet̄ solus q̄dā et̄ cogni
tiō cōfusa. et̄ p̄pter ea loquēdo de intellectu nro. veritas et̄ falsi
tas nō est ī intellectu simplici. 3. in intellectu cōponente et̄ eui
dente. Alio aut̄ nō pōt̄ sumi veritas s̄m q̄ ip̄o. et̄ veritas in
simplici nō ē intellectus ad rem. et̄ hoc modo est veritas in
Intellectu nro. et̄ intellectus nā intellectus nō nullā rem simp̄
app̄bendat nisi illam cui sp̄s informat̄ intellectus aut̄ sp̄s
rei informat̄ ip̄i rei adequat̄ cuius sp̄s informat̄. et̄ p̄pter
ea talis intellectus dicit̄ et̄ semp̄ verus. ¶ Est aut̄ ostēde
rē q̄ p̄ tanto dicit̄ et̄ ista larga et̄ cōis acceptio veritatis
q̄ nō accipit̄ s̄m aliqd̄ p̄prium intellectui. sed s̄m cō
sibi et̄ ceteris effectib⁹. est enī hoc ī eis oib⁹ cōiter vt̄ effectus
cuius dicit̄ tunc verus cum imitatur cām suam. sed q̄ verus
dicit̄ p̄ ordinē ad intellectū. idcirco tūc sumit̄ veritas p̄prie
cum accipit̄ penes aliqd̄ qd̄ intellectus p̄prium et̄ sin
gulare vltra ceteros effectus. hoc autē nō est aliqd̄ qd̄ indi
cū et̄ cognitiō p̄fecta de re cuius dēq̄tur. et̄ iō veritas p̄prie
sumpta dicit̄ p̄fectionē iudicij et̄ cognitiōis intellectus. et̄ ista
vt̄ dictum est. est ī intellectu componente aut euidente.
sed veritas alio modo sumpta ē et̄ia in intellectu simplici. Et
p̄ hoc v̄ r̄sio ad arguē.

Secundo quoniam utrumque in intellectu uiuente seu in diuisione intellectus possit esse veritas. videtur enim quod non quod diuissio fit per solutionem ad simplicia. si videtur esse quod veritas et falsitas non est in intellectu simpliciter. ergo non est et in diuisione intellectus. ¶ Ad hoc dicendum est

q^d de diuisione intellectus loqui possum⁹ dupliciter. vno
q^d e³ modo scdm se: & alio modo in ordine ad res intellectus
scilicet si ergo de diuisione intellectus loquamur fm se: sic di-
cere o³ q^d ipa e³ pot⁹ compositio q^d sit diuisio. & non ponit
resolutio⁹ ad simplicitate appbela: s³ magis ponit ipoz⁹ con-
nexionē. Cui⁹ declaratio e³ q^d tale diuisionē facit intellect⁹ for-
mando o³ponem negatiuā. Q³is autem negatiua oratio po-
nit connexionē predicati cum subo. vii p³ q^d diuisio intel-
ctus qua intelligit s³ non e³ hoc: est s³ se p³ositio: & non po-
nit resolutionē ad simplicitate: sed connexionem ipoz⁹. & p³pre-
rea q^duis veritas & falsitas nō fit i intellectu simpliciter
tame potest i intellectu diuidente. si autem loquamur de
diuisione intellectus in ordine ad res intellectas: sic dicē
diuisio q^d tunc dicitur intellectus facere diuisionē cu ap-
prehendit res a se e³ diuisas: ita q^d vna non sit alia. q^d in
cum intellect⁹ intelligit formas: sicut dcm e³ p³positionē ne-
gatiuam in qua est veritas & falsitas. Et sic pat³ responsio
ad argumentum.

Tertio querimus. vtrū veritas sit tm̄ in intellectu an etiā in re. videt̄ enī q̄ sit etiā in rebus. q̄a veritas sū y factū est adequatio rei ⁊ intellectus. talis autē adequatio est in re que adequatur alteri. Contingit autē adequari intellectui etiā re ex: sic dicim⁹ q̄ res artificialis adequat̄ intellectui artificis. ḡ veritas nō est tm̄ in intellectu sed etiā in rebus. ¶ Ad istā q̄onem est dicendū. q̄ cum veritas dicat p̄fectionē cognitionis ⁊ iudicij intellectui in eo est sicut in subio in quo tanq̄ in subio est ip̄a cognitio intellectua. hoc aut̄ non est nisi in intellectu. unde dicere oī q̄ in intellectu tm̄ est veritas sicut in subio. verū est tamen q̄ alia sumi possunt sub ordine ad intellectū. ⁊ pōt dici vtrū est ē eis rōne talis ordinis. alī at ordinant̄ res nales ad intellectū nūz. ⁊ alī ad intellectū diuī. q̄ ad intellectū nō sūm ordinant̄ sic mouent̄ ip̄m ordinant̄ vero ad intellectū diuinūz sic motē ⁊ causare ab ip̄o. s̄t p̄terea alī dicunt̄ res v̄ per ordinē ad intellectū nūz. ⁊ alī p̄ ordinē ad intellectū diuinū. q̄ p̄ ordinē ad diuinū dicunt̄ ēē verē in quantum ip̄m imitant̄. s̄ p̄ ordinē ad nostrū diuī vere in quantum n̄ re sunt facere in ip̄o verā existimationē. s̄ res artificiales dicunt̄ vere in ordinē ad nostrum intellectū. in quantum perfecte imitant̄ formam eius. sic ergo quia dicunt̄ aliqua vera in ordinē ad intellectū. semper tamē est in intellectu veritas sicut in subiecto. Dicendum est igit̄ ad argumentū. q̄ veritas nō est sola adequatio rei ⁊ intellectus: sed est adequatio cognitionis ⁊ manifesta intellectui. talis autē cognitio adequationis nō ē in re sed in intellectu tantum.

Erictid in nomine.

Omni ergo est vox significatiua
ad placitum sine tempore: cuius
nulla pars significatiua est sepa-
rata. Lc. III.

LC-III

Omnis determinauit Aristor. de qualitate significationis vocum: nunc accedit ad determinandū de ipsius vocibus significationis: & quia in hoc libro ē principalis intentio de enunciatione q̄ est subiectū in quolibet scilicet: os precognoscere nūcupia subiecto determinat pmo Aristor. de pncipue enunciationis. 2. agit de illa enunciatione ibi. Enunciatūe vero non omnis. Circa pncipū duo facit. qz pncipio declarat pncipia materialia enunciationis. 2. vero determinat eius pncipū formale qd ē os & os ē gen^{us} enunciationis ibi. Quatio ē voc. Circa pncipū duo facit. qz determinat pncipio. 2. determinat de vbo ibi. Verbu ē qd est simpliciter

Ratio autem ordinata est: quod nomen est in enunciatione subiecti: cumque verbum est in ea predicatum: subiectum autem est verbum male et predictatum est verbum formale: nulla vero prepositione a formalibus a se ipsis potest separari: sed in eo nomine quod est equiservus. **U**bi notandum quod tota ratio habet esse et hoc sumitur: quod presens nomen est separatum remanet nota et complere dictiones. Nomina autem aliquid significant: sed presens nomen simpliciter separe completa nomina non remanent.

Ecce enim vero placitum: quoniam naturaliter nomen nihil est: sed quando fit nomen: nam designatur et litterari sonit: ut ferarum quorum nomen est nomen. Deinde cum dicitur: ecce enim vero placitum: declarat tertiam particulam: et intendit facere talem probationem. Quis vox significat: aut significat naturaliter: aut fit placitum: sed nomen non significat naturaliter: quod ipse declarat per locum ab oppositis: quod ut dicitur: litterari sonit ferarum quorum nomen est nomen: significat naturaliter: unde per locum ab oppositis: quod sonus ille litteratus quod est nomen non significat naturaliter: ergo significat ad placitum. Hec est ergo quod dicitur: ecce enim vero placitum. Item istud ostendit quod nullum nomen significat: sed significat quod sit nota. Item istud ut significat alicuius conceptus: et non significat: sed supple naturaliter per quod designat. Item ostendit per hoc positum litterari sonit ferarum quorum nomen est nomen: et oes supple significant naturaliter.

Non homo vero non est nomen: at vero nec positum est nomen quo illud oportet appellari: neque enim omnino aut negatio est: sed sit nomen infinitum.

Deinde cum dicitur: Non homo vero: remouet quidam a nomine: circa quod tria facit: quod remouet a nominibus nomine infinitum: et remouet obliquum ibi. Latone autem. Et 3° ostendit conuenientiam positam distinctionis nomen ibi. Per hoc videtur. Dicitur ergo prima pars quod non homo non est nomen: quia nomen est positum alicuius significati: sed non homo non ponit significatus: sed remouet. Addit autem quod vero est sibi positum vocabulum quod oportet ipsum appellari: nec est oratio aut negatio. Item oratio negatio: sed sitet vocabulum nomen infinitum.

Latone autem vel caroni et quocumque talia sunt: non sunt nomina: sed casus nominum.

Deinde cum dicitur: Latone autem: remouet a nominibus nomen obliquum dicens quod carbonis vel carboni et similia non sunt nomina: sed sunt casus nominum. **U**bi notandum est quod buxino di obliquum per tanto non ostendit nomen: sed casus nominum: quod nomen illud dicitur proprie in quo nomen principaliter et primo refertur: sed aut principaliter refertur in recto: sed in obliquo inuenitur: sed quod per quandam declinationis originem a recto cadunt: et idcirco magis conuenienter dicunt casus nominum quod nomina.

Ratio autem eius est in alijs quidem cadentibus: sed differre: quoniam cum est vel fuit vel erit adiunctum neque verum neque falsum est: nomen vero semper: ut caronis est vel non est: non enim cum neque aliquis dicit verum neque falsum.

Deinde cum dicitur: Ratione ostendit predictis conuenire distinctionem nominis: dicens quod totum biffens. Latone est erides in alijs: in similibus et obliquis: et assignata obliquo dicitur: et dicitur quod nomen: proprie dicitur: sed in obliquo supple rectum ab obliquo: quod est vel fuit vel erit ad rectum: et obliquo nec verum nec falsum est: propter hoc significatus: sicut se habet caronis est vel non est: quod non est alijs: per hoc res per dicitur

Ecce enim vero non quemadmodum in simplicibus nominibus sic se habent et in compositis. In illis enim nullo modo pars significatua est: his autem vult quidem: sed nullius separati est: ut in eo quod est equiservus.

Deinde cum dicitur: At vero non quemadmodum nomen obliquum: sed nomen simpliciter et compositum: dicens quod nomen dicitur obliquum: sed in nominibus compositis sicut se habet in simplicibus: quod

in simplicibus pars separata nullo modo est significatua nec exiter: sed neque appareret: sed in composito vultum apparere potest significare aliquid: sed nullum de significato totum est significatua separari. Sic per in eo nomine quod est equiservus. **U**bi notandum quod tota ratio habet esse et hoc sumitur: quod presens nomen est separatum remanet nota et complere dictiones. Nomina autem aliquid significant: sed presens nomen simpliciter separe completa nomina non remanent.

Ecce enim vero placitum: quoniam naturaliter nomen nihil est: sed quando fit nomen: nam designatur et litterari sonit: ut ferarum quorum nomen est nomen. Deinde cum dicitur: ecce enim vero placitum: declarat tertiam particulam: et intendit facere talem probationem. Quis vox significat: aut significat naturaliter: aut fit placitum: sed nomen non significat naturaliter: quod ipse declarat per locum ab oppositis: quod ut dicitur: litterari sonit ferarum quorum nomen est nomen: significat naturaliter: unde per locum ab oppositis: quod sonus ille litteratus quod est nomen non significat naturaliter: ergo significat ad placitum. Hec est ergo quod dicitur: ecce enim vero placitum. Item istud ostendit quod nullum nomen significat: sed significat quod sit nota. Item istud ut significat alicuius conceptus: et non significat: sed supple naturaliter per quod designat. Item ostendit per hoc positum litterari sonit ferarum quorum nomen est nomen: et oes supple significant naturaliter.

Non homo vero non est nomen: at vero nec positum est nomen quo illud oportet appellari: neque enim omnino aut negatio est: sed sit nomen infinitum.

Deinde cum dicitur: Non homo vero: remouet quidam a nomine: circa quod tria facit: quod remouet a nominibus nomine infinitum: et remouet obliquum ibi. Latone autem. Et 3° ostendit conuenientiam positam distinctionis nomen ibi. Per hoc videtur. Dicitur ergo prima pars quod non homo non est nomen: quia nomen est positum alicuius significati: sed non homo non ponit significatus: sed remouet. Addit autem quod vero est sibi positum vocabulum quod oportet ipsum appellari: nec est oratio aut negatio. Item oratio negatio: sed sitet vocabulum nomen infinitum.

Latone autem vel caroni et quocumque talia sunt: non sunt nomina: sed casus nominum.

Deinde cum dicitur: Latone autem: remouet a nominibus nomen obliquum dicens quod carbonis vel carboni et similia non sunt nomina: sed sunt casus nominum. **U**bi notandum est quod buxino di obliquum per tanto non ostendit nomen: sed casus nominum: quod nomen illud dicitur proprie in quo nomen principaliter et primo refertur: sed aut principaliter refertur in recto: sed in obliquo inuenitur: sed quod per quandam declinationis originem a recto cadunt: et idcirco magis conuenienter dicunt casus nominum quod nomina.

Ratio autem eius est in alijs quidem cadentibus: sed differre: quoniam cum est vel fuit vel erit adiunctum neque verum neque falsum est: nomen vero semper: ut caronis est vel non est: non enim cum neque aliquis dicit verum neque falsum.

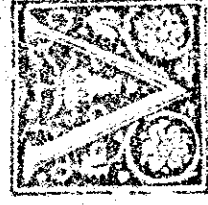
Deinde cum dicitur: Ratione ostendit predictis conuenire distinctionem nominis: dicens quod totum biffens. Latone est erides in alijs: in similibus et obliquis: et assignata obliquo dicitur: et dicitur quod nomen: proprie dicitur: sed in obliquo supple rectum ab obliquo: quod est vel fuit vel erit ad rectum: et obliquo nec verum nec falsum est: propter hoc significatus: sicut se habet caronis est vel non est: quod non est alijs: per hoc res per dicitur

nec mentiet nisi aliqd addat. s; nomen vtz temp verbo
coniunctū ponit aut vtz aut falsū. ¶ Est aut notandus q
nō infinita et obliq nō sunt pprie nomina sed large ita etiā
etiā nō pprie sed large cōueniunt dīctō noīa. qz nōmē infinitū
magis remouet significatiū qz ponat: et nōmē obliquū nō
significat nisi p deriuationē a recto. ¶ Itē nota vt dicit
tho. qz signatē ponit dicitur p pti de vbo substantiuo dīctō
ipm coniunctum oblique nec vtz neqz falsus dicitur: quia
quādam alia verba sicut ipersonalia coniuncta sibi ponunt ve
rum vel falsū. vt cū dicitur penitet me.

Ad pleniorē autem intelligentiam predicto
rum queramus de aliquibus.
et pmo qñatū virum vox possit eē gen^o noīa. videt enim
qz non qz nullū nāle pōt esse genus pōdicatū alicui^o artifi
cialis. vox autēz est qd nāle et nōmē est quid artificiale. s;
vox nō pōt eē genus nominis. ¶ Ad istius questionis eni
dentiā est intelligendū qz nō debem^o simplr affirmare ne
qz simplr negare vocē eē gen^o noīa. qz intentio pbi videt^r
esse in 7° inetaphice qz vox vno mō est genus: et alio mō
non est. nec pōt qz dicere qz itelligit vocē eē genus subim
dictionū nō ar gen^o pōdicatū: qz tota intentio sua ibi eē ge
nere pōdicato ita qz si volumus hāc saluare intentionē etiā
os qz teneamus vocē eē vno mō gen^o pōdicatū noīa: et alio
mō esse genus suū. et nō gen^o pōdicatū. hoc aut quō teneri
posse nō est difficile videt. et nā vox pōt acc pī complr. vno
qdē modo vt ponit simplr talē nālem sonū ab aliā genera
tū et hoc mō est genus suū. noīa: et nullo mō genus pōdi
catum. Qu^o nō est qz genus pōdicatum cum sua spē pīnet
ad vniūcentum. est aut ipellē qz accidēs cum subo ad vni
entitā pīnet. artificiale autē est accidēs naturalis i quo
recipit. vñ cū vox ita sumpta sit qd naturale tūz et nomen
qd artificiale. ipellē est qzambo ad vniūcentitā pīnet. et
per aliū impossibile est qz vox sit genus pōdicatum noīa. et
sic pcedit argu^o. qd hoc pbat. Alio autē modo pōt accipi
vox nō sic pēse vt ponit tū nālem quēdā sonū ab aliā ge
neratū sed etiā et cōprehendit sub quā dā ideterminatio
nem spūs form. nōdēs litteraz. quō vox sumpta ponit sonū
tūz et vno modo vox nō ponit qd nāle tūz sed etiā qd ar
tificiale. et ipsa forma nō itē nō est nālis. s; artificialis. et
ppietas b modo pōt rōne hui^o putare vox cum noīa ad
vniūcentum et esse genus pōdicatum. ¶ Est autem at
tendendū qz vtroqz modo vox sumpta poni potest i noīa
et dīctōne sed dīctōne finitū. qz sumpta 2° modo ponit in dīf
initione et noīa sicut sup^o in dīctōne inferioris: sumpta vo
pōt mō ponit in dīctōne noīa sicut subū ponit in dīctōne
accedentis. Cum enī diffinitur actūs in abstracto. ponit i
eius dīctōne subū loco ērie. Cum vero diffinit in cōcre
to ponit in eē dīctōne sicut in loco gñie.

Secundo queramus. vtz nomen infinitum ponat
aliqd. videt enī qz sic. qz nō homo est al. ergo nō
men infinitum: et tamē aliquis non homo est al. ergo nō
men infinitum ponit aliqd. ¶ Ad istā questionē dicit
quādam qz nōmē infinitū ponit aliqd aliam enī qz negatio
iūmitatis addita specialī noī remouet ei^o significatum
spāle: sed nō remouet significatiū ei^o generale. sicut patet
in eo qd est non homo. talē enī negatio addita hominimō
remouet hoc quod significat nomine alis: quod est qd
generale in significatōe hoīa: sed remouet id speciale tū
videt homo est homo et idē rōne vt dicitur. opōtēt ponere
qz nomen infinitum tollat significatum speciale: et ponat si
gnificatiū gñiale. ¶ Itē ista positio in sup^o appēt icōueniēs.
pmo qdē qz nōmē infinitum. vt dicit hic boet^o. of similit
de ente et nō ente possumus enī dicere qz lapsus qui ē ens
est nō homo et possumus dicere qz nō enī est nō homo. b
eius forte ipellē nōmē infinitūz ponet et ex suo significa

to aliqd. qz qd ponit aliqd nō potest dici de nō ente. qz
tūc nō ens esset aliqd. quod est impossibile. vñ icōueni
ens est dicere qz nōmē infinitum ponat aliqd. ¶ De cū
de ista positio apparet icōueniēs: qz tūc nōmē infinitum
nō differet a nomine pīuatiuo. est enim hoc proprium nō
minie pīuatiui: qz tollendo speciale quod fit circa aliqd
generale vt subiectum ponat determinatū id subiectum
sicut illud generale. Cum ergo sit icōueniēs nomen infini
tum nō differre a nomine pīuatiuo: patet icōueniēs eē
nōmē infinitum ponere qd generale remouendo specialia
¶ Attendendū est igit qz nōmē infinitū. nōmē negatiuum:
et nōmē pīuatiuum cōueniunt: et differunt. Cōueniūt enī
in hoc qz omnia ponunt aliqd remotionēz: sed differūt.
quia tā nōmē infinitū qz nōmē pīuatiuum pferūt vt vñ^o di
ctionis. sed nōmē negatiuum pferunt in vtiqz dīctō
num. Item nōmē pīuatiuum aliqd remouet et aliqd
determinatū ponit: eo qz oīs pīuatiū sibi certum determi
nat subiectum: sed tam nōmē infinitum qz nōmē negatiuum
aliquid ita remouet: qz nihil determinatū ponit. vñ quā
tūa negatio addita hoī nō remouet ad dicere id quod po
nitur noīe animalis: nō tamē idē rōne alio ponit: imo quā
tum est de sua significatiōe: hoc quod dīctō non homo nō
remouet nec ponit aliat. et qz ipsū nec aliud ēs ponit idē rō
co dīcti potest de nō ente: quia etiā ex vi significatiōis
sue ipsū nō remouet: potest recipere pōdicationē ei^o: et pōt
de ipso predicari. Est enim verum dicere et qz aliquis nō
homo ē aliat: et qz aliquod aliat est nobō. Et p b patet nō
ad obiecta in pīuatiuo.

Verbum autem est quod confi
gurat tempus: cuius paren
bil circa significat: et est semper
eius que de altero predicatur
nota.

Id. V.

Quāqz determinauit Aristo. de nomine:
hic determinat de verbo: et circa hoc tria
facit: qz pmo diffinit verbum. 2° excludit
quedam a rōne verbi ibi. Non currit al.
et 3° ostendit cōueniētias verbi ad nomē
ibi. Ipsa qdē finit se. Circa pīmuo duo faci.
qz pīmo ponit diffinitionē verbi. 2° expo
nit eam ibi. Dico autem. Dicit ergo in pīma ite qz verbum
est qd significat tps cui^o ps nihil extra significat: et est sem
per eoz nota que de altero predicant^r. ¶ Vbi notandus
est qz ille particule. vox significatiua ad placitū. ouenit
tam nō qz verbo sed Aristo. breuitati studens eas nō ac
cepit in dīctōne verbi reliquēz ipas intellectui legentis. ¶ It
lam aut pīculam. cuius nulla pars significat separata. re
petit pōtātō Aristo. i dīctōne verbi: qz cum verbum ipoz
ter quādam cōpositiōem maiorem cōueniētiam videtur
hic cum oratione qz nomē: et ideo vt appareat eius dīuer
sitas ab ofone opōtuit hac pīculā hic de ipso replicare.

Dico aut quoniam significat tempus: vt
cuius quidē nomen est: currit. verò verbum:
significat enī nūc esse.

Deinde cum dicit. Dico autē. exponit pīstāndi dīctōnem.
et circa hoc duo facit. quia pīstāndi eam quādam ad b qd
dicit verbum cōsignificare tempus. 2° quārum ad hoc qd
dicit ipsum esse notam eoz que de altero predicantur ibi.
Et est semper. Et pīstāndi autem aliter particule nō
ponit: quia est posita in capitulo de nomine. Dicit ergo p
īmo qz verbum significat tps et opōsit ad nomē qz
reus nō cōsignificat se currit. est qdē nomē et significat

actione p modū enūtiā re: & non p modū actionis mēsu-
rate a tpe. s; currit est vbi a significat actionē in tpe men-
surat: qz significat cursū nunc ēē.

¶ Et semper ē eorū q de altero p dīcātur nota
vī eorū q b subiecto vel i subiecto sūt.

¶ Deinde cū dīc. Et est sp. determinat alia pncipalī dīcēs q
vbi est semp nota eorū q de altero p dīcant: q supple actus
p dīcant: siue sint p dīcata eēntialia siue p dīcata accidētā-
lia. & b ē qd dīc. Est dico verbū nota eorū q p dīcant sicut
eorū q de subo sunt: quo ad p dīcata eēntialia: vel in subo
sunt: quo ad p dīcata accidētālia. **¶** Ubi notādū ē sū dīc
tbo. q vbi nō dī sp esse nota eorū q p dīcant de aliquo: qz
aliquid p dīcat: sūt significatū vbi: qz tūc oīa p dīcata eēnt
accidentalīa: cū significatū vboz sint quedā actūtia. s; b p
rātō dīcīt: qz siue p dīcēt nomē siue p dīcēt aliud ipm ver-
bū est signū q ipa oīa p dīcant eo q rōne pōnis ipozate
p vbi oīa p dīcatō sūt p vbum in actū: siue sūt p dīcatō:
eēntialīa siue accidentalīa.

¶ Non currit autē & nō laborat non verbū dī-
co: cōsignificat quidē tempus & semp d alī-
quo ē: differētie at hūc non est positū nomē:
sed sit īnīmum verbū: qm similiter i quolibz
ē vel quod est vel qd non est.

¶ Deinde cū dīcīt. Nō currit autē: excludīt qdā a numero
vboz: & circa b duo faci: qz pmo excludīt verbū īnīmū. 2.
vō excludīt vbi p pteritū & futurū tpe ībī. Sīlīr aut currit
vel currebat. Dīcīt gīm pma pte q nō currit & nō laborat
nō dico vbi: qz nō ponit actionē vel passionē: s; remouet
sic nī large loquēdo hēc dīr verba: sūt ēr dīcīt pōt q ratio
verbi large supra auenit eis: qz significāt tēp: eo q non
salū actio ē in tpe: s; etiā pūatio actōis: & negatō eis pōt
trabī ad certū tpe sīlīr etiā de altero semp dīr: qz semp sūt
ī orōne ponunt nō ponunt nisi ex pte p dīcatī: s; hūc ērie
alīquī ob aliud nō est positū nomē quo appellerī s; dīca-
tur verbū īnīmū. Et rō quā de hoc ponit ē qz sīlīr ē ī quo-
libet vel qd ē vel qd nō ē: ita auenit entī sīc nō entī: & qz
ita īdeterminatē s; bz ad utrūq; dīcīt auenitē īnīmū
alīdeterminatū vbi. p; ad ex ista rōne Aristō. qz verbūz
īnīmū nūbīl ponit in tpe p dīcatō: s; solus remouet.
qz sicut vī siue significatōis poneret aliquid ētis ī tpe & signū
fictō: nō poss; conuenire nō entī: cū tamen contrarium
dīcīt hīc p bīlīsepbus.

¶ Similiter at currit vel currebat nō ē verbū:
sed casus verbi. Differt at a verbo: quontam
hoc quidē ptes tempus significat: illa vero
quod cōplectitur.

¶ Deinde cū dīcīt. Sīlīr at currit: remouet a numero ver-
boz vbi tpe pteritū vel futurū: dīcēs qz sīlīr currit vī cur-
rebat non sunt verba: s; casus verbi: qz cadūt suo mō pter
quādā dīuatōes a verbo pncipalī: a quo etiā differūt. qz
qd est vere verbū cōsignificat tpe pteritū: s; illa p dīcat
īd qd tpe pte p dīcant. & cōsignificat qz cōsignificat tpe pter-
ritū vel futurū qz cōsignificat tpe pte. **¶** Dīcīt at: sūt notā-
da sīm tbo. Item pmo notandū est qz signanter dīcīt
Aristō tpe & nō sīm pte: ne ītelligat pte īdīuībīle
qd ē pncipū & finis tpe qz īstantī nō est mot' nē actio: &
p dīcatō: quā ī tpe cōsignificat. Quātū at sūt alīq mutati-
ōes subīe q nō mēsurant. tpe s; īstantī: tpe tamē vbi
p dīcatō sūt ex mōt' q mēsurat cū tpe sūt quātō ē tēmpo-
nūo alternatōis: & īlluminatio segt motū localem: & sic de
p dīcatō. **¶** Sīcō notādū ē qz illa p tōrō nō sūt sīm pte: vbi
qz nō ponit actōes & passionē sīm pte ī mōd. sīm pte at

ponit p verbū tpe pteritū qd ponit eā ī actū. **¶** Et etio ē
notādū qz cū dīcatō verbi variet p modos ipa nume-
ros & psonas: variatō qz fa p; numerz & psonas nō dīstīnt
casū verbi: qz tal' variatō nō ē ex pte actōis: s; ex pte subī-
s; variatō q ē sīm mōs & tpe respīcīt ipaz actōes & dīuīnū
qz cōstīnūt casus verbi. Itā vba īperatīuī vel oporatīuī mō-
di casus dīcunt: sīc verba pteritū tpe vī futurū: sed verba
īdīcatīuī modi pteritū tpe nō dīr casus cuiuscūqz sūt
pserone vel numeri.

¶ Ipsa vero secundum se dicta verba noia sūt
& significant aliquid: Cōstīnūt enīz qui dīcīt
īntellectum & qui audit quiescūt. Sed sī est vī
nō est nondum significat. neq; n. signū reī ēē
vī non esse: nec sī hoc ipsum ē pūz dīxeris ipz
q dīcīt nīl ē: & significat at quandā p pōsitionē
quā sine composītōis nō est īntelligere.

¶ Deinde cum dicit. Ipsa quidem ostēdit auenitā ver-
boz ad noia. Circa qd duo faci: qz p pponit. 2.º manifestat
ībī. Et significat aliquid. p pponit qz ipa vba sīm se dīcīt
sūt noia. i. sīm p dīcatōes. **¶** Ubi notādū ē qz nomē &
vbi vno mō sumunt sīcīte p; qz se dīstīgnunt: & sic nec
noia dīcīt pīr vba: nec vba dīcīt pīr noia: quīe possūt quīe
sumī noia: vīpore qm nō p dīcant ī oīoc s; subīcīunt. s; ēē
cū dīr currit ē vbi. Sīlīr at mō nomē & verbū sumī pīr lar-
ge: s; qz vbi vocat oē qd a dīcēte pcedūt: nomē vocat oē
qd ē nomē & p dīcīt īntellectū. Est. n. nomē qst notamē. & b
mō ipa sumēdo pīr noia dīcīt vba: & vba pīr dīcīt noia. alīc
sumīt Arist. b. nomē cū dīcīt qz vba s; se dīcīt sūt noia. **¶** De
īnde cū dīcīt. Et significat. manifestat qd p pponit dīcēs qz
p duo ipa vba s; se dīcīt sūt sīm p dīcatōes. s; nōīa:
p qd ē qz ipa significat aliquid & p dīcīt īntellectū: qz q vī
p dīcīt vbi p dīcīt īntellectū ī audīte: & q audit vbi p dīcīt
q dīcīt ī gētā a suspēctōe alīquī. Sīcō sūt sīm noia: qz
q dīcīt significat aliquid: s; ē aut nō ē ī vītātē aut falsitatē
nōdū significat: s; nec noia: nisi addat aliquid: qz sīc nullū
nomē ita nec vbi ē tū p se signū ipī ēē vī nō ē ē. i. vītātē
aut falsitatē: qz s; auenit alicui vībōmārie auenit
verbo subīctō: qd significat actū ēēndī. & tū p dīcīt qz sūt
ī auenit: qz ipz ē s; dīxeris pūz. i. p seīp; sūt alīq adīctō-
nībīl ē. i. nullo significat vīp aut falsū. & rō quā ponit est
qz vīp & falsū ē ī pōne. & pōat n pōt ītelligī sine cyrrē-
mīs p dīcībīlīb; & īo qd nō expmīt cyrrēa pōnis nō signū
fīcat vīp aut falsū: s; vbi p dīcīt quādā pōnēs act'
īpōratī cū subo. nō īn p se expmīt subī: s; solū actū: & īd
nec vīp significat nec falsū. **¶** Est at hīc notādū qz vbi
significat p se p dīcīt sīm p dīcīt: & īo q p dīcīt vbi p dīcīt
audīte īntellectū sīm p dīcīt: & īntellectū pōnis nō dīctmīnāt
s; p dīcīt: eo q noīe vbi pōrat pō act' cū alīq subo: qd tū
subī nō expmīt nec dīctmīnāt noīe ipīz. Et ppter ea
s; q audit gētā q dīcīt ad formationē sīm p dīcīt īntellect' n
tū gētā oīoc qz remanet nīis ī suspēctō p p dīcītōne & īdīc-
tatione cōcepte pōnis.

¶ Ad predictorū aut ampliorē īntelligētiā
p dīcītōis possūm' q dīcīt de alīq. & p
pmo quā' an vbi possūt ēē p dīcītī ī enūtiatōe: vī nō qz
nō qz signū p dīcatōis nō ē p dīcatū: s; vbi ē signū p dīcatū
ōis: qz ipz ē nota eorū qz p dīcītōis p dīcītī: qz vbi nō pōt
ēē p dīcatū ī enūtiatōe. **¶** Ad ista q dīcīt vīp qdā qz vīp
bū nō pōt ēē p dīcatū: & at īpōt ē qz p dīcīt alīq vbi nō ad
īntellectū nō pīr ē alīq īpōt. vīpōt: quādā mō "ēntī" dīcīt
qz dīcītī: & alīq ab īpōt g copulātī pīp; vīp at ē copulātī
ī enūtiatōe p dīcatū cū subo. vīpōt vīp dīcītī: s; ītelligit
ī enūtiatōe alīq p subo: p dīcītōis bō: & alīquid p p dīcītōis

pōtūt sine talib⁹ supplementis legi vt. 19. id qđ oī. s; nō vna noīa s; illa nō conuenit ad id qđ immediate pcedit. s; re ferat ad id qđ oī. fuerat in dīfōne orōnis. qđ pā orōnis se parat ē significatiua vt dicitur. b; enī nō oībet itelligi de re motis pūb⁹ orōnis qđ sunt syllabe. s; de cō pūb⁹ pūnge qđ sunt dīctōes. ¶ Itē notādū est qđ nō qđs additū nōmī nī facit aut pōnit significatiōē vī aut falsū. s; id tñ qđ sibi additū facit enūciatiōē pfectā in effectu. nā ista oīo bō ambulās nec vep. significat nec falsū. ¶ Itē notādū ē qđ pcea noīa pōssit vñr significare aliquid supate. s; nō s; se. qđ talis significatiō nō opert eis s; m qđ sūt pceatīe noīe s; pōt⁹ s; m qđ sunt noīa ab ipo diuersa.

¶ Est alīr oīo oīe qđē significatiua nō sūt itru mentis: sed quēadmodū dīctū est s; m placitū. ¶ Deinde cū dicit. Est at oīo. remouet erroē quēdā. fuerunt. n. g. d. qđ dīxerūt orōne nō significare s; m placitū. s; s; m nām. ad qđ pbandus vtebant talī rōne. vñtus nālis sunt ista nālia. s; vñr iterparatiua ē vñtus naturalis. oīo est cō istru. qđ oīo significat nātr. Ad B; gīt Aristō. mīdet p iterparatiōē dīcēs. qđ oīo oīo ē significatiua sūt oīz ē etiā de noīe s; m placitū. s; s; m istitutiōē humane voluntatis. nō significat sūt itru vñtus nālis. Nā ista vñtus iterp. ratiue sūp pulmo gurtur. et ista g; m mediātib⁹ format vñr s; oīo ē effect⁹ vñtus iterparatiue p dē ista pīat⁹.

¶ Possimus aut in ista lectiōe qđere d; alīqđ. s; p malis. vñ. n. qđ n. qđ dī. s; p physicoz. qđ id ex qđ sit alīqđ cū iūt ē māl ē. s; oīo sit ex subo. p dīcatō. qđ sūt in orōne. g. nullū ipo. ē in orōne vt pars formalis. sed vñtrūq; est ma. ¶ Ad ist⁹ qōnis euidētiā ē cōsiderādū. qđ nībīl pībet alīqđ vñū eīdē s; m diuersa cōsideratōes pōni in gūe causē mālīs et in gūe cāe formalis manifeste apper et bis que pōnit Ari. in 2. p p p p. nā pmo dīct qđ pces qđ sūt i dīfō. ne sunt in gūe cāe formalis. et pōstea pōnit qđ pces sūt i gene re cāe mālīs. qđ qđē oīz s; diuersa cōsideratōes accipe. nā si pces referant ad totū qđ officit ex eis sic pīment ad gē. nus cāe mālīs. sed si referant ad suppo. de quo p dīcant. sic pīnēt ad gen⁹ cāe formalis. Loqr at nūc nō d; pūbus qūatitatis. s; de pūb⁹ dīfōnis. Ad ppo. g; ista applicatō est dīcēdū qđ p dīcatū. s; subō orōnis pīnt accipi dupl. vñ. qđ ē mō in opatiōe ad ipām orōnem qđ officit ex eis. et sic ambo cedūt in dīctiōne cāe mālīs. sūt ostēdit arg⁹ scī. Alio aut mō pīnt accipi i opatiōe ad se iūicē. et sic vñū ipo rū est vt mālē. et reliquum est vt formale. qđ subiectus est vt materialē. p dīcatū vt formale. nā p dīcatum adiacet subō sic forma adiacet mālē. sic g; est dīcēdū qđ p dīcat⁹ nō est forma orōnis nec respectu tot⁹ orōnis se b; vt for male simpliciter. s; se habet i opatiōe vt formale in com paratiōe ad subiectum.

¶ Secundo querat vñr dicere possimus qđ significatiō aut rō significatū sit forma opatiōis. videt. n. qđ sic. qđ tota pfectio orōnis puenit ex oplexione dīctiōnū. s; forma dīctiōnū ē aut significatiō. aut rō significatū. sic vñpim⁹ supra. g; conueniēt dīcipōt qđ alitp istoz est et forma opatiōis. ¶ Ad istā qōnē est dōs qđ significatiō vel rō significatū claudis i forma opatiōis. nō tñ ē tota opatiōis forma. ¶ Ad cū intelligentiā ē cōsiderādū qđ qđ pfectio pīnt referuat i totō qđ ex eis officit. nec ē est vt illō in quo cōsistit formalis rō. cuius s; pīte. referuet i formalis rōne tot⁹. Et qđ null⁹ pīnt rō ē rō tot⁹. nīl cū fuerit tot⁹ omogeneū exis i totō. et i singulis pūb⁹ eīdē rōnis. nec esse est qđ in rōne tot⁹ aliquid includat. per quod a rōne pīte cuius s; includat. ¶ Manifestū est at qđ pfectio pīnt orōnis referuat tota i ipā opatiōe. et itē ē mani⁹ qđ rō opatiōis

nia ē diuersa a rōne tā noīe qđ vñbi qđ sūt opatiōis pces. Et nō nec ē oīe. qđ rō formalis ipī orōnis i se claudis formalē rōne tā noīe qđ vñbi. et vñtra alīqđ p qđ dīstīnguāt ab eis. B; aut nō ē aliō qđ id a quo opatiōe sūt pīa vñtate. Nā per formales rōnes noīe et vñbi nō b; opatiō vñtate. qđ illē rō nes sunt mīte. Unitatē at fortis vñūqđq; ab alīquo vño. B; aut vñū i opatiōe pter oīas rōnes noīe et vñbi non vñdeo qđ possim dīcare nīl noīe et vñbi vñtatiōē. formalis g; rō opatiōis nō videt ē aliō. qđ opatiō dīctiōnū. nā opatiō dīctiōnū. eo ipo qđ nō est opatiō quozdūq; s; ē opatiō tñ dīctiōis qđ forma ē rō significatū. i se rōne significatū cōpēndit. et qđ vñio nō ē idē qđ talis significatū rō. vñtra illas significatū candis rōnes alīqđ pōnit p quod pmo dīstīnguīt opatiōē qđ bet sūp pīus. Talis g; vñio dīctiōnū ē forma opatiōis. ¶ At rēdēdū ē tñ qđ possit alīcū videri. qđ forma opatiōis sit rō significatū intellectū. opatiō. sūt forma dīctiōis est rō significatū intellectū simplicē. qđ p b; videt dīstīguī oīa a dīctiōne. qđ opatiō est signus intellect⁹. opatiō. sed dīctiō est signū intellect⁹ simplicis. Vñtrū tñ est qđ tota rō significatū intellectū opatiō ē ipā opatiō dīctiōnū significatiū vñtrū intellectus simplices. ita tñ qđ sūmā opatiō dīctiōnū talis qđ nō faciat dīctiōne vñā et plurib⁹. s; ex plurib⁹ opatiōnib⁹ retinētibus sūā dīstīctiōē. qđ vñā ex p nō est alia. faciat vñū aggregatū qđ vocet opatiō. Quicqd igit dīcat. p qđ conueniēt pōnit forma opatiōis ē cōceptio dīctiōnū. ¶ Arg⁹ aut factū ē et cōcludit. Nā cō ipo qđ tota pfectio opatiōis puenit ex cōplexione dīctiōnū. nec ē est pōnere qđ ipā dīctiōnū cōplexio vel opatiō sit forma pīa ipsius opatiōis.

¶ Enūciatiua vero nō omnis: sed illa in qua verum vel falsum est.

Le. VII.

¶ Ostēdē determinatū Ari. de pīcipys enūciatiōis. in hac pte itendit determinare de ipā enūciatiōe. Et dīuidit in partes duas. in quas pīma determinat de ipā enūciatiōe absolute. in 2. vero agit de vñtrū enūciatiōis qđ puenit s; m ea qđ simplici enūciatiōi addunt. que pīcipi i 2. libro. Quoniā ē d; alīquo affirmatiō. pīa pā dīuiditur i pces tres. qđ p dīffinit enūciatiōē. 2. oīdit eā. ibi. Est at vñā pīma. et tertio agit de oppositiōe partis eius ad inuicē ibi. Qm aut ē enūciare. Circa pīma tria fac. qđ pīmo pōnit dīffōne enūciatiōis. 2. oīdit pīllā dīffōnez dīfferre enūciatiōes a ceteris spēb⁹ orōnis. ibi. Nō aut in oīb⁹. et 3. oīdit qđ b; de sola enūciatiōe ē tractādū. ibi. Et ceterē qđ dem. Circa pīma est cōsiderādū s; qđ ait thomas. qđ opatiō opatiō non sit istru. vñtrū opatiōis nātr. est tamē istru. mētrū rōnis. oīz aut cō istru dīffinit pīo suo fine. qui est vñus istru mēti. vñus aut opatiōis. sicut et oīa vocis significatiue ē significare opatiōne intellect⁹. opatiōes vero i intellectus sunt dūc. in quas vñā nō inuenit veritas sicut supia dīctū est. in alia aut inuenit vñp. et falsū. et id opatiōē enūciatiua dīffinit Ari. ex significatiōe vñ et falsi. dīcēs qđ nō oīa opatiō ē enūciatiua. s; illa tñ i qđ ē verū vel falsū. ¶ Vñbi notādū ē qđ Ari. mirabili b; vñtate vñtrū i bis paucis vñtrū b; opatiōē tā dīffōne orōnis qđ dīffōne enūciatiōis. nam dīffōne opatiōis inuenit in b; qđ dīct. qđ opatiō enūciatiua ē nō oīa. dīffōnez aut enūciatiōis inuenit in hoc qđ addit. s; in qua verū vel falsum est. ¶ Itē notādū qđ vñp. et falsū est in enūciatiōe. nō qđē vñ i subo. s; sūt in signo in telle cū aut sit in subo. et in re est sūt in causa.

¶ Non autē i omnib⁹. vñ deprecatiua opatiō quidem est. sed neque vera neq; falsa.

¶ Deinde cū dīcat. Non aut in oīb⁹. le pīat enūciatiōē p

diffinitio assignatur ab alijs speciebus orationis: videtur: quod verum
et falsum non est in orationibus: quia de precatio est oratio: et non est
vera nec falsa. ¶ Ubi notandum est quod orationum quidam sunt
imperfecte: et quidam perfecte: et perfecte quidem orationes sic habent
et hoc leges: quod imperfecte expriment iudicium rationis: in quo consti-
tuitur verum vel falsum: et ideo necesse est: neque falsum dicantur: perfecte
autem orationes quod ponit sententiam completam sunt: species sunt: enun-
tiationis: de precativa: interrogativa: imperativa: et vocativa. barus
autem orationum solo enuntiatio est: quod invenitur verum vel falsum:
quod ipsa sola absolute significat: acceptum mentis: in quo est ve-
rum et falsum. Alie autem orationes magis significant ordinem ratio-
nis: quemque alia dirigit. Dirigit autem rationem verum: habens aliquid bonum ad
etiam. Primum quidem ad attendendum metem: et ad hoc pertinet oratio
vocativa: et ad respondendum vocem: et ad hoc pertinet oratio interro-
gativa. Et etiam ad exequendum in opere: et ad hoc pertinet quod
tamen ad inferiores orationes: quibus vero ad superiores: oratio de
precativa: ad quam est reducta oratio optativa. ¶ Item notandum
est: quod iste quatuor species orationis non significant ipsum con-
ceptum intellectus: in quo verum est vel falsum: sed quidem ordinem ad
hunc consequentem: id est: quod in nulla eorum invenitur verum vel fa-
sum: sed invenitur tamen in enuntiatione.

¶ Et cetera quidem relinquunt: inbetorice enim
vel poetice convenientior consideratio est: enun-
tiatione vero presentis speculationis est.

¶ Deinde cum videtur: et cetera: videtur: quod hoc sola enuntiatione tra-
ctandum: videtur: quod alie quatuor orationes preterquam non significant ve-
rum vel falsum reliquantur: quia convenientior consideratio de eis
est inbetorice artis: vel poetice: quod logicis: sed enuntiatione est
pertinet consideratio. ¶ Ubi notandum est: quod quod scilicet libri or-
dinatur: ut supradictum est: ad scilicet posterioriorum: quod de demonstratio-
ne: et veritatis generat scilicet: idcirco de sola enuntiatione quod
significatio vitatur tractatur. ¶ Item notandum est: quod considera-
tio pertinet orationis pertinet ad grammatice inquisitionem: in talibus: in
sine speciebus orationis attenditur: quia vocem obstruunt: pertinet
autem consideratio quatuor species: in quibus non est verum vel falsum: ad or-
dinationem iudicis: inquitur: preterea talis consideratio: et be-
torice vel poetice ratione sunt significanti.

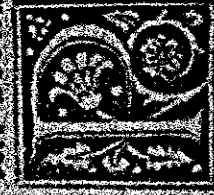
Ad eundem

¶ autem: et cetera: quod ista lectio gra-
mus per verum orationem sit genus precativa
verum orationis. verum. quod non: quod sunt verum genus sunt verum scilicet:
cuius enuntiatione pertinet ad logicam: alie pertinet ad alios ar-
tifices: quod non sunt verum genus: nec per istam orationem quod est verum quod: per
est genus est. ¶ Ad istam rationem est ostendendum quod oratio est genus: ad
precativas species orationis. ¶ Ad cuius evidentiā est attendendum quod
ad hoc verum aliquid sit genus: aliquorum: preterea duo requiruntur: requi-
tur. n. quod illa veniant et conveniant in uno formali: acceptum est
genus: et quod differat suis propriis: acceptibus formali: quorum
ratio est: quia genus debet unumque predicari de his quo-
rum est genus: unumque autem de his non posset predicari: nisi per
carent de ipsis formam unam et eandem rationem. formam autem unam rationem de
eis non predicaret: nisi ipsa convenirent in uno generali est: acceptum
formali: quod ratio diffinitiva sumitur a forma: et una diffinitiva
ratio unum formale: acceptum de necessitate ponitur. ¶ Alterum: autem quia
contenta sub genere est: quod differat specie: et diversitas species non est
si ex diversitate formae: nec est quod contenta sub genere differant
forma: diversitas autem in forma facit diversitatem diffinitionis: et di-
versitas diffinitionis facit diversitatem conceptus: formale: necesse
est igitur: quod contenta sub genere sit veniant et conveniant in uno formali
acceptum: quia genus in diffinitione: et differat suis formali: et
conceptibus: preterea si autem invenit saltem in propriis: nam oratio
unumque conceptus: acceptum formale respicit omnes supradictas orationes:
quod de conceptus: formales: preterea si unus generalis attenditur: quod est co-
nceptus diffinitionis: in hoc consistit formali: ratio orationis sic supra
dictum est: quia autem orationes supradictae veniant et conveniant in

acceptum formali orationis: quod omnes in hoc conveniunt quod est ponere co-
nceptionem diffinitionis: tamen in conceptibus propriis diffinitionis: sic et in
significat in ipsis: enunciationibus diffinitionis. ¶ Item declaratio
est: quod conceptione ipsa diffinitionis quam ponit enuntiatione: conceptus
significatio vero vel falsi: que tamen non consequitur co-
nceptionem: species diffinitionis positas per alias orationes: quod non
est nisi inbetorice diffinitionis species: preterea ponitur diversitas: per igitur
quod preterea orationes distinguuntur per species: preterea formales et
veniant atque conveniunt in uno formali: acceptum orationis: et preterea
ita conveniunt: ponitur quod oratio est genus est. ¶ Dicitur
igitur ad istum quod sunt verum genus sunt verum scilicet formales:
inbetorice vero et poetice ad quod pertinent quatuor species orationis:
sunt cum logica ad quam spectat enuntiatione una scilicet formales:
mus. ¶ Item signum est: quod logica generalis sumpta comprehendit eas
omnes: unde per quod arguitur non concludit.

Secundo quoniam: verum diffinitio enuntiationis per posita sit
enuntiatione et indicat quod est est: hoc autem sunt quod faciunt aliqua
rationem est: preterea et conveniunt diffinitionem: igitur: conveniunt est diffinitio enun-
tiationis quam per ponit Ari. ¶ Ad istam rationem invenit mihi videtur:
quod ista notatio enuntiationis quam per ponit Ari: et quod per enun-
tiatione est oratio significans verum vel falsum: per diffinitionem oratio-
nis quod sit est: diffinitio. ¶ Ad cuius evidentiā est attendendum: verum
diffinitio non datur nisi per ea quod sunt de centrali intellectu: si quod autem
datur per accidentalia autem ea quod non sunt de centrali intellectu est: non
est verum diffinitio: sed est per diffinitionem. ¶ Item autem diffinitione inferiorum
et superiorum est: preterea non sunt de centrali intellectu superiorum: quia
genus non principat aliqua orationem: ipsa videtur: sic elicitur: 7. 10
per: 10. si quod notatio fiat de superioribus: et de inferioribus orationibus eius
diffinitiva: et affirmativa: et inferiorum: autem est de inferioribus inferiorum
preterea: ipsa poterit esse diffinitio: sed non verum diffinitio: hoc autem ille
num: per igitur saltem manifestum est: ratio enuntiationis per posita. ¶ Nam
significare verum est aliud: quod significare est quod est verum est quod non est
et significare falsum non est aliud: quod significare est quod non est verum
est quod est: unde tamen valet esse enuntiatione est oratio significans verum
vel falsum: quia si diceret enuntiatione est oratio significans est quod est:
vel non est quod non est: aut non est quod est: vel est quod non est significare autem
et significare non est: sunt orationes affirmativa et negatio-
nis: quod sunt species enuntiationis aut sunt preterea: est: quod signifi-
care est: per igitur soli affirmativa: et significare non est est: per igitur
sunt soli negationis. Et idcirco verum mihi videtur: sine principio se-
rentie melioris: quod ratio enuntiationis per posita a perbo non est verum enun-
tiationis diffinitio: sed ponitur est quod diffinitio ipsa. ¶ Item de quod ad ar-
tem istam ratio indicat quod est enuntiationis: non quod est per istam enuntiationem: sed
per orationem autem preterea superiorum inferiorum: et ideo non est verum istum.

¶ Est autem una prima oratio enuntiativa affir-
matio: deinde negatio: alie vero constructione vne.
Necesse est autem orationem enuntiativam
ex verbo esse vel casu verbi. ¶ Item: ratio
nisi non autem est aut fuit aut erit aut aliquid futurum
modi addatur nondum est oratio enuntiativa.
Quare autem unum quoddam est et non mul-
ta animal gressibile bipede: neque enim in eo quod
propinque dicuntur unum erit: est autem al-
terum: hoc tractare negotium. ¶ Item. VIII.

¶ Item diffinitum Ari. enuntiationes hic ponit
diffinitio est. Et circa hoc videtur: quod ponit
duas diffinitiones enuntiationis: 2. vero
manifestat eas ibi. Necesse est autem
per igitur: in prima parte sub magna ver-
bo: brevitate duas diffinitioes enuntiationis
quod enuntiationem per affirmativa una sup-
ple simplex: deinde est negatio etiam una simplex: alie vero

gulare vō dicitur qđ non est natum p̄dicari de pluribus: vt plato. De reb⁹ aut sunt enūciationes n̄ esse ē. enūciare qđ inest igitur ad affirmationem: aut non inest: qđ negat ad negationem aliquotiens alicui subo de numero eorū q̄ sunt vtr̄ dicta: et aliquotiens alicui subo de numero eorū que sunt singularia. Est igitur vno diuisio enūciatiōis penes subum hic posita qđ dicit qđ ois enūciatio aut est de subo vtr̄ aut de subo non vtr̄ sed singulari. ¶ Est autē hic notanda qđ ista est tertia diuisio enūciationis hic posita a p̄sō. p̄ima enim diuisio fuit p̄ vnam simplicem et vnam cōiunctionem: qđ fuit data penes mās enūciationis. 2° vō diuisio fuit penes affirmationem et negationem: qđ fuit data penes enūciationis formam. 3° diuisio fuit penes qđ tatem enūciationis: qđ idem qđ tatem consideratur ex subo qđ p̄dicatur de pluribus: vel de vno solo. ¶ Item notandum qđ hic non describitur singularē talē qđ intelligatur nomen alicuius singularis nō posse plurib⁹ cōuenire: qđ hoc est falsum: cuius plura singularia vno nomie vocētur. sed describitur taliter vt intelligat^r: qđ ipsa res singularis non est pluribus communicabilis: qđ res que est hic bōi pōt nisi huic homini conuenire.

¶ Ergo vniuersaliter enūciat i vniuersali: quoniam est aut non est erit contrarie enūciationes. Dico aut in vniuersali fieri enūciationem vniuersalem: vt omnis homo ē albus: nullus homo est albus.

¶ Deinde cum dicit^r qđ vtr̄ ostendit quomodo enūciationes contrarie opponantur in vniuersali non sibi. Et circa istud facit qđ vno ostendit quomodo vtr̄ oppositum in his enūciationibus. 2° ostendit quomodo vtr̄ oppositum enūciationis modo se habet ad verū et falsum ibi. Quia circa has. Circa primum duo facit: qđ primo assignat quod sit res enūciationis: s; ostendit quod vniuersalem ad indefinitas. 2° finem ostendit autem vniuersalem ad particularē res vel. Opponit autem affirmationes. Circa primum tria facit: qđ primo arguit de oppositione enūciationum vniuersalium. idem ē. 2° arguit de oppositione indefinitarum ibi. Quia si autem in vniuersali 2° excludit quādam dubitationes ibi. In eo vō qđ vniuersale. Dicitur in p̄ma pte qđ si aliquis in vniuersali de vtr̄ subo enūciat vtr̄ qđ est aut non est: erunt facie enūciationes contrarie: quod declarat in sp̄s lib⁹ exēplis qđ sunt omnis homo albus ē. nullus homo albus ē. ¶ Vbi notandum est qđ vtr̄ p̄tetas requirit in vniuersali est affirmatiue: que attenditur inter vniuersalem affirmationem et vniuersalem negatiue: s; dicitur vniuersalis affirmatiue et vniuersalis negatiue: et dicitur opponi contrarie. ¶ Item notandum qđ quicquid ista oppositio includat contradictiones: et ea parte qua idem dicit esse et non ē: qđ n̄ vtr̄a hoc includit vtr̄itatem ex vtr̄a qđ p̄ticiqđ est contradictio non quidem forme: s; qđ tatis qđ seq̄r mās: id ē vō hoc oppositio talium enūciationum nō vocat^r neq; est contradictio sed vtr̄a: vtr̄as includit n̄ contradictionem: nam qđ dicit ois bōis esse albus: et nullum hominem esse albus: dicit idem esse et nō esse: et qđ dicit ad hoc facit contradictionē.

¶ Quando aut in vniuersalibus non vniuersaliter: non sibi contrarie: que autem significatur est et contraria. Dico autē: non vniuersaliter enūciare in his que sunt vniuersalia: vt est albus homo: non est albus homo: cum in vniuersali sit homo nō vniuersali vtr̄ aut

clarione. omnis namque non vniuersale est: s; quoniam vniuersaliter significat.

¶ Deinde cum dicit^r. Quando autem i vniuersalib⁹. agit de oppositione indefinitarum: dicens: qđ cum in vniuersalibus: hoc vniuersalib⁹ subiectis nō vtr̄ sunt p̄tius enūciatur aliquid ē et non ē: non sunt enūciationes contrarie: sed contrarie: que autem significantur p̄ ena contrarie esse contraria in aliqua materia: sicut se bnt homo est albus: homo nō est albus: qđ cum homo sit qđ vtr̄ ille qđ dicit homo est albus: non vtr̄ ipso vtr̄ in sua enūciatione: cum non addat ei signum vniuersale. Istud enim signum omnis non est vniuersale: id non ponit ois ē. nam aliquam vniuersalem: sed conueniens. qđ vtr̄ sumitur illud cui additur: vnde qđ non additur homini cum dicitur homo albus: id ē homo sumitur tūc vniuersali. Est autem notandum qđ indefinita affirmatiue et indefinita negatiue dicuntur p̄ tanto subcontrarie: qđ continentur sub ipis vtr̄ibus: que sunt contrarie. Nam indefinita affirmatiua sub vniuersali affirmatiua coniunctur: et indefinita negatiua coniunctur sub vniuersali negatiua. ¶ Tres notandum est qđ cum indefinita affirmatiua et indefinita negatiua sunt in materia naturali: vel in materia re: nota: valet tñ rōne rei significate indefinita affirmatiua: qđ vtr̄ affirmatiue et indefinita negatiua in vtr̄. Et qđ vtr̄ affirmatiua et vtr̄ negatiua opponitur. Dicitur id ē dicitur aristo. qđ ea qđ significatur p̄ definitas enūciationes vtr̄git esse vtr̄a: qđ ex modo enūciandi nō sit in via contrarietas: eo qđ non enūciatur mō vtr̄as igit^r ē maxima distantia.

¶ In eo vero qđ vniuersale p̄dicatur: id quod est vniuersale vniuersaliter p̄dicari non est verū. nulla enim affirmatio erit vera i qua de vniuersali p̄dicato vniuersaliter p̄dicet^r: vt omnis homo est omne animal. ¶ Deinde cum dicit^r. In eo vō qđ vniuersale: remouet quādam dubitationem: qđ enim posuerat dū r̄ficari oppositionem enūciationis p̄ hoc qđ vtr̄ potest sumi vtr̄ et nō vtr̄ potest esse dubium alicuius in talis diuersitas possit attendi ex parte p̄dicati vel solum ex parte subiecti. hāc qđ dubitationem remouens dicit^r: in eo qđ aliqđ vniuersale p̄dicatur nō est verum p̄dicari id quod est vtr̄ vtr̄. Quas rationes assignat est: qđ tale signum ei debet addi cui additum facit veram locutionem s; in omnem spēm enūciationis: sed veram locutionem sic facit: si addit subo: et non si additur p̄dicato: qđ nulla affirmatio erit supple. vā d vtr̄ p̄dicatum qua ipm vniuersale p̄dicatur: p̄dicetur vtr̄. sic non est verum sed falsum dicere qđ ois homo est ois alus. ¶ Conuersificatio p̄ talia signa non debet attendi ex parte p̄dicati: sed ex parte subiecti. ¶ Notandum est autem qđ p̄ signum determinatur qđ tatem: p̄positionis: et qđ tatem: et accidens mās: illi conueniēter additur qđ est materiale i p̄positione: hoc autem nō est p̄dicatum sed subum. Et iterum: co qđ is iterum aliquod signum addatur ad p̄dicatum: nō n̄ ita conueniēter addit p̄dicato: sic addit subo p̄pōis.

Ad pleniorē autem intelligentiam p̄dicato^r queratur vtrum sit conueniens omni⁹ rerum p̄ vniuersale et singularē: videtur qđ non: qđ non est ens: non est res. Ens autem est cui debetur et ē ē vō ens sit supposito^r rum que sit singularis nō debet nisi singularib⁹. ¶ g nulla res est vtr̄ sed omnis res est singularis. ¶ Ad istam qđ omem est dicendum qđ res et ens possunt accipi ouis: vno quidem modo absolute: put ex his extra animam: et sic

nulla res est vniuersalis: sed tantum singularis: eo quod scilicet
 ens est quod facit vniuersalitatem in rebus: sicut autem com-
 munitatem in bono de alio. Alia vero modo possunt sumi res vel
 entia: sicut quod hanc culpa apprehendit: alie: sicut non oia res est
 vniuersalis: nec oia res est singularis: sed quedam est vni-
 uersalis et quedam est singularis. Nam cum intellectus apprehen-
 dit rem sine apprehensione: id est diuiduam: ipsam considerat
 ut pluribus: colabilem autem tribuit et identidem vniuersal-
 itatem: et sic res ipsa apprehendit: alie est vniuersalis: vero conside-
 rat rem cum suis indiuiduantibus: est tunc in eius apprehen-
 sione res singularis: et non vniuersalis. Nihil ergo dicta
 non est intelligenda de rebus absolute: ut existit extra alias
 acceptis: sed de rebus sumptis: prout existit in consideratione
 anime. ¶ Ad argumentum autem est dicendum: quod ex ep-
 istentie quod est esse in effectu: non debetur per se nisi sin-
 gularibus: sed vniuersis debet per ipsa singularia. Et quia
 ut existunt simpliciter singularibus: non sunt vniuersalia: sunt
 et vniuersalia cum tribuitur ad apprehensionem: etc.

Secundo queratur verum sit verum quod vniuersa-
 le est nomen predicari de pluribus: videt
 enim quod non: quod sol est quoddam vniuersale: et tamen sol non est na-
 tus predicari de pluribus: quod si posset esse plures soles. ¶ Ad
 istam questionem est dicendum: quod differetia est inter vniuersale et sin-
 gulare: vniuersale inter sole et hunc solem: quod vniuersale est colabi-
 le supposito: sed singularis non est colabile alicui suppositi-
 to: quod quidem ex linea predicamentali apparet. Nam vniuersale
 aliquid supponitur in predicamento: sed singulari nunquam potest in
 predicamento aliquid supponi: quod admodum videmus quod so-
 li supponit in predicamento subiectionis: sed hunc solem nihil
 supponitur: et propterea singulare non est predicabile de aliquo
 nisi de seipso: et quod ipsum non est nisi vnum: ideo de sua ratione habet
 quod non possit predicari de pluribus. Quia vero vniuersale est colabi-
 le supposito: potest de aliquo predicari. Et quod ex se et sua ratione
 non determinat sibi certum aliquod suppositum. quod ad
 modum sol non determinat de sua ratione hunc solem. Ideo
 quantum est de se natum est de pluribus predicari: vniuersale
 sol predicatur de alio sole: si daretur: sicut predicatur de
 isto. ¶ Argumentum ergo concludit quod vniuersale pre-
 dicatur tamen de vno: et non de pluribus per accidens: et non per
 se: quod sol non predicatur de pluribus per accidens: et non per
 se. Nam non ponitur plures soles: et non est hoc ratio solis: quod
 ponitur: ut dicitur: ipse sol eo ipso quod de sua ratione non determinat
 nec ponit hunc solem: quod de se fit natum predicari de pluribus.

Tercio queratur verum sit enunciationes: homo est spe-
 cialiter: homo non est species: opponatur subcontrarie.
 videtur enim quod sic: quod dicit aristoteles: quod quando fuerit enunciatio
 nes in vniuersalibus non vniuersaliter: tunc sunt subcontrarie.
 sed predicte enunciationes sic se habent: quod homo de quo
 sunt ille enunciationes est terminus vniuersalis: et tamen non
 sumitur vniuersaliter: ergo ille enunciationes subcontrarie
 sunt. ¶ Ad istam questionem est dicendum quod predicte enun-
 ciationes non sunt subcontrarie sed contrarie. ¶ Ad
 cuius evidentiam est attendendum quod ista enunciatio: homo
 est species: quod tunc videtur sumere terminum vniuersalem
 sine signo: tamen est definita sed singularis. Cuius ratio est
 quod tunc enunciatio dicitur indefinita quod subiectum sub predi-
 cato: enunciatio superius nata est ad sua supposita contrarie:
 et non determinatur: sicut cum dicitur homo est animal: na-
 tus est homo sub isto predicato simpliciter determinari ad
 singulares homines: propter id quod singularis etiam homo
 est animal. Et quia talis determinatio non fit in illa enun-
 ciatione: ideo est enunciatio indefinita sicut dicitur in
 hoc: cum dicitur homo est species: non sic se habet: quod homo
 sumptus sub isto predicato: quod est species: determinatur
 quamlibet debere debere est natum ad sua singularia: sicut

minari: quod nullus singularis homo est species: et propterea talis
 enunciatio non est indefinita: sed est determinata et singu-
 laris: et va. Etiam etiam opposita que dicit homo non est species:
 est simpliciter falsa: et quod iste que enunciationes sunt ponit
 res affirmationem et negationem eiusdem predicati de eo-
 dem subiecto: sed contra sunt contradictorie: sed subcontrarie
 sunt: quod accipiunt ut dicuntur est idem subiectum: subcontrarie
 vero sunt opposita: cum in subiecto vnde si iste que enunciatio
 nes: homo est animal: homo non est alius: debet dici non con-
 tradictorie: sed subcontrarie: quod per omnes homines: et si
 pro eodem supponat homo in vna enunciatione et alia,
 ¶ Dicendum est: ergo ad argumentum quod aristoteles in
 tellegit de enunciationibus: quod sunt in subiectis vbius natus su-
 mi vniuersaliter: sed predicat: aut et potest.

¶ Opponi autem affirmationem negationi bi-
 co contradictorie que vniuersaliter significat et
 que non vniuersaliter: ut omnis homo albus
 est: non omnis homo albus est: quidam homo al-
 bus est: nullus homo albus est. Contrarie ve-
 ro vniuersalem affirmationem et vniuersalem
 negationem: ut omnis homo iustus est: nullus
 homo iustus est. LC.

¶ Ostendit determinari aristoteles: oppositionem
 enunciationum: comparando enunciationes
 vniuersales ad indefinitas: hic determinat
 nam de oppositione enunciationum com-
 paratio vniuersales ad particulares. Vbi
 attendendum est quod in istis potest notari op-
 positio: oppositio: vniuersalem enunciationem
 vniuersalem ad particularem. Alia vero enunciationis vni-
 uersalis ad vniuersalem: et finis continet pars ista: duas
 partes: et ibi. Contrarie vero. Dicitur in prima parte quod enun-
 ciationem affirmationem siue affirmationem quod significat
 vniuersalem que significat non vniuersalem con-
 tradictorie: sicut se habent: omnis homo albus est: non omnis
 homo albus est: quidam homo albus est: nullus homo al-
 bus est: butius autem ratio quam ponit terminus est: quia
 contradictio consistit in sola affirmationis remotione per
 negationem. Vniuersalis autem affirmatio remouetur
 per solam negationem particularem: nec aliquid aliud ad hoc
 cessario requiritur: particularis vero affirmatio non potest remo-
 ueri nisi per vniuersalem negationem: et propterea quod vniuersalem
 opponatur contradictorie particularis negatio: et particu-
 laris affirmatio vniuersalem negationem. ¶ Notandum est autem quod si
 sunt enunciationes in terminis singularibus: in quibus non potest
 enunciatio vniuersalis: quod vniuersalem non potest addi termino sin-
 gulari: tunc affirmatio et negatio eiusdem predicati de eodem
 subiecto: opponuntur contradictorie: sicut si dicatur: socrates currit: so-
 crates non currit. ¶ Deinde cum dicitur contrarie vero: tangit
 oppositiones vniuersalem enunciationem: vniuersalem
 tunc et vniuersalem negationem: dico opponi contrarie sicut se ha-
 bet: omnis homo iustus est: nullus homo iustus est. ¶ Potest
 vniuersalem fuisse positam in precedenti lectione.

¶ Quo circa has quidem: impossibile est simili-
 esse veras: bles vero oppositas contingit i co-
 de: non omnis homo albus est: et quidam homo albus est.
 ¶ Deinde cum dicitur: Quod tria ostendit quomodo enun-
 ciationes opposite se habent ad verum et falsum: et vniuersalem
 in tres partes: quod primo ostendit: oppositum quantum ad com-
 plan: et quantum ad contradictionem: ibi. Quocumque con-
 tradictories: et tertio quantum ad subcontrarias: ibi. Et utrumque
 aut in vniuersalem: Dicitur in prima parte: concluditur per plures

quod est quo vltia affirmatiua et vniuersalis negatiua sunt contrarie: potest et bus simul esse: vltia qz vltia contraria sunt ad se inuicem repugnatiua: et se circa idem non copatiuntur: Sed opus est his vniuersalibus: et potest particularem affirmatiua qz opponit vlti negatiua: et particularem negatiua que opponitur vniuersali affirmatiua: coniungit in eodem ipse esse verum: sicut simul verificatur: non oia homo est albus: et dicitur homo est albus: et notandum est autem quod quis inultra non possunt contraria simul esse: vltia qz vltia se circa idem non copatiuntur: in contrarietate non possunt contrarie enunciationes simul esse falsae: sicut simul falsae sunt illae: omnis homo est albus: nullus homo est albus: et in quodam congruente: et ex ipsa conditione contrarietatum simul potest. Non enim est necessarium ut cuiusque non test vnum contrarium: et insit reliquum: quin potius alicui est falsum inesse vtrumque iporum: sicut falsum est inesse angelo tam album quam nigrum: Quia ergo contraria non possunt simul inesse eundem: et potest eundem simul non inesse: conuenienter etiam enunciationes etiam non potest simul esse verae: sed potest simul esse falsae.

Quaecumque igitur contradictiones vniuersales sunt vniuersaliter: necesse est alteram esse veram: alteram falsam: et quaecumque in singularibus sunt: verum est: socrates albus est: socrates albus non est.

Deinde cum dicit: Quaecumque igitur contradictiones declarantur: potest quibus ad enunciationes dictorum dicitur: quaecumque vltia sunt contradictiones: necesse est vlti oia maiorem esse vlti vel falsam: et quaecumque contradictiones sunt factae in terminis singularibus: similiter: sicut socrates est albus: socrates non est albus: et notandum est quod enunciationes contradictionum non solum non potest simul esse in aliqua maiore: sed nec etiam potest simul esse falsae: quod potest ostendi in omni maiore: si altera est vera alia sit falsa: et e converso: cum ratio potest sumi ex opposito ad contraria: nam quod contraria sunt in certo genere: non oia quod se extendant velambo vel alterum iporum: ad oia entia: sed vlti potest aliquid de quo ambo erunt falsa: sic iam diximus: contradictoria vltia: vlti potest esse et non esse: non sunt in certo genere: sed totum comprehendunt ambitum entis et non entis: quod esse comprehendit totum ambiguum entis: et non esse comprehendit totum ambitum non entis: et ideo de quolibet ente sine non ente oportet veritatem alterum iporum.

Quaecumque autem in vltibus non vniuersales: non tamen quidem semper vera est: illa vero falsa: simul enim verum est dicere quoniam est homo albus: non est homo albus: et est homo probus: et non est homo probus.

Deinde cum dicit: Quaecumque autem in vniuersalibus: ostendit quasi ad verum et falsum se habere enunciationes indefinite: quae vocantur contradictiones: et non sunt: et circa hoc duo facit: quod primo proponit quod intendit: et probat ibi. Si enim nupers. Dicit ergo prima pars quod quaecumque affirmationes et negationes sunt in terminis vltis: non vlti sumptis: non semper oia sunt vltia vera et falsa: sed simul ambae potest esse verae: et simul est verum dicere quod est homo albus: non est homo albus: et probus non est homo probus.

Est enim turpis est: non probus est: et est homo pulcher: et non est homo pulcher. s. n. sedus est non pulcher est: et si sit aliquid non est. Est debet autem in subiecto inueniens esse: et circo quoniam videtur non est homo albus simul

etiam significare quoniam nemo est albus: hoc autem neque idem significat: neque sunt necessario sunt.

Deinde cum dicit: Si enim turpis probat: propositum ita est homo probus. i. honestus: est homo turpis. sine in honesto ipse simul verificatur: sed si homo est turpis. i. inhonestus: ipse idem non est probus sine honestus: et simul verificari possunt est homo probus: non est homo probus: similiter verificatur simul est homo pulcher: non est homo pulcher: quod simul verificatur est homo pulcher: est homo sedus: et si est sedus non est pulcher: similiter simul verificatur: omnis est domus non est quod simul verificatur: domus est si sit nodus: et quod i. gignetur: quod sit nodus et dum sit. Addit autem aristoteles quod subiecto. i. primo aspectu videtur esse incontinentes quod dicitur et circiter: quod non est homo albus videtur significare quod nemo sit albus. Iste autem nemo est albus: homo est albus: non potest simul esse verum: sed dicit aristoteles quod hoc. s. non homo est albus: et nemo est albus: non idem significat nec simul sunt: non significant quod idem: quod vna significat vniuersalem remotionem: et alia significat remotionem indefinite. Non sunt autem simul: quod non ostendit verum dicere quod homo non est albus: quod statim nullus homo sit albus.

Ad pleniorē autem dictorum intelligentiam quod definita negatiua possunt simul verificari: videtur enim quod non: quod locus a superioribus tenet de structure: cum autem dico homo non est albus: ergo socrates non est albus: ergo cetero non est albus: et sic de ceteris: sit praesens destructiuus a supposito ad inferiorem: quod homo est superior: cunctis suis singularibus. sic autem praesens dedit negatiua indefinite aequipollens vniuersali negatiuae: sed vltis negatiua et definita affirmatiua simul verificari nunquam potest: ergo non indefinite negatiua et indefinite affirmatiua poterunt simul verificari in aliqua maiore. Ad ista quod non est dicendum: quod indefinite affirmatiua et indefinite negatiua simul potest verificari: cuius declaratio est: quod sunt verificantur particularis affirmatiua et particularis negatiua eiusdem predicati et subiecti: quod ad modum simul est verum dicere: quod quidam homo est albus: et quodam homo non est albus: et quodam homo est homo: oia ad particularem affirmatiua consequi indefinite affirmatiua: et ad particularem negatiua consequi indefinite negatiua. Necesse est ergo dicere quod indefinite affirmatiua et indefinite negatiua claudere predicati de eodem subiecto simul potest verificari. Ad argumentum autem est dicendum quod locus a superioribus tenet de structure ipsum superius predicando sed non tenet ipsum subiectendo: tenet enim: cum res non est homo: ergo currens non est socrates: sed non tenet: homo non est currens: ergo socrates non est currens. Et ratio est: quod terminus in predicato positus stat per naturam: sed positus in subiecto stat per suppositam naturam. Et quod remota natura oia remouetur: supposita natura: ideo a quocumque remouetur superius ab ipso oia remouetur oia inferiora eius: sed quod facta remotione a supposito: non statim est necesse quod fiat remota a quolibet superioribus: non est necesse ut quod remouetur a supposito remouetur a quolibet inferioribus.

Alterius queramus vtrum subcontrarie possint sit esse falsae: videtur enim quod sic: quod subcontrarie continent sub contrariis: sed contrarie potest simul esse falsae: et subcontrarie simul esse falsae poterunt. Ad istam questionem est dicendum: quod subcontrarie non possunt simul esse falsae: Cuius ratio est: quod particularis vel indefinite non potest aliud esse falsam: nisi quod vniuersalis sibi opposita contradiatorie est vera. Nam si illa oia homo est albus: non esset verum: oppositer tunc oia homo vera esse illas: quodam homo non est albus: et oia istam homo non est albus: est non falsae: vltia istam: quod illa vltis affirmatiua est vera: igitur bene dicuntur et quod particularis vel indefinite non est aliud et falsae: nisi quod vltis

ei opposita contradictorie ē va, sed vlt̄ exire vlt̄ necesse est verum ē omnem particulare vel definitam q̄ accipit sub ipa. Nā si vlt̄ negatio est va: o3 q̄ sic va particularis et infinita negatur: et si vlt̄ affirmatio est va: o3 q̄ sic va particularis et infinita affirmatur. Quia ergo si pari culari vel infinita est falsa: necesse est q̄ sic va vlt̄ ei opposita contradictorie. et hoc va existente necesse est ēē veram quilibet particularem vel infinitam q̄ accipitur sub ipa: p3 q̄ si vna subcontrariarum ē falsa: necesse ē q̄ altera sit vera: et ideo subcontrarie non p̄t simul ēē falsæ. ¶ Dicendum est igit̄ ad arg^m q̄ non est simile de contrariis et subcontrariis quātūcumq̄ subcontrarie collocent sub contrariis: s̄ o aut diff. multitudinis ē: q̄ particularis nō p̄t aliud ē falsū nisi q̄ est va vlt̄ sibi opposita: s3 vlt̄ pōt ēē falsā non solum si vera sit vlt̄ sibi contraria: sed etias si va sit particularis et contradictorie opposita.

¶ Manifestum est autē quoniam negatio vna vnius affirmationis est: hoc enim idē o3 negare negationes q̄ affirmatio affirmatur: et de eodem vel de aliquo singulari vel de aliquo vlt̄m: vel vniuersali: vel non vlt̄. Dico autē vt est socrates albus: non ē socrates alb⁹. Si autē aliud aliquid vel de alio idē: non est op̄posita: sed erit ab eo diuersa. Duic vero quē ē omnis homo alb⁹ ē: illa q̄ ē nō omnis homo albus est. Illi autē que est: aliquis homo albus est: illa que ē nullus homo albus est. Illi vero que ē homo alb⁹ ē: illa que ē nō homo alb⁹ ē. ¶ Manifestus est q̄ quoniam negationi vni vna affirmatio est opposita: quoniam autē alie sūt contrarie alie vero contradictorie: et que sūt bē dictū ē: vt qm̄ nō ois vera ē falsa p̄radicatio et q̄re et qm̄ vera vel falsa ē. Le. XI.

¶ Quidā aristoteles distinxit diuersos modos oppositionū i enunciationibus: i pte ista ostendit q̄ vni affirmationi vna tñ negatio opponitur: et circa hoc duo facit: q̄ pmo ostendit q̄ vni affirmationi op̄ponit vna negatio: et ostendit q̄ sit affirmatio vlt̄ negatio vna ibi. Vna autē affirmatio p̄mo duo facit: q̄ pmo pponit q̄ intendit et: manifestat ibi. Doc enim idē, pponit ḡ i pma pte q̄ manifestū est ex his q̄ dicēda sūt q̄ vna negatio tñ ē vni affirmationis. ¶ Vbi notandū est q̄ ista declaratio ē p̄ tanto necessaria: q̄ cum posite sint diuersæ oppositiones enunciationum: videri poterat q̄ eidem affirmationi op̄ponant multe negationes: quē admodum vlt̄ affirmatio videtur opponi duplex negatio: eo q̄ sibi opponit negatio vlt̄ et negatio particularis: et ideo necesse fuit declarare q̄ tñ vna negatio ē vnius affirmationis. ¶ Deinde cum dicit. Doc enim idē os, declarat q̄ pposuit et intendit talem rōnem: hoc idē et de eodem os negationes negare q̄ affirmant affirmatio: si debeant habere inter se oppositionem: et hoc os obseruari vlt̄ siue fiant enunciationes de aliquo singularium: siue de aliquo vlt̄m: et siue fiant vlt̄ siue non vlt̄ sumendo subm̄ vlt̄: sed vlt̄m et idē predicantur de vno et eodem subm̄ negat vna tñ negatio: et vna negatio tñ ē vni affirmationis: et si declarat dicit et p̄radicatio. Nam hui⁹ affirmationis q̄ dicit socrates ē albus: negatio est ista: socrates nō est albus: si autē negatio negaret

aliquid aliud vel de eo. s̄ de socrate: vel de aliquo alio nō ēt opposita illi affirmationi sed enunciatio diuersa ab ea. Similr hui⁹ affirmationi q̄ est: ois homo est albus: p̄posita est illa q̄ est: non ois homo ē albus: et illi que est: alius homo est albus: opposita est illa: nullus homo ē albus: et illi q̄ est: homo ē albus: contraponit illa: homo non est albus. Consequenter autē aristoteli. epilogat supradicta: dicens manifestum esse q̄ vni negationi opponit vna affirmatio: et q̄ enunciationum alie sūt contrarie alie contradictorie: et q̄ sūt iste dictū ē: et declaratū est q̄ non ois cōtradictio al. oppositio est vera vel falsa: q̄ in oppositione contrarium p̄t ambe esse falsæ: sed solum in vera contradictione os semper q̄ sit altera va et altera falsa.

¶ Vna autem affirmatio et negatio est q̄ vni de vno significat: vel cū vlt̄ vlt̄: vt nō vnuer saliter: vt omnis homo alb⁹ ē: non omnis homo albus est: nullus homo albus est: quidam homo alb⁹ est: si album vniū significat.

¶ Deinde cum dicit. Vna autē declarat q̄ sit affirmatio et negatio vna: vbi notandū ē q̄ quia fuerit supra declaratum q̄ sit enunciatio vna: qm̄ dictum fuit q̄ vna enunciatio est que significat vnum de vno: q̄ tñ dictum ē postea q̄ contingit enunciare aliqd non solum de singulari q̄ ē vlt̄m: sed etias de vniuersali q̄ sub se continet multa: ne putaretur impedire vnitatem enunciationis os iterū videre q̄ sit enunciatio vna. Circa β autē aristoteli duo facit. pmo ostendit q̄ vnitatem enunciationis non impedit p̄ multitudinem q̄ continet sub vlt̄m: est rō vna. et ostendit q̄ impeditur vnitatem enunciationis p̄ multitudinem cōtentā sub sola vnitatem nōi: ab i. Si vlt̄m duo b⁹. Dicit ḡ i pma pte q̄ vna affirmatio et vna negatio est q̄ significat vnum de vno: siue cum vlt̄ subm̄ sumitur in enunciatione vlt̄: siue cum sumit non vlt̄: sicut p3 de oibus istis enunciationibus. Ois homo est albus nullus homo est albus: nō ois homo est albus: quidam homo est albus: si tñ albus q̄ est p̄dicatū significat vnum: nam multitudo predicant impedit vnitatem enunciationis.

¶ Si vero duobus vniū nomen posuit ē ex q̄b⁹ non ē vnum: non ē vna affirmatio.

¶ Deinde cum dicit. Si vlt̄ duobus. declarat q̄ sola vnitatis nominis non sufficit ad vnitatem enunciationis: et circa hoc quatuor facit: q̄ pmo pponit q̄ intendit. et ostendit p̄ficat ibi. Vlt̄ siue ponat. et p̄bat ibi. Nihil ḡ. et. et. ostendit correlarium ibi. Quare nec in his. Dicit ḡ pmo q̄ si duobus ex quibus non est vnum: vnum nomen sit positum: non ē s3 tale nomen enunciatio vna: s3 multiplex. ¶ Vbi notandū ē s̄m t̄m q̄ duob⁹ modis pot̄ intelligi β q̄ dicit ex quibus non est vnum: vno quidem modo p̄ ex clusionem illi⁹ modi quo multa continentur sub vno vni uersali: sicut bō et equus continentur sub aiali. Ita q̄ hoc nomen aial significat vt rōs ip̄s: nō s3 q̄ sūt multa et dissimilitudo abinuicem: sed s̄m q̄ vniuntur sub natura generis. Alio modo pot̄ intelligi dictum ad excludendum hoc in quo ex multis partibus sit vniū: siue sint partes rōis: sicut genus et differentia sūt partes cōstitutionis: siue sint partes integrales alicui⁹ compositi: sicut ex lapidibus sit pom⁹. Nihil sit tale p̄dicatum q̄ multa continentur: os si nō debet impedire vnitatem enunciationis q̄ multa q̄ significant p̄m concurrunt in vnum s̄m aliquem dictorū modorū alias propter solos vocis vlt̄m: nō ēt enunciatio vna. Quādoq̄ autē ad vnitatem enunciationis sufficit sola vnitatis vocis: vlt̄m si p̄dicatum sit tale q̄ non referat ad rē significatum que non ē vniū: sed ad vlt̄m que vna sit sit

quis: o3 e3 vtriq3: si vero erit cras: o3 e3 cras
si aut neq3 erit neq3 no erit cras: non erit vtrū
lib3: vt est nauale bellum: o3. n. neq3 fieri naua
le bellū: neq3 nō fieri nauale bellum.

¶ Secunda aut rō que ponit ibi. Adhuc si verū. talis est
si dicere q3 aliqd e3 albu3 z magnus: o3 vtrūq3 e3 v3: z si
e3 v3 dicere q3 erit cras: o3 q3 sic cras. g. z si dicta positio e3
v3 v3: erit dicere de quolib3 futuro q3 neq3 erit neq3 nō
erit. Hoc aut stante tollit3 coniungēs ad vtrūlib3: q3 tale cō
iungēs pōt fieri z nō fieri. O3 dicta positio tollit tā fieri q3
nō fieri: q3 si nullo mō e3 v3 dicere q3 nauale bellus erit:
neq3 q3 nō erit: oportebit ipse nec fieri neq3 non fieri. z p
cōiungēs non erit coniungēs ad vtrūlib3: q3 est falsū. Necessē g
est dicere q3 in singularibus z futuro non dicit omnino
veritas vtrūq3 oppositorū.

¶ Nec ergo p3gitur inconueniētia hec sūt z alla
bimōi: si oīa affirmatiōis z negatiōis vtrū i bis q3
i vtrūlib3 dicimur vtrū: vel i bis que sūt singularia:
necessē e3 oppositaz hāc qdē verā e3: illā vero
falsā. Nihil aut vtrūlib3 e3 i bis q3 finit: sed oīa
e3 vel fieri ex necessitate: q3 nō oportebit neq3
p3siliari neq3 negari: qm̄ si hoc facim3 erit
hoc. si vero hoc nō erit.

¶ Utra determinat aristo. encedo ad i
conueniētiā: q3 nō sūt e3 veritas z falsitas
i cunctis enūciatiōib3: nūc declarat q3
iconueniētia ad q3 deducit sūt impossibilia
z circa b3 duo facta: q3 pmo ostendit p3dicta
iconueniētia e3 impossibilia. z vō declarat
quomōdō veritas se habeat ibi. Agit e3 q3
e3 circa p3 v3 facit: q3 pmo pponit i col3 q3 sequunt3. z ostē
dit i col3 ex p3dicta ponit b3 seq3 ibi. Nihil. n. phibet. z p3 ostē
dit iconueniētiā in materia e3 impossibilia. Q3 si hec nō sūt
potest e3 p3m p3e3cludēs ex p3m illa q3 iconueniētia que
sequunt3 si dicat q3 necessē e3 oppositaz enūciatiōnū affir
matiōis z negatiōis hāc determinate verā e3 illā vō falsā
z h3 q3 v3 v3 dicunt vtrū i bis q3 sūt singularia: sūt hec
q3 dicta sūt i bis illa. seg3. n. in bis q3 sunt siue i entib3 nū
sūt e3 vtrūlibet sed oīa e3 vel fieri de necessitate. Ex quo
z p3m p3e3 q3 conuenerit ostēditi v3 negatiōnē: erit b3 q3 finit: e3 si
si b3 finit. n. oīū enūciatiōnē: erit b3 q3 finit: e3 si
b3 finit: e3 v3 finit nō facim3 nihilominus erit id finit
v3: q3 p3mo necessario oīa enūciat.

¶ Nihil. n. phibet i multisimūz annū hūc qdem
dicere: hoc finit e3 illū vero nō dic. q3e3 ex ne
cessitate erit q3lib3 e3 q3 v3 erat dicit tūc.
¶ Deinde cū dicit. Nihil. n. phibet. ostēdit q3 dicta iēdē
nūciatā sequunt3. z circa b3 duo facit. q3 pmo declarat oī
era iconueniētia seq3 quodā pōt3 posito. z ostēdit q3 sequū
tur e3 si pōt3 illud non ponat ibi. Aut vō nec b3 differt. Di
cit g3 i p3m p3e3 q3 nihil phibet hūc qdē siue aliqd dicere
in multisimūz annū b3 e3 futurū: hūc vō vel aliqd aliū hoc
nō dicere: s3 pōt3 negare. Quare si sep in oīb3 e3 altera p3
z contradiōis determinare verā de necessitate e3 erit z fiet
q3lib3 e3 q3 tūc p3m tps ante erat v3p3 dicere. z nō finit
ostēduntur de ipso siue h3 p3 necio enūciat. z p3 oīa finit
z aliq3 cōsiliamur aut facim3 aliq3 negociatiōnē. **¶** Ubi
notandum e3 q3 si id q3 aliq3 dicit e3 futurū pōt3 si enūciare
ponat q3 nō enūciat. b3 aut posito: o3 s3m dicit illud q3 de
ipso dicit q3 enūciat. si g3 iste ponat si dicit illud: si p3e3
mitate v3p3 p3 q3 nec e3 enūciat id q3 ipse dicit finit: e3

¶ At vero nec hoc differt si aliq3 enūciat hūc. 126
tione vtrū nō dicitur. Adāmissū est. n. qm̄ sic se
būt res: vtrū si bis qdē affirmant. ille vero ne
gauit. n. n. pp negare vel affirmare erit vtrū
erit. nec i multisimūz annū magis q3 i quārolib3
tempore. quare si i oī tempore sic se habeat vt
vtrū dicat vere: necessē erat hoc fieri: z vtrū
q3q3 e3 q3 q3 sūt sic se habere vt ex necessitate
fieret: q3. n. vere dicit q3 qm̄ erit. nō pōt nō sic
ri. z qd factū ē verū erat dicē sp3 qm̄ erit.

¶ Deinde cum dicit. At vero nec b3 ostendit q3 b3 iēdē
nūc seg3 e3 si nō ponat q3 aliq3 p3dicat futura enūciare an
q3 enūciat. dices: q3 nō differt qm̄ ad oīam iconueniē
tia si aliq3 dixerit vtrū dixerit negatiōe vel affirmatiōe
aliquā futurā autē enūciat. z rō quā assignat e3 q3 res nō
se h3 sic vtrū sic eo q3 b3 qdē affirmant. ille vō negat
ne ip3 sic vtrū sic se h3: q3 nō p3 nost3 affirmare vt negat
rea erit vel non erit: sed econuerso quia res erit vel non
erit idco est verum nostrum affirmare vel negare. z non
magis b3 e3 verum p multisimūz annū q3 in q3rolib3 alio
tpe. Quia si i oī tpe ita se h3: vt vtrū oppositorū v3 p3dicit
veritate. z p3 oīis q3 nec ērat ipm fieri nec tūc e3 q3 b3
e3 q3 q3 sūt fieri de necessitate: q3 qm̄ dicit aliq3 vere de alio
quo q3 erit illud nō pōt nō fieri: q3 factum ē sp3 erat v3p3 an
dicere qm̄ erit. Quia igit nost3 dicere vel nō dicere nō ē
cā rei vt dictū ē p3 q3 q3 tūc aliq3 nō p3dicat de aliquo
q3 fiet. n. de necessitate fiet determinate q3d fiet: q3 alr
nō sp3 an de ipso ponit fieri enūciatio de necessitate v3.

¶ Q3 si hec nō sūt possibilia. videtur enim e3
p3cipiū futurorū z ab eo qd cōsiliamur atq3
agimus aliquid.

¶ Deinde cum dicit. Q3 si hec nō sūt. declarat memora
ri iconueniētia e3 ipsa. q3 b3 ostendit p3 rōnē. z p3 exēpla se
substantia. Et multa nobis. Circa p3 duo facit. q3 pmo
ostēdit p3positū trebus humanis. z idē ostēdit i alis ibi.
Et qm̄ e3 omnino. Dicit g3 in p3 p3e3: q3 si b3 q3 dicta sūt nō sūt
p3a nō erit e3 possibilib3 p3 ex qua sequunt3 talia. Q3 at
non sūt possibilia p3. q3 nos p3d q3 cōsiliamur z agimus
aliquid libere: videtur e3 p3cipiū futurorū. sed si oīa fieret
de necessitate nos p3 nost3 cōsiliū non oīa enūciunt de necessitate.
finito: sed b3 e3 ipse. g3 non oīa enūciunt ad agendū
¶ Ubi notādū ē q3 b3 suo cōsilio se determinat ad agendū
aliquid. q3 at dicitur seipm ad agendū: b3 libertatē z oīus
sua3 actionum. q3 aut b3 oīum actionis sue pōt e3 agere
z non agere. q3 aut pōt agi z nō agi: de necessitate agitur
Aut g3 o3 dicere q3 nō sūt oīa de necessitate: aut o3 dice
re q3 b3 nō non sūt liber nec habeat oīum actionum su
arū. b3 aut s3m relinqt aristo. p3 possibilib3. q3 hoc posito tol
leret p3mitio z remissionē z destrueret tota moralia vita.

¶ At quoniā e3 oīo i bis q3 nō sep actu sūt e3 pos
sibile in quibus vtrūq3 contingit. **¶** Deinde cum dicit. Et qm̄ e3 oīno. declarat idē aliq3 re
bus vicinis: q3 oīno. i. vtrū in bis q3 non sūt semp actu: vt i
bis in quib3 contingit luenire vtrūq3. scē z non e3 e3 ore
possibile e3 z non e3: q3 q3 q3 sūt z q3 q3 nō sūt p3t e3
z non e3: z q3 fieri terminat ad esse: sequit q3 talia p3t fio
ri z non fieri: q3 aut pōt fieri z nō fieri non ē necessitas
s3 coniungēs. Est g3 ipse q3 oīa sūt vtrūq3 de necessitate.
¶ Et multa nobis manifesta sūt sic se habētia
vt quonias hāc velle pōt e3 fieri z nō fieri

Secunia

facti o[m]ittere: sed supposita prefata id o[m]ittere nō pōt.
 Consimili modo sicur cognoscit creaturā rōnāle aliq[ui]d fa-
 cturū: sic rōnalis creatura facit: vñ qđ cognoscit ipam fa-
 cturā p[er] libertatē sue voluntatis: B ipa facit sua voluntate li-
 bera. Et absolute qđ loquēdo pōt facere oppositū. s[ed] p[er]
 seia supposita nō pōt. Et p[er] B p[er] nō ad arā⁹

¶ Explicius preclarissimus commentaria grandis dei esculanti
sacri ordinis predicatorum folio 1° librum pibermeniæ aristot.

Quoniam autem est
de aliquo affirmatio
significans aliquid
quid: hoc autem est
vel nomen vel inno
minabile. unum au
tem oportet esse et
de uno id quod est
in affirmatione.

Incipit cōmentaria eiusdē in 2^m librum. Lec. I.

[illegible]

¶ hoc distictio enuclatiōis n̄ ē distictio vniuersi. s̄ ē disti-
ctio analogi. Ad cuius euclatiōem sciendum ē qd duplici-
ter possum⁹ ostendere hanc enuclatiōem distictiōis ēē disti-
ctiōis analogi. s̄z duo q̄ i ipso analogo iuenim⁹. p̄ q̄ analogi-
gū ab vniuerso distigit. q̄toz v̄m ē qz analogi descēdit
p̄ p̄t v̄ eoꝝ sub se p̄tētoz. q̄z aliud sic ē s̄ p̄t substantia
q̄z i accia descēdit. vniuersū n̄ descēdit p̄ p̄t v̄ eoꝝ de
q̄z p̄dicat vniuerso q̄z i reliquis. 2° v̄o ē qz v̄ p̄tētoz s̄z
analogi p̄portat habitudinē ad alterz sic accia ip̄ortat ha-
bitudinē ad substantiā vni cōtētoz sub vniuerso n̄ sic ip̄or-
tat habitudinē ad reliquū. hēc at duo regim⁹ i enuclatiōe
respecū enuclatiōis q̄ ē de subo finito. 2° respectu enuclatiōis
nis q̄ ē de subo infinito. qz cū p̄tēs enuclatiōis sint nomē 2°
vbi. nec ē v̄t quē ad modū nōst descēdit p̄ p̄t in nomē s̄z
q̄z i nomē isti. sic et enuclatio descēdat ad suo mō p̄ p̄t i cā q̄ ē
ex noie finito. 2° i cā q̄ ē ex noie infini^o p̄tētoz. 2° p̄tēta
signāter an. affirmatiōis 2° negatiōis q̄ ē ex noie fin^o ap-
pellauit p̄mā. quē ad mō. 2° nomē infini^o n̄ d̄r nomē nisi p̄ ordi-
nē quēdā ad nomē s̄z. sic et ē necē qd enuclatiō d̄ noie infini^o
ip̄ortat ordinē 2° bitudinē ad enuclatiōis d̄ noie fin^o. v̄n p̄s
qd p̄dicta distictio enuclatiōis n̄ ē distictio vniuersi. s̄z ana-
logi. ¶ D̄b^o ē qd ad ar^o qd d̄ rōe vniuersi est n̄ solū qd dica-
tur s̄z idē nomē 2° cā d̄ rōes. s̄z et q̄ n̄ dicat p̄ p̄t 2° p̄tētoz.
1° 2° ē enuclatio n̄ d̄r vniuerso d̄ enuclatiōis de finito 2° d̄
enuclatiōis de infinito.

[illegible][illegible]

nis. Appellat autem ipse magis negatiuū q̄ infinitum. q̄
remouere i enūciatione aliqd a subo. ē p̄p̄ius vbi nega-
tiū. vtrūq̄at. p̄p̄ i enūciatiōe positiū remouet aliqd a
subo. p̄p̄terea nec aristo. nec thomas dic̄ i enūciatiōe
ip̄s. ē nisi vbi negatiū. s̄ d̄ p̄p̄one fec̄. ē q̄ n. ip̄a ip̄ozat
ordinē ad syllm ea q̄ diuersificat modos silogisticos con-
cedit logic̄. ē ē disticta i. p̄p̄onib⁹. sic aut se h̄nt vbi īfī. ⁊
negati⁹. q̄ vbi negati⁹. fac̄ modū syllm negatiū. s̄ vbi i.
fīnī. facit modū syllm affirmatiū. sic cū dr. ois q̄ n̄ diligit
īnamat. s̄ ois lapis nō diligit. q̄ ois lapis nō amat. ⁊ p̄p̄ter
rea. quētiē p̄p̄one re logic̄. vbi īfī. ē ē distictū i. p̄p̄o-
ne a negatiōe. vñ ⁊ tho. i. p̄. scdē ponit exp̄sic q̄ vbi i. p̄p̄o-
ne negatiū manet distictū a vbi oīfīnī. ¶ Dd̄. ē ḡ ad ar
gumētū q̄ vbi īfī. est nō eoꝝ q̄ p̄dicat. ⁊ ponit i. p̄p̄one
⁊ enūciatiōe. ita nī q̄ i p̄p̄one manet distinctum a negati-
uō. scd̄ non i enūciatione.

Lectio. II.

[illegible]

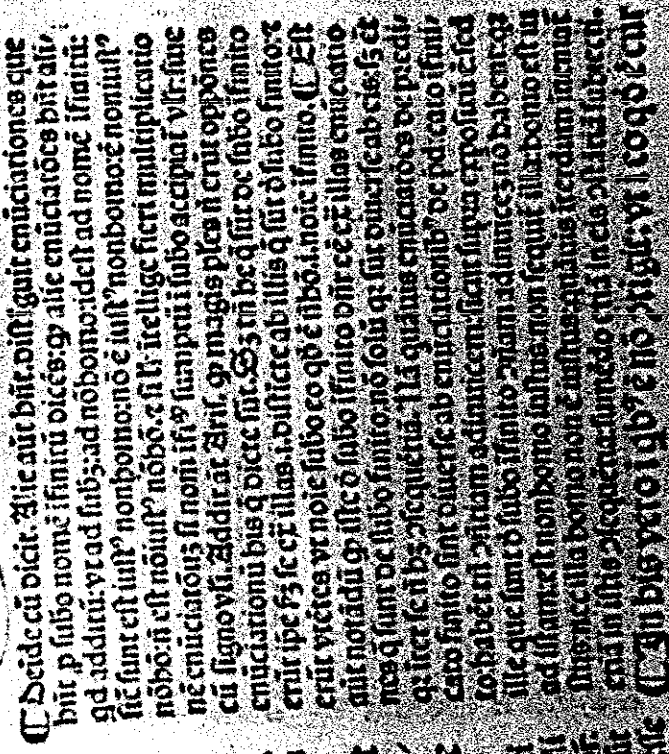
nomine vel verbū affirmatione.

nomine: VEL VERBUM I AMPLIFICATIONE.

¶ Deinde cum dic. Dico at. expoſit qđ dixerat qđ ē 3° adiacēs p̄dicat. vi. qđ dico ip̄s nomen v̄l v̄bū ē adiacere i affirmatiōe 3°. v̄l cū d̄r i uſ^o bō adiacet b̄ qđ dico ē 3°. i. ad 3^{am} v̄pura ad b̄ qđ d̄r i uſ^o. ¶ Ubi nō ē qđ n̄ dico ē i uſ^o bō ſi d̄s ē p̄dicari 3° adiacēs n̄ d̄s ē accipi. p̄ p̄dicat i uſ^o bō p̄ ſubj^o d̄s ſumit bō p̄ ſubj^o i uſ^o. p̄ p̄dicat ē p̄ copula buic p̄dicato adiacente. vii. 7 quia i locutiōe qđ dicitur eſt i uſ^o bō tertia dictio recitata ſit bō qđ m̄ f̄s. r̄ctio ordinē ſubj^o p̄ſupponit p̄dicato p̄ illa enūtiatiōe ē bō qđ ē ſubj^o. 7 3° ē i uſ^o qđ ē p̄dicatū. 5 ip̄s ē ſe b̄s v̄t m̄. 7 quia p̄p̄ assigna tā rōne ſe teneat cū p̄dicato. ¶ Itē notādū qđ cū ip̄s ē ap̄pellat nōm̄ ſumit nōm̄ large f̄s qđ ois dictio vocat nōm̄. 7 qđ p̄p̄le oīat v̄rbū. 6 Ari. nō ſuit. 2° dicit ē nōm̄ ē 7 dicit ē nōm̄ v̄l v̄rbū.

Quare quoniam erit ille: quod bene quod ad affir
 mationem nomine per verbum.

¶ Illie aut bñt ad id qđ ē nōbō qđ ad subz ali-
qd additū: vt ē inst⁹ nōbō: nō ē inst⁹ nōbō: ē nō
instus nōbō: nō ē nōinstus nōbō. magis at plu-
res bis nō crūt opposire. he aut extra illas ipe-
sm se crūt: vt vtātes conle qđ est nōbō.

¶ Deinde cum dicit. Quia et sic beati significant enucleationem quod accipit illi leguntur opponuntur.
 ¶ Deinde cum dicit. Quia et sic beati significant enucleationem quod accipit illi leguntur opponuntur.
 ¶ Deinde cum dicit. Quia et sic beati significant enucleationem quod accipit illi leguntur opponuntur.

vere vel abulare: idē facit sic posita: ac si ē ad
deret: vt ē currit oīs bō: n̄ currit oīs bō: currit
oīs nō bō. nō currit oīs nō homo.

¶ Deinde cum dicit. In bis vero. declarat distinctiones
enunciationū in q̄b⁹ ponunt vba adiectiua. Et circa hoc
duo facit: qz pmo declarat ppositū. Scd̄ mouet q̄dā
dubitū. Nō enī dicēdū est. Dic ergo i pmo pte: qz i bis
enunciationib⁹ in q̄b⁹ est nō cingitā. in q̄b⁹ nō ponit hoc
vbu ē s; vbu adiectiui: vt in eo vbo supple qd̄ est signifi-
cans currere vel ambulare: idē facit sic posita bec vba:
sicut si adderet. id est p̄dicaret: ipm̄ est. qz eodē mō multi-
plicant enunciationes sic p̄s dicēdo: oīs bō currit: nō cur-
rit oīs bō: currit oīs nō homo: nō currit oīs nō bō. ¶ Ubi
notādū est qz nō posuit nisi duas enunciationes de subo si-
nito: de subo i finito nisi duas: vt daret itelligere qz cū
p̄dicant verba adiectiua nō multiplicant enunciationes si-
cur multiplicant qm̄ p̄dicat ē tertiu adiacēs: sed sic mul-
tiplicant qm̄ est p̄dicat fin̄ sc̄ ita videt⁹. qz sicut tūc nō si-
unt nisi due enunciationes de eodē subo: sic et ias cū p̄dicat
verbu adiectiui non sunt de eodē subo nisi enunciationes
tūc due: s; hoc iō. qz verbu nō i finitū: i enunciatione ⁊ ver-
bu adiectiui nō p̄t adiacere alicui tertio p copula: sicut
p̄t dici et adiacere verba substantiui.

¶ Ito. n. dūc dū ē. nō oīs bō: s; nō negatio ad id
qd̄ ē bō addēda ē: oīs. n. n̄ vlt significat: s; qm̄
vlt. Ad manifestū ē ar eo qd̄ ē currit bō: n̄ cur-
rit bō: currit nō bō: nō currit nō bō: bec. n. ab il-
lis differit eo qz vlt nō sūt. qre oīs vel nullus
nihil significat aliud nū qm̄ vlt de hoc vel al-

firmat vel negat. ⁊ cetera eadē oī apponi.
¶ Deinde cum dicit. Nō n̄ dicēdū: remouet qdā dubiū
p̄t p̄t n. subicere aliquis an negatio i finitās possit ad-
di ad signum sicut addit ad nōm̄ in enunciatione: hoc er-
go remouens dicit: qz nō est dicēdū nō oīs homo quādo
velimus facere enunciationes de i finito: s; negatio i finitās
est addēda ad id qd̄ est bō: ad nōm̄. qd̄ gde p̄bat: qz ne-
gatio i finitās remouet aliqd̄ aut singulare aut vniuersa-
le: sed hoc signū oīs nō est aliqd̄ singulare significans: nec
vlt ē d p̄t significat qm̄ vlt sumit id cui addit. Quod
qd̄ est manifestum eo qd̄ est currit bō: nō currit bō: cur-
rit nō bō: nō currit nō homo. que gde oēs enunciationes
enunciant ab vlt⁹. qz in ip̄is nō sunt subiecta supra vlt⁹ sic
i illis i q̄b⁹ ponit hoc signū oīs. Et ⁊ quo p̄s qz oīs vel null⁹
nihil aliqd̄ significat nisi qz illud cui addit sumit vlt. Et
qd̄ nō sūt oīs addi negatio i finitās: s; ad terminos positi-
uos alicui⁹ n̄ intrant actionis. Et cōcludit Ari. qz i enun-
ciationib⁹ i q̄b⁹ p̄dicant verba adiectiua op̄s apponi etiā
signū absqz eo qz addat sibi negatio i finitās: ⁊ cetera ca-
dē cū signis que apponebant i alijs enunciationibus: vt sic
videlicet ad faciēdū talē enunciationē: nō solum addat
verbo adiectiui signū: dicēdo oīs currit: sed etiā nomen
subm̄ dicēdo oīs bō currit.

Ad plenorem ar euidētia cor̄ q̄ oīa sūt oīstru-
tiuius aliq̄e q̄onco. ⁊ pmo que
ram⁹ vtrū verbi substantiui i clidat copulā p quā act⁹ p
ipm̄ iponit⁹ copulef subo i enunciatione: sic p̄tigit in ver-
bis adiectiuis. videt⁹ enī qz sic qz semp in enunciatione ob-
icit p̄dicatū conuenire subo si fuerit enuciatio affirmatiua:
vel et sibi oī repugnare: si fuerit enuciatio negatiua. Scd̄
conueniētia talia iponit⁹ p copulā sine negatōe supra: ⁊ re-
pugnātia iponit⁹ p copulā sup̄ dū cū negatōe gētā in enū-
ciatōe i q̄ p̄dicat vbu substantiui i clidat aliqua copula co-

pulsa cū substantiui actum p ipm̄ iponitū. ¶ Ad istā q̄o-
nē est dicēdū qz vbu substantiui i enuciatione sc̄ p̄o attri-
buit subo: vel p̄dicat de subo absqz inclusione alicuius co-
pule. Enī vna rō p̄t sumi ex additione actui significat⁹
rum p ip̄s ⁊ vba adiectiua. nā p̄ba adiectiua significat
act⁹ aliq̄e actus: qz ordine nāe p̄supponit eē: ⁊ nulli attri-
buit nisi ip̄o eē mediātē: s; verbu substantiui nō iponit
talē actū accidētālē: sed iponit actū cōsistūm p̄m̄ cete-
rie: qz significat eē ⁊ vt ill⁹ de causis. dī: p̄ma rez creatu-
raz e esse. vñ nō p̄supponit actū p̄iorē quo mediante ac-
tribuit ei cui attribuit. Et p̄pter ea conuenienter vba adie-
ctiua i clidat copulā vba lē q̄ mediātē attribuit vbu sub-
enuciatiōe act⁹ p ip̄a iponit⁹: atqz conuenienter vbu sub-
stantiui ē ip̄met alioz copula: nec i se vltiorē includit
copulā: s; sine inclusione alteri⁹ copule i enuciatiōe p̄dicat⁹.
¶ Dicēdū gē ad argu⁹ qz conueniētia act⁹ iponit⁹ p vbu
adiiectiui: qz i enuciatiōe attribuit subiecto: conueniēt⁹ ex-
p̄mit p copulā vba lē. p̄pter dictā rōnē. Et qz illa rō dēfē-
i vbo substantiui: idcirco conueniētia q̄ act⁹ p ip̄s iponit⁹ ar-
tribuit subo i enuciatiōe: iponit⁹ p ip̄s: ⁊ nō per inclusio-
nem alterius copule.

Secundo q̄rat. vtz i enuciatiōib⁹ i q̄b⁹ p̄dicantur
vba adiectiua: possit fieri diffinitio p enū-
ciatōes de p̄dicato i finito: ⁊ p enuciatiōes de p̄dicato i fini-
to. vt enī qz sic qz cū oīum⁹ currere ē moueri: sit enuciati-
o de p̄dicato i finito: cū vō dī. moueri est nō currere: sit
enuciatio de p̄dicato i finito. ⁊ tū i vtrazqz enuciatiōe ponit
tur vbu adiectiui. ḡ distigui p̄t nō supradcō enuciatio
i q̄ p̄dicat vbu adiectiui. ¶ Ad istā q̄onis euidētia ē cō-
siderādū: qz nūc nō loquimur de q̄cūqz orōne: s; de illa nūc
i q̄ est vtz vel falsū: qz oīo dī. p̄p̄uo noīe enuciatio. talē ar
orōnē nihil facit additū noī p̄ se nūc vbu idicatiui modi:
sic p̄mit i p̄ ip̄s ⁊ iō solū de vbis idicatiui modi ē loquen-
dū. de talib⁹ igit loquēdo: dicēdū ē qz nō p̄t vba adiecti-
na facere vel cāre diffinitionē enuciatiōis p enuciatiōes
de p̄dicato i finito: ⁊ p enuciatiōes de p̄dicato i finito. Enī de
claratio ē: qz sic tenigim⁹ i notabilib⁹. si possent p̄ facere
aut p̄ faceret cū ip̄a sola p̄dicant⁹: aut p̄ faceret: ita qz nō
p̄dicarent ip̄a sola: s; magis alicui⁹ ⁊ adiacētia. p̄m̄ aut
stare n̄ p̄t. qz tūc op̄teret qz talia vba p se sola p̄dicata
quib⁹ foret finita: ⁊ quib⁹ i finitā: qd̄ esse nō p̄t. qz iā dicitur:
ē qz vbu nō manet i enuciatiōe i finitā. ¶ Uñ ⁊ p̄pter ea Ari. de
clarās diffinitionē enuciatiōis i q̄b⁹ p̄dicant vba adiecti-
ua. nulla enuciatiōne possit de p̄dicato i finito: quas p̄se-
cto possit: si vbu i enuciatiōe i finitari possit. Scd̄ ⁊ etiā
stare n̄ p̄t: qz adiacere alicui p̄dicato illi soli vbo cōpetit:
qd̄ p̄t eē copulās p̄dicatū cū subo. p̄ autē est. p̄p̄m̄ sola
vbi substantiui. nullo igit mō enuciatio i q̄ p̄dicant vba ad-
iectiua idicatiui modi p̄t eē de p̄dicato i finito. Currere
ar ⁊ moueri ⁊ s̄ ista nō sunt vba idicatiui modi: nec p se ip̄a
faciūt cōiuncta vbi nō orōnē i q̄ sit vtz vel falsū. s; regit
adiectio vbi substantiui. vñ bñt se i p̄dicatōe potius ad mō-
dū noīus qz nō p̄dicant absqz adiuncto vbo substantiui: qz
ad mōs vboz. Et idcirco n̄ ē m̄z si finitānt. p̄ p̄s ergo
responsio ad argumentum.

¶ Tercio q̄rat. vtz signū possit i finitari. vt. n. qz sic. qz
qd̄ p̄t fieri negati⁹ p̄t fieri i finitari: s; signū
p̄t negari. s; p̄t i finitari. ¶ Ad istā q̄onē dicēdū sic oī
p̄m⁹ i p̄p̄o loq̄e qz signū i finitari nō p̄t. Enī rō ē qz
nōm̄ i finitū nihil dēteriatū ponit. Et vlt oīo oīs vlt⁹ vult
eē tal⁹ qz nihil dēteriatū ponit: qz dicitur i finitū ē idē qd̄ oī
cū dēteriatū. ¶ Uñ id qd̄ p̄t aliqd̄ dēteriatū: n̄ oīs voca-
ri dicitur i finitū. nūc ar sic ē qz quando cūqz negatio ante po-
nitur signo: ponitur aliqd̄ dēterminatum: qz non oīs
p̄t itelligere qd̄am nō: quod sibi equi p̄ollet nō null⁹ ē

eodem modo quod dicitur quod equus potest habere non quodam dicitur
 intelligere sed quod est nullus cui expollet. sic ergo oia ista signa
 cum eis addit negatio. dat intelligere aliquid determinatum.
 et sic infirmitate inquit. ¶ Ad argumentum autem est dicendum:
 quod si de negatione et infinitatione quod si negatio de se ni
 hil ponat potest tamen aliquid ponere ratione et qui ad iugum. Et per
 preterea non est contra rationem termini negatiui ponere
 aliquid determinatum: tamen si de ista ratione terminum infinitum.

Quoniam vero contraria est negatio ei que
 est: omne animal est infus: illa que significat
 quoniam nullum animal est infus: hec quide
 manifestum est: quoniam nunquam erit neque ve
 re simul: neque in eodem ipso: Dico vero opposi
 te recur aliquando: ut aliquod animal infusum est:
 non oia animal infusa est.

LEC. III.

Omnes declarant aristoteles superius di
 uersitate enunciationum pueniente ex ad
 ditione non tollere veritate enunciationis:
 nunc remouet quedam que poterant esse du
 bia in supradictis. Et continet per ista sex
 precepta: primum quod sunt sex dubia que remouet.
 Secunda pars est ibi. Sequitur vero etiam. Et
 tertia ibi. Manifestum. Quarta ibi. Ille vero secundum infinitum.
 Quinta et ibi. Significat autem. Sexta vero est ibi. Et asposi
 ta vero nota. Quod vero dictum fuerat in preteritis: quod in uniu
 ersalibus non sunt angulares sicut videtur aristoteli. hoc decla
 rat dicens in prima parte: quod et quod est oia animal est infus: est con
 traria illa negatio que significat quod nullum animal est infus: et con
 traria non possunt sibi verificari de eodem: manifestum est quod he
 res nunquam erunt vere: nec simul tempore: nec in eodem ipso: sed
 opposite bis duabus. sicut aliquid animal est infus: quod opponit
 ad nullum animal est infus: et non oia animal infusum est: quod opponitur
 ad oia animal est infus: erunt aliqui simul vere. ¶ Ubi notandum est
 quod significat quod non simpliciter: sed quod aliqui erunt simul ista vere:
 quod particularis affirmatiua: et particularis negatiua de eodem
 predicato et subiecto non possunt simul verificari in materia na
 turali: nec in materia remota: simul autem verificantur in materia
 uersali. ¶ Et est notandum quod significat dicit de enunciationibus uni
 uersalibus: contrarius quod nunquam sunt vere: neque simul: neque in
 eodem ipso: ut videtur per B quod dixit neque simul: daret intelligere quod
 non potest ambe verificari in eodem tempore: per B autem quod dixit
 neque in eodem ipso: daret intelligere quod non possunt verificari
 simul in aliquo materia. ¶ Et sic ostenditur exponi neque in eodem ipso
 et neque in aliquo materia. ¶ Est et notandum quod dixit supra
 quod in uersalibus quandoque contingit angulares simul esse veras:
 intellexit de illis que non habent adinuicem contraria
 tem: quod ipse dat intelligere per hoc ipsum quod dicit:
 quod ille que habent contrarietatem sunt que non potest simul esse vere.

Quequid vero eorum est: nullus homo est
 infus: illa que est omnis homo est non infus?
 Illa vero que est aliquis homo infus est: op
 posita: quoniam non ois est homo non infus:
 necesse est enim aliquem esse.

Deinde cum dicitur. Sequitur vero cum. declarat secundum
 dubium. quod enim supra dictum est quod negatiua de infinito seg
 tur affirmatiua de finito: posset aliquis dubitare: cum videret
 ad negatiua de finito posset seg affirmatiua de infinito
 predicato. hoc ergo dubitatione remouetur per hoc dicitur quod iter
 dum sequitur quod ad illa que dicit nullus homo est infus: que
 est prima negatiua de predicato finito: seg illa que est ois
 homo est non infus: que est affirmatiua de predicato infinito.
 Est etiam affirmatiua de finito seg illa que est ad negatiua

de infinito: quia que est ad negatiua de finito: seg illa que est ad
 positiua affirmatiua de infinito: quoniam seg illam quod dicitur
 non ois homo est non infus. quod quidem ex eo patet: quod ista est et
 videlicet: non ois homo est non infus: ois quod illa sit falsa: ois
 homo est non infus: et ista est falsa: necesse est tunc esse alii
 quem hominem infusum.

Quod de hoc posset dubitare aliquis: quod videtur male dictum.
 diximus enim supra quod ad affirmatiuas sequitur
 negatiue: sed ad negatiuas non sequuntur affirmatiue. Quod
 autem hic dicitur est oppositum eius: quod dicitur quod et ad negatiuas
 sequuntur affirmatiue. Ad quod dicendum est quod tales precepta
 negatiue potest dupliciter formari: vno quod est mo ita quod negatio
 cadat tantum ad subiectum quod ad predicatum: sicut contingit quan
 do dicitur non est homo infus: et tunc ad negatiuas non sequuntur
 affirmatiue: quod affirmatiue dicuntur positione subiecti: sicut
 gatiue sic formantur non dicuntur positione subiecti: sed remo
 tionem eius: et o quod negatio remouet id totum supra quod cadit.
 hoc ergo modo sumebant negatiue sapius: sicut patet inueni
 literam philosophi. Alio autem modo possunt esse negatiue
 prepositiones taliter formari: quod negatio cadat tantum supra predica
 tum: et non supra subiectum: sicut contingit cum dicitur homo est
 non infus: et tunc ponitur subiectum tam per eas quam etiam per affir
 matiuas: et ideo ad tale negatiua de predicato finito sequitur
 affirmatiua de predicato infinito: et ad tale negatiua de infini
 to sequitur affirmatiua de finito: et ista modo sumunt negatiue
 de finito: sicut patet ex precepta aristotelis.

Manifestum est autem quoniam etiam in
 singularibus si est verum interrogatum negare:
 quoniam et affirmare verum est: ut patet ne
 Socras sapiens est: non. Socras. igitur non sa
 piens est. In vniuersalibus vero non est ve
 ra que sibi dicitur: vera autem negatio est. ut patet
 ne ois homo sapiens est: non ois igitur homo
 non sapiens est: hoc autem falsum. sed non igitur omnis
 homo sapiens est: vera est: hec enim opposita
 est: illa vero contraria.

Deinde cum dicitur. Manifestum est autem: declarat tertium
 dubium. quod enim dictum est iam: quod ex affirmatiuis possunt
 ferri negatiue: et ex negatiuis possunt ferri affirmatiue.
 posset et dubium vtrum sit hoc verum in oibus tantum in singulari
 bus quam in vniuersalibus. Sed ergo dubium remouetur. Aristoteles. dicitur
 namque non est ois ois sibi in vniuersalibus: dicens manifestum esse ex
 tunc dicitur quod in singularibus si est verum negare interrogatum
 dicatum finitum: verum est affirmare predicatum infinitum.
 vixit si ad ista interrogationem est ne socras sapiens: ve
 rum est respondere quod non: verum est etiam tunc inferre affirma
 tiua de infinito dicendo. igitur socrates est non sapiens: sed in vni
 uersalibus affirmatiua de infinito que dicitur similiter sicut
 singularibus: non est vera: sed est vera negatio de finito. sicut ad
 ista interrogationem que dicitur. patet ne. ois homo sapiens est:
 vere respondetur quod non: et falsum est ex hoc inferre: ergo omnis
 homo est non sapiens: sed verum est ex hoc inferre quod non
 ois homo est sapiens: quia ista opposita est contradictione illi
 que dicitur omnis homo est sapiens. Et quia de quolibet est ve
 ra affirmatio vel negatio. ideo si falsa est ista: omnis homo
 est sapiens: oportet quod vera sit ista: non omnis homo est sa
 piens: sed ista omnis homo est non sapiens: quia tantum
 potest quantum ista: nullus homo est sapiens: est contra
 ria illius: omnis homo est sapiens: ideo quantum ista sit
 falsa: non tamen propterea est vera illa: omnis homo est
 non sapiens: quia in contingente materia est falsa vtriusque
 enunciationis contrarium.

A vero vnū de plurib⁹ vel plura de vno affirmare vel negare: si non ē vnū de pluribus: nō est affirmatio vel negatio vna. Dico autem vnū non si vnus nomen posuit: non sit talien vnū ex illis. vt bono ē foras se aial ⁊ manifestus ⁊ bipes. sed ex his vnū sit: ex albo autem ⁊ bonine ⁊ ambulare nō ē vnū. q̄re non sit vnū aliqd de his. si affirmet aliquis non erit affirmatio vna: sed vox q̄des vna: affirmationes vero multe: nec si de vno ista. sed sit plures.

Primo determinat Aristot. quid accidat enunciationi: ex his q̄ addit sibi aliqd non tollens ei⁹ vnitate: nūc declarat qd accidit enunciationi: ex hoc q̄ addit ei⁹ aliqd tollens eius vnitate: q̄ accidit sibi pluralitati vel multitudine. Et circa hoc duo facit: q̄ primo manifestat ppositum. Secundo de

terminat quādā q̄nē contingentem circa hoc enunciationes que sunt plures. ibi. Quoniam vero hec q̄dē. Circa primum duo facit: quia primo ipse pbat de eo quod dictū est vitarē. Secundo vero quod dixerat pbat p rōnem vnam. ibi. Si q̄ dyalectica. Dic ergo in pma pte. q̄ is sit vna enūciatio in q̄ p̄dicat vnū de vno. sed tamen non est affirmatio vel negatio vna affirmare vel negare vnus de pluribus: vel plura p̄dicata de vno sub eo si ex illis plurib⁹ nō est nec cōsurgit aliqd vnū. ⁊ dico vnū nō qdē si sit posuit illis plurib⁹ nomen vnū. ⁊ tū ex eis non sit vnū i re: q̄ vnitas nois vlt⁹ eis ille facit vnitate enūciationis: sed vnitas r i ea facit: nō obstatē multiplicitate nois. sicut foras aial manifestū bi p̄es sunt p̄is nō saliter: s; ex eis sit vnū in re: dato. s; q̄ aial sit gen⁹. ⁊ manifestū atq; bipes sit ei⁹ oīa: ex q̄re enī ⁊ oīa sit vnū i re: qd ipse dūctū. s; ex albo ābulare ⁊ boie nō sit vnū i re: ⁊ iō sine vno aliqd d eis affirmet: si erit affirmatio vna: nec ē si d vno affirmet ista erit vna affirmatio: s; erit vna vox. ⁊ vna vocat si eis ipsonat vnū nomen: i re tū erit enū p̄is.

Si dyalectica interrogatio rñsonis ē petitiō vel p̄pōsis: vel alteri⁹ p̄is cōtradictiōis: p̄pō vero vnus cōtradictiōis est: vnū interrogatiōis nō erit vna rñsonis: ad hoc neq; vna interrogatio: nec si sit vera. dictū est at ē his i tropicis. sicut aut manifestū ē qm nec hoc ipm qd ē dyalectica interrogatio ē si q̄ interrogat qd est aial: oī. n. et da ⁊ interrogatiōe hūc eligeret vtrū velit p̄radictiōis p̄es: quā oī interrogatē determinare: vtrū hoc aial sit bonū nō.

Deinde cū dicit. Si dyalectica pbat p rōnem q̄ q̄ p̄dicat vnū de plurib⁹ vel plā de vno nō sit i re vna enūciatio. Rō aut quā irēdit Aristoteles i hac pte talis ē. ad vnā enūciationē sumptā interrogatiōe dā vnica rñsonis: ad illā in q̄ vnū p̄dicat de plurib⁹ vel plā de vno nō est dando vna rñsonis: nō ē enūciatio vna. Rō non aut p̄pōsis. Si ita pbat. Oīe interrogatio ad quā dā vna rñsonis est vel dyalectica vel cōtradictiōis: sed oīa interrogatio i qua p̄dicatur vnū de plurib⁹ vel in qua oīis plura de vno nō ē dyalectica q̄ interrogatio dyalectica est petitiō rñsonis vel p̄pōsis. ⁊ rñsonis affirmatiue: vel alteri⁹ p̄is cōtradictiōis. i p̄is negatiue: q̄ cū aliqd interrogat ē ne hō aial an non: satisfact

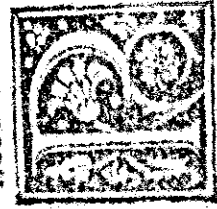
ad istā interrogatiōis: siue rñdeat sola affirmatiōe: dicendo q̄ sic siue rñdeat sola negatiōe: dicendo q̄ nō. ⁊ ad interrogatiōē in q̄ accipiunt plā p̄dicata: siue plā subiecta: et si dato q̄ sumant sub vno noie: non satisfact sola affirmatiō vel sola negatiō: q̄ si q̄rat: vtrū canis sit aial: nō sufficit dicere solū q̄ sic: vel solū q̄ nō: eo q̄ aliquis canis ē aial: ⁊ aliter q̄ nō agit: talis interrogatio nō ē dyalectica. q̄ nullo mō ad ipam est dato vna rñsonis: et si vā sit i quolibet sensu. ex quo patet q̄ ipa nō est interrogatio: nec enūciatio vna: s; est q̄ q̄d dicit Aristot. multū obfurem s; loco. ita dico supple q̄ talis enūciatio nō est vna: q̄ faceret interrogatiōem aut dyalecticā: aut cōtradictiōis. si q̄ vtrū alibi dictum ē: supplet dyalectica interrogatio ē petitiō rñsonis vel p̄pōsis. ⁊ aliter matine: vel alteri⁹ p̄is cōtradictiōis. i negatiue: ita. s; q̄ ad eam satisfact sola affirmatiō: aut sola negatiō: p̄pōis vō est vnū? p̄is cōtradictiōis. supple positiua p̄is q̄ b; interrogatiōis i qua subiectum vel p̄dicant plā ē sub vno noie: nō erit vna rñsonis reddenda: q̄ supple nō satisfact ad eaz sola affirmatiō nec sola negatiō: sicut i sententiā declaratiua. sed adhuc nec vna interrogatio est ista: nō solū si in vno sensu sit vera: ⁊ alio falso: s; nec si sit vā in oī sensu: ⁊ aliter q̄ de his dictis est i tropicis vbi agit d p̄pōsis dyalectica. Alteri⁹ supplet interrogatio nō ē demonstratiua: q̄ demonstratiua ē tropicior q̄ dyalectica: q̄ ipse declarat subiecta. Si ita aut manifestū est: qm nec ipm qd est q̄ p̄met ad demonstratiōē ē interrogatio dyalectica: qm pot⁹ est simplicius ipm: q̄ op̄is ex data interrogatiōe dyalectica eligere vtrū velit cōtradictiōis p̄is: q̄ interrogatē dyalectice oī determinat. ⁊ de terminatiue sumere ambas p̄es cōtradictiōis i interrogatiōe: dicendo vtrū s; aial sit hō vel nō. ⁊ ad interrogatiōē qd ē aial nō contingit reddere nisi ei⁹ dīssiōē qd ipse dīssiōis: tū vnū p̄is q̄ talis interrogatio ē simplicior q̄ dyalectica. **E**st aut notādū: q̄ q̄ dyalectic⁹ b; vā ad vtrūq; p̄is cōtradictiōis: iō i sua interrogatiōe cōphēdit vtrūq; q̄ denotat: nō b; vā nisi ad p̄is vtrū iō i sua interrogatiōe non sumit vtrūq; p̄is cōtradictiōis: qd idem q̄ maxie appert i q̄ nō qd ē iō de ipa tū Aristot. h; sicut mentionē.

Quonia vero hec qdem p̄dicant cōposita: vt vnū sit oī p̄dicamentū corū q̄ extra p̄dicant: alia vero nō: que differētia ē: de boie. n. vnū est dicere: ⁊ extra aial: ⁊ extra bipes: ⁊ hoc vt vnū ē ⁊ boies ⁊ albi: ⁊ hoc vt vnus. sed nō si cū baredu ē: ⁊ bon⁹: ⁊ cū baredu bonus.

Deinde cū dicit. Quonia vero hec quidem determinat quandā q̄nem contingentem circa enūciationes q̄ sunt plures. Et circa hoc tria facit: quia primo proponit questionem: ⁊ quod dixerat declarat in exemplis. Secundo vero pbat id per rōnem. ibi. Si enī quonia alteritum. Et tertio determinat veritate ibi. Erit igit que p̄dicantur. Dic ergo in pma pte: q̄ hec qdem p̄dicata: supple: p̄is cōtradictiōis: postea p̄dicantur cōposita. id ē: si coniunctis: ita vt eorum que p̄dicantur extra. id ē: si vnū enūciat p̄dicamentū sit vnū. iō illa p̄dicata recolligant in vnū. Alia vō nō ita se habēt q̄ oīa ē supple: p̄dicamentū p̄is cōpositi: quā cūngit ista vniuersitas. Declarat aut p̄is bipes: quā tū in exemplis subdit: q̄ de boie vtrū est dicere extra. i. vnū. s; est aial: vtrū est vtrūq; vtrūq; extra. i. vnū. q̄ est bipes: ⁊ hec duo p̄dicant vtrūq; tū tūc de boie possunt p̄dicant: dicendo q̄ est aial bipes. et boies enī ⁊ albi cū cūngit vniuersitas p̄dicant de aliquo boie. ⁊ hec eadem vt vnū. cū tūc p̄is p̄dicant: dicendo q̄ est hō albus. s; non si vniuersitas de boie alia q̄ est cūbaredu. ⁊ q̄ est bon⁹: p̄is etia cōiunctum vtrūq; cūbaredu bonus.

Idem est dicere hominem non esse animal, quod aliquid animal
esse animal, hoc autem impossibile est, et contradictionem impli-
cans. Necessaria est ergo predicatio quod dicitur quod homo est animal,
siue homo sit actus siue non actus: et ideo non valet homo
est animal, si homo est. ¶ Rationes autem facte in contra-
rium non valent, nam ipsum est animal non sit per se in modo respectu
ipsius, est simpliciter dictum, cuius ratio est: quod in parte et per
in modo non ponitur totus eius secundum quod: sed simpliciter
quod homo albus ponit simpliciter, et non secundum quod homines:
sed cum dico de homine quod est animal non ponitur per se
animal, est simpliciter, sed tamen secundum quod animal de se non vi-
dit nec presupponit esse in actu: quod est esse simpliciter, sed dicit
et ponit esse gradatium, et ideo non valet homo est animal, si homo
est. ¶ Alia autem ratio nihil valet: nam predicatum reale quod
importat realitatem existentie non potest attribui nisi existens
nisi predicatum reale quod importat realitatem existentie, et non realita-
re existentie: potest attribui etiam non existens in actu, et tale predicatum est
animal. Quod etiam adducit de aristotele est contra con-
magis quod per eius: quod quis animal per se predicatur de homine
et est actus quod est esse simpliciter, non predicatur ipso nomine animalis,
et ideo non per se simpliciter dicitur esse actus de homine: cum
dicitur quod est animal, sed secundum quod: quod per actus.

¶ Adis vero determinatis perspicendum est quod
admodum se habent affirmationes et negationes
ad se invicem: beatus, scilicet, que sunt de possibili esse et
non potest de contingere et non contingere: et de ipso et
necessario: beatus, aliquis dubitationes. L. V.

Quod supra determinavit per se quid ac-
cidit enunciationi ex eo quod additur ali-
quid ad dictiones in subiecto vel in predica-
to postquam declaratur quod accidit enun-
ciationi ex eo quod additur ei aliquid ad de-
terminandum veritatem vel falsitatem con-
positionis, quod autem determinat compositionem
nam predicari et subiecti est modus qui facit modales enun-
ciationem. Ex additione autem modi accidit in enunciatione
oppositio et consequentia distincta ab oppositione et conse-
quentia quod attenditur in enunciationibus de ipsis, tamen secundum
hoc ista parva dividitur in duas partes: quod primo agit aristoteles
et de oppositione enunciationis modalium: secundo
agit de convenientia earum ibi. Consequenter vero. Circa pri-
mum tria facit quod primo ponit dubitationem quandam de
oppositioe modalium enunciationum secundo arguit ad utrumque
partem dubitationis ibi. Nam si corpus quod complectitur: et tertio
determinat veritatem ibi. Est ergo negatio et? Dicitur ergo per
ma per quod determinatis illis qui dicenda erant de enunciatione
quod quantum ad additorem factam ad dictiones perspicendum est
aut quod se habent ad se invicem affirmationes et negationes quod sunt de
possibili et contingere: et impossibili et necessario: quod habet aliquis du-
bitationes. ¶ Est autem notandum quod quantum tamen non faciunt
determinat compositionem in enunciatione: quod tamen non faciunt
determinationem nisi ad generale modum: et non ad speciale: sicut fa-
ciunt posse et contingere et ipse et necessarium idcirco aristoteles
citacionem tamen de istis quatuor: et non de illis duobus.

¶ Nam si corpus quod complectuntur ille subiecti oppositio
sunt contradictiones quodcumque secundum esse vel non esse dispo-
nunt: ut eius que est esse homines: negatio est non es-
se homines: non autem ea que est esse non hominem:
et eius quod est esse album hominem negatio ea quod
est non esse album hominem: sed non ea que est
esse non album hominem. Si enim de omni-
bus qui dictio est: aut negatio vera: cum lignis

falsum sit dicere esse album hominem: erit verum
dicere de eo esse non album hominem. Quod si hoc in eo:
et in quodcumque esse non additur: ideo facit id quod
propter esse dicitur, ut eius que est ambulat homo:
negatio est non ea quod est ambulat non homo: sed
ea que est non ambulat homo, nihil enim differt
dicere hominem ambulare vel hominem ambu-
latem esse: quare si hoc modo in omnibus: et eius
que est posse esse: negatio est posse non esse: non ea
que est non posse esse.

¶ Deinde cum dicitur. Nam si corpus arguitur ad utrumque per se dubita-
tionis, et circa hoc duo faciunt quod primo ponit rationem pro parte
falsitatis, secundo arguit ad partem veritatis ibi. Videtur autem idem possibile es-
se. Dicitur ergo in prima parte quod si corpus, id est, enunciationum quod con-
plectuntur, et compositionum ex compositione predicati et subiecti, ut
te sunt, et dictiones subiecti oppositioe: quodcumque opponuntur
tamen secundum esse vel non esse: sicut eius enunciationis que dicitur esse
homines: negatio est illa que dicitur non esse hominem: et non illa quod
dicitur esse non hominem, quod quidem per hoc probatur: quod si de quolibet
est dictio, id est, affirmatio vel negatio vera: cum de ligno
sit falsum dicere quod sit beatus, est tamen etiam falsum dicere de
ipso quod est non albus: et verum est dicere quod non est albus beatus,
et sic illa oppositio affirmatio que habet negationem additam ad
esse, et si in quodcumque non addit esse: idem facit id quod ibi dicitur
tamen per esse: sicut est affirmatio quod est ambulat homo: ne-
gatio est illa quod dicitur non ambulat beatus: et non illa quod dicitur ambulat
non homo, si in omnibus, cuius alius ita se habet tunc etiam istius af-
firmationis que dicitur posse esse: erit negatio illa que dicitur posse
non esse: et non illa que dicitur non possibile esse.

¶ Videtur autem idem possibile esse et non esse. Quod
enim quod est possibile dividitur vel ambulare:
et non ambulare et non dividi possibile est. Ra-
tio est quoniam omne quod sic possibile est:
non semper in actu est: quare meretur etiam ne-
gatio, potest igitur et non ambulare quod est
ambulabile: et non videri quod est visibile. At vero
impossibile est de eodem oppositas esse veras con-
tradictiones: non est igitur ista negatio. Et origo autem
vni ex his aut idem ipsum dicere aut negare sit
de eodem aut non sit esse vel non esse que opponuntur
fieri affirmationes vel negationes, si ergo illud
impossibile est: hoc erit magis eligendum.

¶ Deinde cum dicitur. Videtur autem idem arguit in opposi-
tum per tale rationem. Impossibile est opposita simul verificari de
eodem: sed de eodem simul est verum dicere est posse esse et posse
non esse. Cum ergo inconueniens sit dicere quod contradictoria sit
verificari de eodem: oportet si eligere quod oppositum modalium
huius non attendit secundum esse et non esse sed negationes et affirmatio-
tionem modum, hoc est ergo quod dicitur, videtur autem idem impossibile
esse et non esse: quia idem quod potest dividi et ambulare: possibile est et
non ambulare: et non dividi, beatus autem ratione assignat dicens quod
idem quod est posse isto modo non semper est in actu, et non non solu-
potest de ipso affirmari esse et non esse, inesse potest sibi et ne-
gatio eius, et id quod est ambulabile potest et non ambulare: et quod
est impossibile potest et non dividi, si ipse est dictiones, locutiones
oppositas sit esse veras de eodem, vnde per quod illa si negatio est
quia aut oportet ponere simul verificari de eodem affirmatio-
tionem et negationem aut in istis non fieri affirmationes et nega-
tionem quod opponuntur secundum esse et non esse: et quod illud est impossibile

magis hoc scōz dicitur eligēdū. Est aut notādus q̄ quāvis
ide nō possit sibi ēē z nō ēē: sicut tamē est potēs ēē z nō ēē. sicut
sibi bz potētia ad vniūq̄ qz res corruptibilis quando est
actu bz potētia ad nō ēē: sicut potēs nō ēē. est etia tūc
potēs ēē: qz si tunc nō posset ēē non ēēset. unde patz
qz si idem nō possit simul ēē z nō ēē: est tamē simul
potēs ēē z nō ēē.

¶ Est ergo negatio eius que ē possibile ēē: ea
que est non possibile ēē: eadem quoqz ratio
est in eo quod est contingens ēē. Et tunc ne
gatio eius est non contingens ēē. z in alijs
quoqz simili modo: vt in necessario z ipoti.

¶ Deinde cū dicit: Est ergo negatio determinat veritatē
dubitatiois pmissae. Et circa hoc q̄runt fac: qz pmo ex rō
ne immediate pmissae: cōcludit qd̄s veritatē scōz vero assi
gnat rōne ei⁹ p quāz soluit rō facta i oppositiū: bī. Sicut
enī i illis. tertio aut declarat qz sibi se bz i ceteris enūcia
tionib⁹ modalib⁹. sicut se bz in illis de qb⁹ posuerat exēplū
ibi. Et⁹ vero q̄ est potēs est nō ēē. z q̄ro cōcludit vtr verita
tem ibi. Ut rō quēdam modū. Dicit ergo ip̄mo pte cōcludē
et rōne immediate pmissae qz eius affirmationis q̄ dicit pos
sibile ēē: negatio est ea q̄ est nō possibile ēē. z qz cōtinges
contingenter sumptū z potēs cōuertunt: ideo addit Aristot.
qz eadē rō est in eo qd̄ est coniūct ēē: qz negatio eius ē non
coniūct ēē. z qz vniūq̄m sit opposit i cunctis modalib⁹: adū
git qz sibi qz mō se bz i alijs. si nēcio z ipoti. **¶** Est autē
radū qz si nō addat i modalib⁹ ad vbi i simili modū fac
modū. opponē sicut addat ad vbi idēti modū. fac oppō
nē i eis. vti ille sūt oppo. potēs ēē: potēs nō ēē cū rō ē: qz
ip̄s ē ponit affirmatōes modū: z iō cū ip̄s negat. negat mo
dū. negatio autē z affirmat⁹ modi facit i modalib⁹ opponē.

¶ Sicut enī in illis quemadmodū ēē z nō ēē
appositiones: subiecte vero res. vt hoc quidē
album illud vero homo. eodē quoqz modo
hoc loco esse quidē subiectū sit: contingere ve
ro z posse appositiones determinantes quēdam
modū in illis ēē z non esse veritatem.

¶ Deinde cū dicit: Sicut nō illa assignat rōne determinatio dicēs
qz bīo coniūct qz sibi sibi qb⁹ nō ponit mod⁹ ēē z nō ēē sicut i.
sūt appōnē. i. p̄dicat⁹ subiecta rō sūt res q̄ dicit cōvtr ēē:
sicut alibi aut bo. eodē qz mō i bī loco ip̄s qd̄ ēē sit sub. con
gere vō z potēs sūt appōnē determinantes veritatē: quēdam mo
dū ēē i alijs dicitur ēē z nō ēē. **¶** Vbi nō dū ē qz qz for
dicitur mō ad esse: z i enūciatōe p̄dicat⁹ ē for. sicut for
respectu subiecti conueniet p̄dicatū i enūciatōe of dicitare
subiecti. et id ē qd̄ p̄plet p̄dicatōes of conueniet p̄lere hāc
determinationē. z qz i p̄lenitio p̄dicatōis of sit: p̄lenitū
enūciatōis. ideo cō conueniet nō ēē affirm⁹ q̄ dicit formalē
opponē enūciatōis sumunt penes ea que faciunt deter
minationem atqz p̄dicationem.

¶ Eius vero que est possibile est nō esse: nega
tio est non possibile est non esse. Non enī p̄tra
dictiones sunt sibi inuicē biniūmodi possibile
esse z possibile nō ēē. quare z sequi sese intē
videbuntur: idē enī possibile est esse z non
ēē. sed possibile est esse: z non possibile est esse
nunquam simul sunt: opponuntur enī. Et ve
ro possibile est non esse z non possibile est nō
esse nunquam simul sunt. similiter autē z eius
que est necessarium esse: non ea que est neces

139
sarium non esse. sed ea que est non necessarium
esse. eius vero que est necessarium ē non esse.
ea que est non necessarium non esse. et eius que
est impossibile esse: non ea que est impossibi
le non esse: sed non impossibile esse. eius ve
ro que est impossibile non esse: ea que est non
impossibile est non esse.

¶ Deinde cū dicit: Et rō q̄ ē potēs qz exp̄licatū ē q̄būdiā
enūciatōib⁹ modalib⁹: declarat conueniet qz se bz i alijs
iōib⁹ dicēs qz nō solū ē q̄ potēs ēē nō ēē: qd̄ pbat conueniet p
ei⁹ q̄ potēs nō ēē. cū q̄ ē nō potēs ēē. qd̄ pbat conueniet p
locū i illi dicēs qz potēs ēē z potēs nō ēē nō sūt dictiones i
ne oppositē iter se. vti z se op̄antur: qz idē ē potēs ēē z nō ēē
sicut potēs ēē z nō potēs ēē nō sūt sūt. vti qd̄ iō coniūct qz oppo
nunt adiūctē. sicut sicut potēs nō ēē z nō potēs nō ēē nunquā sūt
sunt vti. ergo pari rōne opponunt ad sicut ēē. exp̄licat at
deinceps de alijs: z p̄ i littera.

¶ Universaliter vero: quemadmodum dicitū
est: esse quidē z non esse oportet ponere quē
admodum subiecta: negationem vero z affir
mationem hoc facientem ad vniūdem tan
tummodo ad modum apponere: z bas pura
re oportet esse oppositas dictiones z negatio
nes possibile z non possibile: coniungens z
non coniungens: impossibile z non impossi
le necessarium z nō necessarium: verū z non verū.

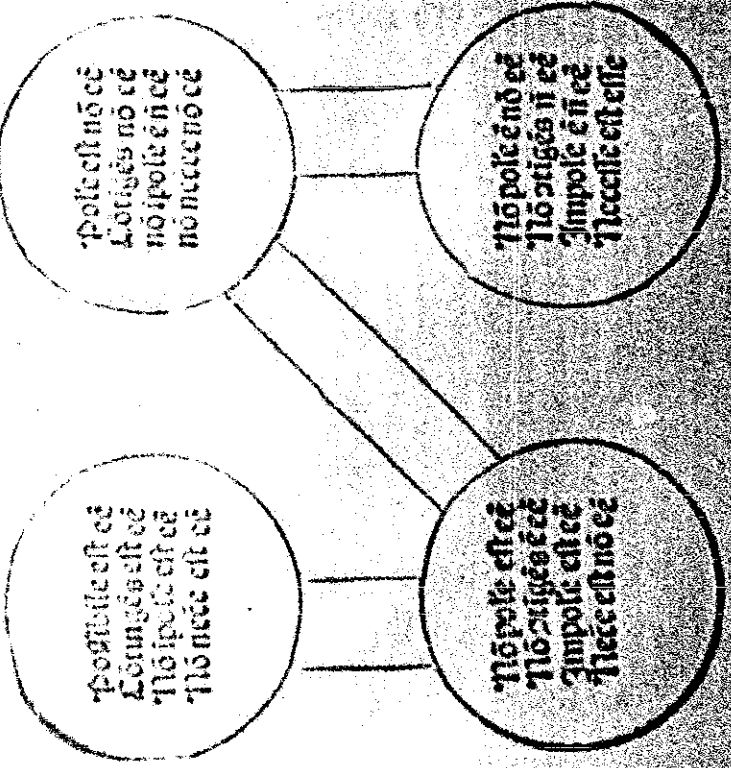
¶ Deinde cū dicit: Ut rō quēdam. cōcludit vtr d̄ p̄dicat⁹ vtr
tate dicēs qz vtr sit ēē ē enūciatōib⁹ modalib⁹: os pone
re ēē z nō ēē sicut subiecta: negatōes z affirmationē facit ēē
h. i. oppo. os ponere tūm ad vniū. ad modū. z os p̄tra
re ēē oppositas dictiones. i. affirmationes z negationes bas q̄
sūt potēs ēē z nō potēs ēē. z sic de ceteris vt ponit in lra.

Ad maiorem autē euidētiā dōcē qz cor. q̄ sūt ei⁹
oīso enūciatōis p̄lla d̄ icē: z p̄ modū sit oīso vniūcti.
vtr. qz sic qz gen⁹ nō dicit nisi oīso vniūcti. sicut sūt sit
p̄tra qz enūciat⁹ ē gen⁹. q̄ nō dicit nisi oīso vniūcti. i. illa d̄
icē ē i illa de mō dicit enūciat⁹ sit vniūcti. **¶** Ad illa qz
ē simplr os qz enūciat⁹ nō dicit sit vniūcti. sicut analogū i
enūciatōis d̄ icē ē enūciatōes d̄ mō. ē rō ē sit i p̄p̄m.
nā vniūcti p̄ bī iter alia d̄signat ab analogo. p̄ vniūcti
nō dicit p̄ p̄tra i vniūcti. d̄icē rō sub se qz i reliquis analogū
p̄tra os d̄icē sit i vniūcti qz i illa sit ēō d̄icē sit i subiecta p̄tra qz i
accidit nūc at sic ē qz enūciat⁹ d̄icē sit p̄tra i enūciatōis d̄
icē simplr. i. in enūciatōis d̄ icē sub mō sit ē rō ē ē i
p̄p̄m rōis simplr sit: qz sub certo z oīso rōis mō sit ē ē.
vtr p̄tra qz ip̄a oīso enūciatōis ē oīso analogi: z nō oīso vni
uoci. Dōcē ē qz ad arg⁹ qz gen⁹ nō dicit nisi vt vniūcti i ea
in q̄ dicit vtr gen⁹ dicit at gen⁹ i ea q̄ dicit simplr sp̄s. z qz
enūciat⁹ d̄ icē simplr ē enūciat⁹ de se se sub mō nō d̄icē
simplr sp̄s. ideo cō enūciatio in rōis nō dicit vtr gen⁹.

¶ Deinde cū dicit: Et rō q̄ ē potēs qz exp̄licatū ē q̄būdiā
enūciatōib⁹ modalib⁹: declarat conueniet qz se bz i alijs
iōib⁹ dicēs qz nō solū ē q̄ potēs ēē nō ēē: qd̄ pbat conueniet p
ei⁹ q̄ potēs nō ēē. cū q̄ ē nō potēs ēē. qd̄ pbat conueniet p
locū i illi dicēs qz potēs ēē z potēs nō ēē nō sūt dictiones i
ne oppositē iter se. vti z se op̄antur: qz idē ē potēs ēē z nō ēē
sicut potēs ēē z nō potēs ēē nō sūt sūt. vti qd̄ iō coniūct qz oppo
nunt adiūctē. sicut sicut potēs nō ēē z nō potēs nō ēē nunquā sūt
sunt vti. ergo pari rōne opponunt ad sicut ēē. exp̄licat at
deinceps de alijs: z p̄ i littera.

natione in ipsa ratione modalis sic est ipsa paratio ad tota enu-
 ciatione de se esse. et si modo dicere possumus quod hic attendit
 oria formalis quod attendit diversificatione per omnia: videtur quod
 illa de se esse copula de se esse: idcirco enunciationis modalis
 status sub determinatio de modi est per modum formalis: siue ba-
 bea modificationem quod per enunciationem non modalis. et pro-
 pter tale diversificationem dicitur per ista formalis et spe differre. si
 quod dicitur non est tota enunciatione modalis est per ipsam: non
 possumus per se dicere quod enunciatione de se esse et enunciatione de
 modo differat secundum seipsum. Alio modo possumus enunciationem
 modalem considerare secundum suam totalitatem. et sic enunciatione mo-
 dalis et enunciatione de se esse sunt uniformis specie. Cuius signum
 est: quod in enunciationibus modalibus ipse modus est predicatur:
 et dictum est subiectum et copula verbalis conecit unum cum alio. quod
 quod copula verbalis cum sumis sine negatione facit affir-
 mationem modi quod est predicatur cum sumitur cum negatione
 facit negationem eius. Alii autem in propositionibus de se esse ipsa
 copula verbalis sine negatione facit affirmationem predicatur:
 et supra cum negatione facit negationem eius. unde quod uniformiter
 fit affirmatio et negatio que sunt species enunciationis in enun-
 ciatione modalis et enunciatione de se esse: per quod enunciatio
 modalis et illa de se esse non differunt specie. Dicendum ergo est ad
 argumentum quod sicut in enunciatione de se esse copula verbalis
 determinat compositionem predicatur cum subiecto etiam in enun-
 ciatione modalis: operatio modalis cum deo determinat copula verbalis:
 unde per se si diversificatur se deo per formalis: si per operatio i
 deo illa quod diversificatur: quod illa est quod dicitur modalis addit:

Consequenter vero secundum ordinem finit ita po-
 nemus. Illi enim que est possibile est esse:
 la que contingens esse. et hoc illi conuertitur et
 non impossibile esse: et non necessarium esse. Illi
 vero que est possibile non esse: et contingens non
 esse: et que est non necessarium non esse: et non im-
 possibile non esse. Illi vero que est non possibile
 esse et non contingens esse: et que est necessarium
 non esse et impossibile esse. Illi vero que est non
 possibile non esse et non contingens non esse illa
 que est necesse est esse. et ipse non esse. Considera-
 tur ex subscriptione quedam modum dicuntur.

Quia philosophus determinavit de
 oppositione enunciationum modalium:
 nunc determinat de consequentia earum.
 et circa hoc duo facit: quia primo osen-
 dit quo ordine fiat talis consequentia. se-
 cundo vero circa determinata mouet quan-
 dam dubitationem: ubi dubitabit autem.
 Circa primum duo facit. quia primo ostendit quo ordine
 fiat consequentia enunciationum modalium secundum opinionem
 aliorum. Secundo vero declarat quid veritatis et quid fal-
 sitatis sit in opinione illa: ubi. Ergo impossibile et non im-
 possibile. Dicit ergo in prima parte quod consequentia mo-
 dalium sunt secundum ordinem qui dicitur: quibusdam sic po-
 tentibus: per quod dicit intelligere quod iste ordo consequen-
 tiarum est non secundum opinionem suam: sed secundum opinionem alio-
 rum: ponunt autem illi quod illi enunciationi que est possibi-
 le esse: sequitur illa que est contingere esse: ita quod conuertitur
 se: et ea que est non necesse est esse: sed illi que est possibile
 esse: non esse: et contingens non esse: consequitur secundum eos ea
 que est non impossibile non esse: et ea que est non necesse non
 esse: sed illi que est non possibile esse: et non contingens esse
 se: sequitur illa que est impossibile esse: et necesse non esse: si il-
 li que est non possibile non esse: et non contingens non esse: sequi-
 tur illa que est necesse est esse: ipse non esse: addit autem quod quedam
 modum dicimus istos supple dixisse considerandus est ex sub-
 scriptione figure que patet in littera.

Ergo impossibile et non impossibile illud
 quod est contingens et possibile et non contin-
 gens et non possibile: sequitur quidem con-
 tradictorie: sed conuersum. Illud enim quod
 est possibile esse: negatio sequitur impossi-
 bilis. negatione vero affirmatio. Illud enim quod
 est non possibile esse: illud quidem quod est im-
 possibile esse: affirmatio enim erit possibile es-
 se: non possibile vero negatio.

Deinde cum dicitur: Ergo impossibile: declarat quid verita-
 tis et quid falsitatis sit in ista opinione: et circa hoc duo fa-
 cit. quod primo ostendit in quo ista opinio sit vera. secundo
 ostendit in quo eadem opinio sit falsa. ubi. Necesse est
 vero quemadmodum sit. Dicit ergo in prima parte. quod im-
 possibile et non impossibile sequitur ad illud quod est con-
 tingens et possibile: et non contingens et non possibile: ita
 scilicet quod impossibile sequitur ad non contingens: et non im-
 possibile sequitur ad contingens et possibile. quod quidem de-
 clarat subdens quod enunciatio supple de impossibili sequi-
 tur contradictorie sumpta enunciationem de possibili et
 contingens: si conuersus. quod. v. s. omnis conuertitur cum illa quam con-
 sequitur. et quomodo intellexit quod dixit contradictorie: expo-
 nit subdens: quod illud quod est possibile esse: quod est affirmatio de pos-
 sibili: sequitur negatio ipsius impossibilis que est non impossibile
 esse: sed negationem ipsius possibilis sequitur affirmatio
 impossibilis: quia ad non possibile esse sequitur impossi-
 bile esse: affirmatio autem de impossibili est impossibile
 esse: sed negatio de possibili est non possibile esse: patet igitur
 tur quid intueretur quod enunciatio de impossibili sequitur
 contradictorie enunciationem de possibili. hoc enim id est
 fuit ac si diceretur quod ad affirmationem de possibili sequi-
 tur negatio de impossibili: et ad negationem de possibili
 sequitur affirmatio de impossibili: et quia hoc idem ponit
 opinio rectius sicut patet inueniri figuram relinquit an-
 notare: quantum ad hoc illam oppositionem tangere.

414
Utrumque valens necessarium: nam utrumque
est esse necesse est non esse. Si vero impossibile
est hoc non esse: necessarium est esse.

Deinde cum dicit: Et autem: ponit adhuc magis obicu-
re secundam rationem ad idem: quae talis est: impossibile
est sumptum contrarie: quomodo sumitur quando facit
enunciationem vniuersalem: idem valet ipsi necessario.
quia ista vniuersalis de impossibili que est impossibile non
esse: idem valet quod necesse esse: et econuerso: ergo si
ad quā sequitur negatio eius que dicit impossibile non esse: ad eā
sequitur negatio de necesse esse: ex quo ipse non esse et necesse esse
idem valent. Est autem negatio de impossibile non esse: et
quod dicit non ipse non esse: et negatio de necesse esse est et
que dicit non necesse esse: sed opio dicit quod non impossibile non esse
sequitur ad posse non esse: et non ad posse esse: ergo et non necesse esse
non est sequi ad possibile esse: sed ad possibile non esse: cuius
est contrarium posuit illa opinio: hoc est ergo quod breuiter tan-
gens dicit: et autem cur si sequitur necessarium ad possibile similitu-
ceteris que ponit illa opinio est supplet: quia supra ipse contra-
rie: id est finis quod facit vltima enunciationes: recedit idem valens ne-
cessario: quia ut subdit se exponens si impossibile est esse: necesse est
hoc non esse: unde ista duo idem valet: postea supplet totum quod
dictum est in sententia.

Et certe impossibile est sic poni necessarium con-
tradictiones: nam quod est necessarium esse pos-
sibile est esse: nam si non: negatio consequitur: necesse
se enim est aut dicere: aut negare: quare si non
possibile est esse: impossibile est esse: igitur impos-
sibile est esse: quod necesse est esse: quod est inco-
nueniens. Et vero illud quod est possibile esse
non impossibile esse sequitur: hoc vero illud
quod est non necessarium est esse: quare ceterum
quod est necessarium esse non necessarium esse:
quod est inconueniens.

Deinde cum dicit: Et certe ipse addit tertiam rationem ad
idem: proponens primo quod impossibile est contradictiones necessa-
ry id est particulares quod contradicunt vniuersalibus sic poni sic
dicit illa opinio: non autem quare nunc adducit ad hoc est: quia
ad necessarium esse sequitur possibile esse: quod probat
subdens: quia si ad necesse esse non sequitur possibile esse
sequitur ad ipsum negatio eius: quia necesse est dicere
id est affirmare aut negare: siue quia de quolibet oportet
quod sit vera aut affirmatio aut negatio: sed negatio de pos-
sibile esse est non possibile esse: ergo si ad necesse esse non
sequitur possibile esse: ad ipsum sequitur non possibile esse
sed ad non possibile esse sequitur supplet impossibile esse:
quare si ad necesse esse sequitur non possibile esse: con-
cluditur quod impossibile sit esse id quod necesse est esse: quod
quia est inconueniens: oportet dicere quod ad necesse esse se-
quitur possibile esse: sed ad illud quod est possibile esse se-
quitur non impossibile esse: sed ad hoc: scilicet ad non im-
possibile esse: sequitur ut dicat illa opinio non necesse esse: et
sic deducendo ad necesse esse sequitur possibile esse: et ad pos-
sibile esse sequitur non impossibile esse: et ad non impossibile
esse sequitur ut dicat dicta opinio non necesse esse: quare con-
tingit: id sequitur ex dictis quod non necessarium sit esse id quod
est necessarium esse: quod est inconueniens: igitur incon-
ueniens est ponere quod ad possibile esse sequatur non ne-
cesse esse. Est autem hic notandum quod contingens po-
test sumi duobus modis: uno quidem modo stricte secun-
dum quod stat pro possibili concreto ad id quod potest esse

in 3

Utrumque valens necessarium: nam utrumque
est esse necesse est non esse. Si vero impossibile
est hoc non esse: necessarium est esse.

Deinde cum dicit: Et autem: ponit adhuc magis obicu-
re secundam rationem ad idem: quae talis est: impossibile
est sumptum contrarie: quomodo sumitur quando facit
enunciationem vniuersalem: idem valet ipsi necessario.
quia ista vniuersalis de impossibili que est impossibile non
esse: idem valet quod necesse esse: et econuerso: ergo si
ad quā sequitur negatio eius que dicit impossibile non esse: ad eā
sequitur negatio de necesse esse: ex quo ipse non esse et necesse esse
idem valent. Est autem negatio de impossibile non esse: et
quod dicit non ipse non esse: et negatio de necesse esse est et
que dicit non necesse esse: sed opio dicit quod non impossibile non esse
sequitur ad posse non esse: et non ad posse esse: ergo et non necesse esse
non est sequi ad possibile esse: sed ad possibile non esse: cuius
est contrarium posuit illa opinio: hoc est ergo quod breuiter tan-
gens dicit: et autem cur si sequitur necessarium ad possibile similitu-
ceteris que ponit illa opinio est supplet: quia supra ipse contra-
rie: id est finis quod facit vltima enunciationes: recedit idem valens ne-
cessario: quia ut subdit se exponens si impossibile est esse: necesse est
hoc non esse: unde ista duo idem valet: postea supplet totum quod
dictum est in sententia.

Et certe impossibile est sic poni necessarium con-
tradictiones: nam quod est necessarium esse pos-
sibile est esse: nam si non: negatio consequitur: necesse
se enim est aut dicere: aut negare: quare si non
possibile est esse: impossibile est esse: igitur impos-
sibile est esse: quod necesse est esse: quod est inco-
nueniens. Et vero illud quod est possibile esse
non impossibile esse sequitur: hoc vero illud
quod est non necessarium est esse: quare ceterum
quod est necessarium esse non necessarium esse:
quod est inconueniens.

Deinde cum dicit: Et certe ipse addit tertiam rationem ad
idem: proponens primo quod impossibile est contradictiones necessa-
ry id est particulares quod contradicunt vniuersalibus sic poni sic
dicit illa opinio: non autem quare nunc adducit ad hoc est: quia
ad necessarium esse sequitur possibile esse: quod probat
subdens: quia si ad necesse esse non sequitur possibile esse
sequitur ad ipsum negatio eius: quia necesse est dicere
id est affirmare aut negare: siue quia de quolibet oportet
quod sit vera aut affirmatio aut negatio: sed negatio de pos-
sibile esse est non possibile esse: ergo si ad necesse esse non
sequitur possibile esse: ad ipsum sequitur non possibile esse
sed ad non possibile esse sequitur supplet impossibile esse:
quare si ad necesse esse sequitur non possibile esse: con-
cluditur quod impossibile sit esse id quod necesse est esse: quod
quia est inconueniens: oportet dicere quod ad necesse esse se-
quitur possibile esse: sed ad illud quod est possibile esse se-
quitur non impossibile esse: sed ad hoc: scilicet ad non im-
possibile esse: sequitur ut dicat dicta opinio non necesse esse: et
sic deducendo ad necesse esse sequitur possibile esse: et ad pos-
sibile esse sequitur non impossibile esse: et ad non impossibile
esse sequitur ut dicat dicta opinio non necesse esse: quare con-
tingit: id sequitur ex dictis quod non necessarium sit esse id quod
est necessarium esse: quod est inconueniens: igitur incon-
ueniens est ponere quod ad possibile esse sequatur non ne-
cesse esse. Est autem hic notandum quod contingens po-
test sumi duobus modis: uno quidem modo stricte secun-
dum quod stat pro possibili concreto ad id quod potest esse

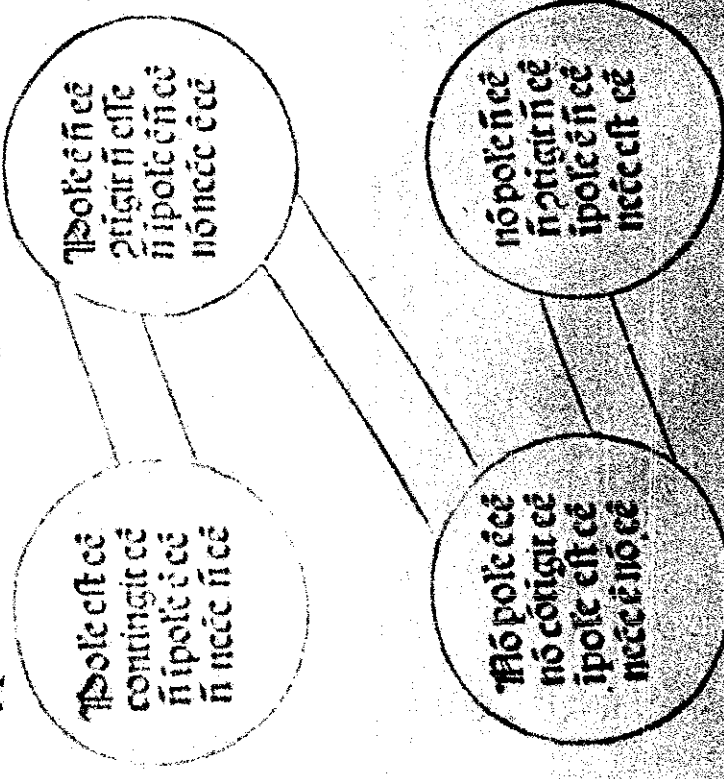
Utrumque valens necessarium: nam utrumque
est esse necesse est non esse. Si vero impossibile
est hoc non esse: necessarium est esse.

non esse. & hoc modo contingens & possibile sumendo: non sequitur ad necesse contingens aut possibile: sed ad contingens aut possibile legi. non necesse: ut dicitur in primo libro. Et alio autem modo potest sumi contingens communiter per quodcumque possibile: quomodo et necessarium dici potest. contingens: & sic ad possibile contingens non sequitur necesse: ut dicitur in primo libro. Et alio autem modo potest sumi contingens communiter per quodcumque possibile: quomodo et necessarium dici potest. contingens: & sic ad possibile contingens non sequitur necesse: ut dicitur in primo libro. Et alio autem modo potest sumi contingens communiter per quodcumque possibile: quomodo et necessarium dici potest. contingens: & sic ad possibile contingens non sequitur necesse: ut dicitur in primo libro.

Et vero neque necesse est esse sequitur pole est: neque necessarium non est. Illi enim utraque contingit accidere. hoc autem utriusque verum fuerit non erit illa vera. Simul autem pole est & non est. si vero necesse est vel non est: non erit pole utriusque. Reliquum igitur non necessarium non est: quod est possibile est esse.

Deinde cum dicit. At vero et declaratur que enunciatio de necessario sequitur ad pole est. & dividit ista per duas partes scilicet quod duas rationes adducit ad probandum quod ad pole est sequitur necesse non est. Secunda est ibi. Docet enim verum est. In prima preterea dicitur tale ratione: ad pole est quod sequitur aut necesse est aut necesse non est: aut non necesse est: aut non necesse non est: sed probatum est iam quod ad possibile est non sequitur necesse est. Addit autem ista: quod non sequitur ad ipsa quod est necesse: tunc id quod est necesse non est: quod per hoc quod super pole est contingit accidere utraque. id est esse & non esse: quod pole est aut de aliquo quod potest esse non est: sed si utriusque erit eorum quod fuerit verum: si necesse est: si necesse non est: non erit in illa alio. sed est non est. Et adtingit se exponere: quod si aliquid pole est & non est: sed si fuerit aliquid necesse est vel necesse non est: non erit pole ipsa pole respiciere utraque. sed est & non est. sic ita quod ad pole est non sequitur necesse est nec necesse non est. Relinquitur ergo non necessarium non esse consequi quod est possibile est.

Docet enim verum est: & de necesse non est. hoc enim sit contradictione eius quod sequitur non pole est. Illud enim sequitur hoc quod est ipse est & necesse non est: cuius negatio est necesse non est. Sequitur enim & hoc contradictione per predictum modum & nihil ipse contingit sic positum.

Deinde cum dicit. Docet enim verum est adducit ad id secundum rationem quod est talis. necesse non est & non necesse non est: opponitur ad id quod est talis pole est & ipse est & non necesse non est: quod est talis.

sed hoc est verum de necesse non est: quod sequitur ad ipse est & ipse est & non necesse non est: ab oppositione non necesse non est sequitur ad pole est. hoc est ergo ad dicitur. Et alio modo obfure hoc est sequitur verum de necesse non est: suppletur sequitur ad ipse est & ista est minor pro rationis facit. maior autem propter quod fuit quod necesse non est: & non necesse non est: esse opponuntur contradictione. ponit immediate dicere. hoc. n. non necesse non est. sic dictio est quod sequitur ad non pole est: quod ad illud sequitur. sed quod est ipse est & necesse non est: cuius negatio est non necesse non est. ex quo conclusit quod ad pole est sequitur necesse non est. Ultimo concludit aristoteles quod be contradictiones. i. periculis de necesse non est dicitur utribus: sequitur ad illas de possibili per modum predictum diversum a modo alterius opinionis. quod ad pole est sequitur necesse non est: & ad pole non est sequitur necesse non est: & nihil ipse contingit istis contrariis sic positum. Alia autem opinio ponebat contrarium sicut supra patuit.

Substituit autem aliquis si illud quod est necesse non est pole sequitur. nam si non sequitur contradictione sequitur non pole est: & si quod dicitur non habet contradictione: necesse est ipsa dicere pole non est. sed utrumque falsum sit de necesse est.

Le. VII.

Quoniam Aristoteles declarat quod sit alia modum huiusmodi circa dicitur movere dubitationes quasdam. Et circa ista duo facit. quod per primum dubitationes: & arguit ad utramque per se. Secundo dicitur vitare ibi. Manifestum est autem. per ista per se videtur in duas partes. quod per arguit ad utramque per se dubitationis. Secundo arguit ad aliam ibi. At vero et rursus. Dicit ergo in prima parte quod dubitabit aliquis si possibile est sequitur ad necesse est: sicut dictum fuit in precedenti lectione. & probat primo quod sequitur dicens quod si ad necesse est non sequitur possibile est: sequitur ad ipsum contradictione eius que est non possibile est: & si quis non dicat: id est non concedat bancquam divinitus esse contradictionem eius: erit eius contradictio possibile non est: sed utrumque scilicet possibile non est: & non possibile esse sunt falsae de necesse est. ergo de ipso est verum dicere quod ad ipsa sequitur possibile est.

At vero rursus idem videtur esse pole aliquid id est & non idem: & est & non est. Quare erit necesse esse pergere non est. hoc autem falsum est.

Deinde cum dicit. At vero rursus: arguit ad partem oppositam dicens: quod unum & idem in re est possibile esse & non esse: & idem in re videtur quod est possibile incidere & non incidere. Ergo ad necesse esse sequitur possibile esse: ad necesse esse sequitur possibile non esse: ex quo idem in re est possibile esse: & non esse: ergo quod necesse est esse erit. i. poterit contingere non esse: quod est falsum. falsum itaque videtur quod ad necesse est sequitur possibile est.

Manifestum est autem quod non de pole est vel abulare ad opposita valet. Sed est quod non est per se: & primum quod in his que non sunt rationes possunt utriusque calefactibilis & habet utriusque irrationabilem.

Deinde cum dicit. Manifestum est: determinat veritatem huius dubitationis. Et circa hoc duo facit. quia primo de illa dubitatione declarat veritatem. Secundo ex veritate declarata concludit alium ordinem consequentie enunciationum modalium ibi. Et est fortasse quidem primo pars dividitur in duas: quia primo ostendit quod aliquid possibile non valet ad opposita cuius contrarium necesse est: supponebat in ratione facta contra veritatem. Secundo declaratur quod possibile sequatur ad necesse est ibi. Quod vero potest fieri. Circa primum tria facit: quod per proponit quod intem

dit: declarat exemplo. Secundo ostendit qd potentie rationales alibi sunt. Ergo s3 rationem. Et tertio declarat qd ad huc se habet potentie irrationales ibi. Irrationales vero. Dicitur prima premissa qd non valet ratio facta ad probandum qd potest non legi ad necessesse: supponit. n. qd potest esse b3 ad opposita qd est falsum. qd manifestum est qd non est possibile esse vel ambulare valet ad opposita: sed est dare aliquam legem. B non sit verum. et primum B est manifestum ibi qd non potest agere s3m rationem: s3 agunt s3m naturam: sicut ignis est calefactibilis: id est calefacturus et b3 vim a potentia irrationabilem. Ubi notandum est qd quibus ignis subtrahit materiam non calefaciat: tamen materia presente non potest ea non calefacere. unde de sua natura inclinatur ad calefaciendum qd non inclinatur ad oppositum: ideo potentia actus ignis valet ita ad unum: qd non valet ad opposita.

Ergo s3m rationem potestates ipse eadem plurimorum: etiam contrariorum sunt.

Deinde cum dicit. Ergo s3m rationem: ostendit qd potestates rationales alibi se habent: dicens qd potestates qd sunt s3 rationes: ipse eadem sunt actus plurimorum: et etiam sunt actus contrariorum. sicut medicus potest curare et non curare et homo potest legere et non legere. Est autem notandum qd b3 dicit de potentia rationabilis: dicit conclusiones ex dictis: qd cum dividatur p3m qd est s3m rationem: et per eam que non est s3m rationem: et declaraturum sit qd potentia actus qd non est s3m rationem non valet ad opposita: ex B ipso reliquit et concludit qd potentie qd sunt s3m rationem valet ad opposita.

Irrationales vero non omnes: sed quemadmodum ignem non esse possibile non calefacere: vel quocumque alia semper agunt. Alia vero possunt et s3m irrationabiles potestates sunt quedam opposita: sed hoc idcirco dictum est qm non omnes potestates oppositorum: neque quicumque secundum eandem speciem dicuntur.

Deinde cum dicit. Irrationales vero. declarat quod ad B conclusionem potestates irrationales: dicens qd potestates irrationales non omnes se habent ad opposita: sed sicut dictum est non est possibile qd ignis non calefaciat materiam presentem: et eodem modo de omnibus aliis qd quod est de se semper agunt sua determinata actione: omnes enim istos potestates ad unum sunt determinate: ita qd quod est de se non potest i opposita. Alia vero sunt qd s3m potestates irrationales sunt i opposita: quemadmodum lignum potest calefieri et non calefieri. et b3 totum dicit aristoteles. ideo dictum est ut apparet qd est s3m una et eadem species sumendo potestates: non omnes potestates sunt opposita: unde falsum supponebat aristoteles. Est autem notandum qd naturalia inveniunt esse ea opposita: rum effectum: ita tamen qd vni sunt causa p3e: et alteri p3 acciden- dena: si loquamur de potestatis naturalibus actibus. quemadmodum ignis est causa calefactionis et refrigerationis: sed p3 se non nisi calefacit: p3 acciden- tia refrigerat ut ponit in 8. physicoz. Ite non est qd ista natura omnium itcirco semper agere: qd semper determinata sunt ad agendum suam actionem: et non qd sunt ipsi actus sue actionis. impediunt. n. ut impediri quibus ab hoc p3e p3 magis subtrahitur: sicut supra dictum est de igne.

Quedam vero potestates equivoce sunt: possibile esse chim non simpliciter dicitur: sed hoc quidem quod verum est: ut in actu: ut possibile est ambulare: quoniam ambulat iam: et omnino possibile est esse: quoniam est iam aliquid actu quod dicitur possibile. Ille vero quod forsitan ager ut possibile est ambulare: quoniam ambulat.

Deinde cum dicit. Quedam vero potestates. declarat qd possibile sequitur ad necessesse. Et circa B tria facit. ostendit quod omnes modos ad omnes modos possibiles. 2. ostendit alios quosdam modos ad alterum tamen illorum possibilia sequitur ad necessesse. ibi qd alterum tamen illorum possibilia sequitur ad necessesse. ibi Doc igitur possibile. dicitur in prima premissa qd quedam potestates sunt equivoce. i. diverse rationes: qd possibile quod dicitur s3m ipsam potestatem non dicitur simpliciter. i. uno modo: sed pluribus: qd b3 siue unum potest: est verum de eo quod est ut in actu: sicut oportet possibile ambulare cum qui actu ambulat: et oportet siue tota sit aliquid potest esse qd est iam in actu. Si autem non foret possibile ipsum esse: non esset. sed illud aliud dicitur possibile agere non quod actu agatur: sed quod forte agatur: et dicitur etiam esse potest aliquid ambulare: qd si actu non ambulat: tamen ambulat quoniam volat. Notandum est qd possibile dicitur duobus modis: uno quod modo p3 sublationem repugnantie est ad actum: et B modo dicitur possibile de eo quod est actu: etiam si in eo nulla sit potentia: quemadmodum prima causa est tamen actus: qd tamen non repugnat sibi qd sit in actu: et verum de ea dicitur qd potest esse ipsam esse actu. Alio autem modo dicitur possibile p3 positionem potentie ad actum: et B modo dicuntur potestates illa qd si non sint actu: et tamen possunt.

Et hec quidem in mobilibus solis est potestas: illa vero et in immobilibus: in utriusque vero verum est dicere non impossibile esse ambulare: et quod ambulat iam et agit: et ambulabile est.

Deinde cum dicit. Et hec quidem in mobilibus. declarat istos diversos modos possibilitatis fieri in diversis rebus: dicens qd hec potestas qua dicitur possibile etiam quod non est actu: est solum in rebus mobilibus: qd omnia mobilia sunt semper terna: nec inveniunt quibus non esse actu. Illa vero alia potestas qua dicitur potest id quod est actu recipi in immobilibus: qd si ipsa non possent actu esse nunquam actu essent: qd in utroque modo sumendo possibile sibi opponit impossibile: adiungit autem quoniam utriusque possibilitatis verum est dicere non impossibile esse: sicut supple dicimus qd non est impossibile ambulare iam cum qui actu ambulat: quod cum qui non ambulat s3 ambulabit.

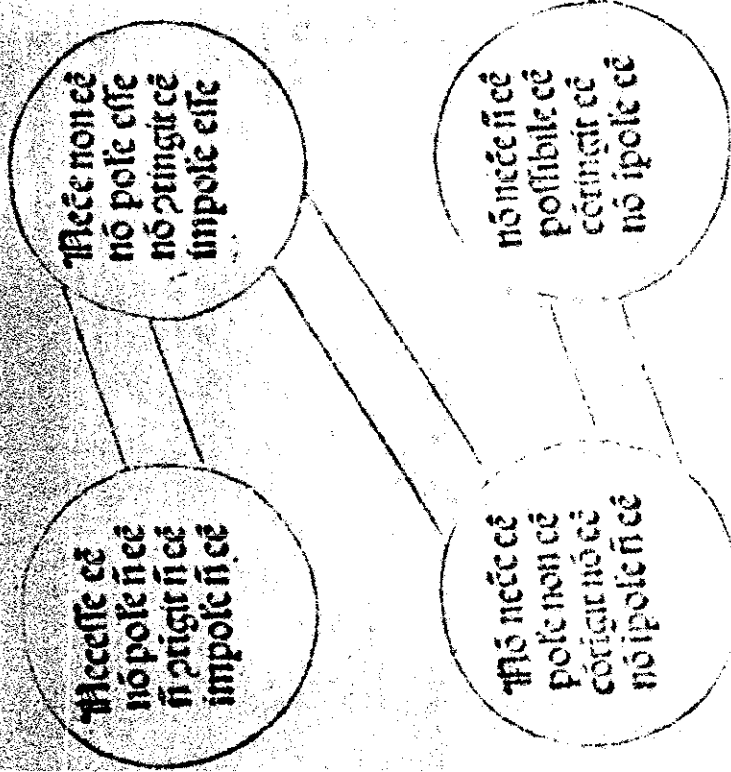
Doc igitur possibile non est verum de necessitate simpliciter dicere: alterum autem verum est. Quare quoniam partem universalem sequitur: illud quod ex necessitate est consequitur possibile esse: sed non omnino.

Deinde cum dicit. Doc igitur possibile. concludit qd tamen alterum dictorum possibilitatis sequitur ad necessarium dicens: qd B possibile quod dicitur de eo quod non actu est non est verum de necessitate: qd. In necessariis semper est actu: sed aliterum possibile quod dicitur de eo quod est actu est verum de necessitate: et sequitur ad ipsum. unde p3 ex dictis qd possibile est plus esse necessarium: qd necessarium non dicitur nisi de mobili: sed possibile. ut dictum est dicitur de immobili: et mobili: et qd ad partem subiectuam sequitur totum: et non econverso: quemadmodum ad hominem sequitur animal: et non ad animal sequitur homo: concludit aristoteles. qd id quod est de necessitate. i. ad necessarium sequitur possibile: sed non omnino. s3m omnium suam totalitatem: et eo qd non in omnibus modis suis verificat de necessitate ut dictum est.

Et est forsitan quidem principium qd necessarium est et quod non necessarium omnium vel esse: vel non esse: alia quemadmodum boni consequentiam concluditur.

Deinde cum dicit. Et est forsitan quidem principium quod in consequentia in mobilibus s3m determinata. Et

cū hoc bono facit: qđ pmo ponit ordinē illū: Sēcūdo o p-
bat ipsū esse quētiētiē ibi. Ad mīstū est aut. Dicitur gñ
pma pte: qđ ex quo ad necē sequitur possibile: fortasse qđ ne-
cessariū ē nō necessariū est pncipiū oīe oīs vel esse: id est
affirmatiuo: vel nō ē. In negatiuo: in modalibus: a alia
dicta sū alios modos consequuntur ad ipsa: sicut opoz
et cōsiderare cōsequentiā eoz ī figura subscripta qđ dicit.

¶ Notandū ē ergo qđ iste ordo consequētiē in hoc differt
ab ordine supā pōsito: qđ ibi ī p loco ponebant enūciatōes
de possibile: at ponunt pmo loco enūciatōes de nēcio.

¶ Ad mīstū ē at er bis qđ dē i sūt: qm qđ er ne
cessitate ē p s actū ē. Quare si pmo i sūt sēpiter
nā: qđ actū sūt potestate pmo i sūt.

¶ Deinde cū dicit. Ad mīstū est aut ostēdit cōsequentiā
dictio ad mīstū ex cōformitate ad ordinē iudicium in rebus: et
ponit duplēt rōnem ad hoc. Sēcūdo rō est ibi. Et hoc qđ dē
sine. Dicitur gñ pma pte qđ ex dictis manifestū est: qđ id qđ
necessariū est s; actū supple ē sp. si g sēpiter nā: et que sunt
actū sunt pmo i sūt qđ nō sunt actū pmo cōuenienter ponit
necessariū antepōse in oīa modalia.

¶ Et b qđ sine pte actū sunt: ut pma sube
Alia vero sūt actū cū politate: qđ natura pmo i sūt
sunt tpe vero posteriora: alia vero nunq sūt
actū: s; pte tantum.

¶ De de cū dicit. Et bec qđ sine. adducit ad idē sēcūdo rō-
nem. Dicitur qđ in rebus bec sine quedā sine potestate sunt
sp actū: sicut sunt sube pma. i. sube separe: que sunt potes
ceteris entib; sed alia entia sunt actū cū politate adiuncta
sicut sūt generabilia et corruptibilia: que inq sūt actū
sunt pma nāliet qđ vt sunt i potestate: sed tēpore sūt poste-
riora: qđ pma tpe ē bō i potestate: et poltea generat et sit actū
sed quedā sunt sola potestate et nunq sūt actū. sicut ali-
qua vestis est in potestate ad scissionem que nunq sūt actū
des actū. Et ergo illa que in entib; sunt actū sp sunt cete-
ris pmo i sūt: cūuenienter necessariū sp ponit pmo qđ pole in
oīa modalia. ¶ Est at notadū qđ ista ē cūueniēs pbario:
qđ nāre imitat nā: vt dicitur in 2° pbycor: oī vt ordi iudicio
ī nā cōtridicat ordo g antedū i arte: qđ ī nā ipa nēcia sūt
pma polib; aut ē ponit in arte necessariū ante ipm pole
aut dicto: itelligitā queram.

Ad pleniorē pmo. vt sit veg q potestate rō

nale valet ad opposita. videt enī qđ nō qđ dicitur ē
tēta rōnalis: et tamē ei qđ indicat verū ita allentit qđ non
pōt sibi nō asserire. voluntas etiā est potētia rōnalis: et in
ita vult bonū qđ nō pōt velle malū. qđ est oppositū bono.
¶ Ad istū qđ nōis enūciatā ē cōsiderandū qđ differt agens
naturale ab eo qđ agit p rōnē. qđ agēs nāle agit p forma
nāle: sed agēs p m rōnem agit p formā apphētiā: que est
rō et pncipiū cognoscēdi. Forma vō nālis ē p m cēndi. nūc
aut sic est qđ oppositū sūt opposita ēē. et iō oī qđ sūt ipo-
rū oppositū for: vt sic vna eaz det vnu ēē determinatē:
et alia det ēē illi oppo. et qđ vnuqđq se bz ad opari sicut se
bz ad ēē. vt dicit cōmētator: nēciū est vt quēdam modū agēs
nāle p certā formā ē determinatū ad certū ēē: sic ē sit de
teriatū ad certā actionē. et iō nō pōt agēs nāle i oppo. qđ nō
autē opposita sic sibi immo repugnat i cēnon tū sibi mu-
tuo repugnat i cognitiōe: qđ vt dicitur in 9° metaphysice: rō
scialie cōtrario ē vna et eadē. et qđ per hanc rōnem sciaz
agit potētia rōnalis. idcirco cūuenienter dicit qđ potētia rōnalis
est factiua cōtrario. ¶ Propter vō ea qđ obiciunt i con-
trariū ē notadū: qđ potētia nulla pōt in oppositū obī sūt: et
qđ bonū ē obī voluntatis: idcirco ita vult bō: qđ nō pōt vt
le qđ nō apper ei bonū. nihilominus tū pōt i oppo. cōtra sub
obī suo: sic pōt velle ābulare et nō ābulare: qđ vtrūq; obī
uaria rōne pōt appere bonū. sicut ē vt ē obī intellectus: et
iō nō pōt intellectus nō asserire ei qđ indicat ēē verū. pōt tū
p vna rōnē scialie vti i oppo. sic p vna rōnē scialie sanī pōt
dirigere ad iudiciōes sanitatis et ad iudiciōes cōgruitudis.
¶ **Secundo** queram. vt sit veg qđ pole est vltius qđ
rē enūciatōne: et tū b ē fallū. qđ necē fac enūciatōes vlti-
et ipole fac enūciatōes pte. Ad b dicitur ē breuiter si
cū dicitur i pte: qđ ista pnt accipi dupl: vno qđ dē mō
qđ ad cōtinētiā supposito: sicut qđ tū ad vitarē māt: et sic
pole ē vltius qđ necē: et vltiorē enūciatōes fac: qđ b pūb ē veg
dicere pole ēē: qđ necē. Alio aut mō pnt accipi qđ tū ad mō
dū affirmatā: sic necē ē vltius qđ pole: qđ necē vlt affirmat
qđ nō fac pole: et qđ tū ad b fac ipō necē vltē enūciatōes: et
pole fac enūciatōes pte.

¶ **¶ Cū** actū. vt n. qđ nō qđ dē cōmā. i. p. d. celo tū
do. i. 4. qđ frū ē p. qđ nunq reducitur ad actū. ¶ Ad
illū qđ nōis enūciatā ē notadū qđ qđā simplr negat oīem cō-
mētatoris nō itelligit itēctōes ei. Sicut at itēctō ei qđ si ē
aliq pōt possua cū nō rīdeat pōt actū. Alia pōt frū vt sic
itelligat oīs ei. qđ frū ē pōt qđ nō reducitur ad actū: qđ nō
sit vlla pōt actū qđ ipōt valeat reducere i actū. et p pte
pbat qđ i celo nō sit pōt ad ēē vt ad formā aliā. qđ itēctō ibi
pntē. ppare. sicut itelligit oī pōtē: ē pōt vltimā nec ē ē
b qđ bō ē Ari. qđ ea qđ ita sūt i pōt: qđ nunq sūt actū. nō sūt
ita solū i pōt: qđ nulla sit pōt actū qđ ipōt reducere ad
actū: s; qđ eis ista potētia nunquā applicatur.

¶ **¶ At** ar pte rā ē affirmatiō negationis: et oīo
oīoni qđ dicit qm oīs bō iust ē et qđ null bō in-
i ē: aut oīs bō iust ē et que ē oīs bō iust ē.
callias iust ē et callias iust ē: et callias iust ē.
que bōz cōtraria ē.

¶ Lec. VIII.
¶ Oīz supra declarant Ari. qđ accidat enū-
ciatōi tā ex additiōe scā ad dictōes i subo
vt i pte pōsitā: qđ ex additiōe scā ad dictōes
minādū pōtē enūciatōis i ē vltius vel
fallitā. nūc bieriat quādā dubitatōes p-
ueniētē ex additiōe scā ad simplici oppo-
nē enūciatōis. ¶ Ubi nōndū ē qđ simplici
oppo enūciatōis atēditur i enūciatōib; in qđ nō ipm
ē ē: s; se pōtē. itē cū dicit bō ē bō nō ē et bō salib; nō ē bō

¶ Nullus e opponunt. s; cu addit aliquid tertius, v; puta homo e iustus; homo est iustus; tunc occurrit dubitatio de enunciatione oppositioe; q; dubitatur vtru e enuncia- tio de vno p'dicato vtru enunciationi de p'dicato vno; vel enunciatio de p'dicato eodem sumpto cu negatione. Tunc q; dubitationem nunc praeclarat aristoteles. Et circa ista facit q; primo p'ponit dubitationem; 2° declarat ex quo sic sumenda veritas illius dubitationis ibi. Nam si ea que sunt, tertio declarat veritates ibi. Nam arbitrar' dicitur. Si ergo in p'ma pte q; dubitatio e vtru sit ista affirmatio affirmatio; 2° ostendit. q; dicit ois bo iustus est. ei q; dicit nullus homo iust' e. vel ei q; dicit ois bo iust' est. et ist' in singularib' ei q; dicit callias iustus e. dubitat q; contra- ria e bz; duarum an. sista callias iustus no e. vel ista cal- lias iniustus e. ¶ Notadu e q; aristoteli non fuit nunc isti- cre dicitatem s; large p' omni oppositioe q; facit enunciat- ones esse ad se invicem oppositas.

¶ Nam si ea que i voce sequitur ea q; sunt i aia; illic at contraria est opinio contrarij; v; ois bo iust' e ei q; dicit ois bo iust' e; et ei bis q; sunt i vo- ce affirmatiob' necesse e sibi se hic. Quia si neq; illic contrarij opinatio contraria est; nec affirma- tio affirmationi contraria erit; s; ea q; dicitur e ne- gatio. quare p'sideradu e cui opinio vera opi- ni falsae contraria e; v; negatio; an certe ei q; contrariu e opinat'. Dico at hoc mo e qda opi- natio vera boni; qm bonus e; alia vero qm no bonu e falsa; alia vero falsa qm malu e; q; boni contraria e vere; et sic vna s; quj contraria e.

¶ Deinde cum dicit. Nam si ea q; sunt; declarat ex quo sit sum; id a veras istius dubitationis dicit; q; si ea q; sunt i vo- ce sequunt ea que sunt in aia opinio vru p'dicati e; ista; sic opinio continet q; ois bo iustus est; ista est opinio vru- menti q; ois homo iniustus e; necesse tunc est sinit' se hic et in his affirmationibus q; sunt in voce. sed si neq; i his q; sunt in aia opinio contrarij p'dicati e; ista alteri opinioni; tunc nec in voce erit ista ea affirmatio q; est vru p'dicati; alteri affirmationi; sed contraria erit sibi ea negatio q; di- citur est. i. negatio eiusd. i. p'dicati. et ideo cum sint due opi- nioe falsae; vna qda affirmatio vru; et alia negatio eius- dem p'dicati; p'siderandum e cui opinioni falsae contraria sit opinio va. an. affirmatio vru an negatio eiusd' p'di- cati de q;bus ponunt' ex p'a in ista. ¶ Est aut notandu q; signa debent conformari signatis; vru q; enunciationes q; sunt in voce sunt signa opinionu aie; necesse e q; in verita- te et falsitate et oppositione conformetur eis. et ideo aris- totelae optime ex oppositioe talium opinionu vult esse su- mendam veritatem de oppone enunciationu.

¶ Nam arbitrar' contrarias opinioes differre in eo q; contrarior' sint; falsi e. Boni. n. qm bonu e. et mali qm malu e; eadez fortasse opinio e et vera; siue plures siue vna sit. Quid aut ista con- traria; sed no i eo q; contrarior' sunt contrarie. sed magis in eo q; contrarie.

¶ Deinde cum dicit. Nam arbitrar' declarat fm p'missa veritatem rationis. Et circa ista duo facit; q; primo declar- rat qualiter se bz oppositio i opinionibus; 2° ostendit ex hoc veritate de oppositioe enunciationu q; sunt i voce ibi. Quare si i opinione. Circa p'mum duo facit; q; primo decla- rat veritatem de oppositioe enunciationu non videntu- ex p'a de oppositioib' vrbus; 2° ostendit q; i vrbib' si

mult' se bz ibi. ¶ Danise; sum est. p'ma p'biuiditur in se- prem pres fm q; adducit septem rationes ad p'bndu q; opi- nio negatio eiusd' p'dicati sit ista opinioni aff' rmutate eiusdem; et non opinio affirmatio vru. Secunda est ibi. Si g est boni. Tertia ibi. Sed in qbus e. Quarta ibi. Si g qd bo e; 5^a ibi. Illa vo q; e; 6^a ibi. Amplius si et. 7^a ibi. Ampli' sibi. In p^o g pte intendit talem rationem. Ista il. sic eadem in spe. sed opinioes affirmatioe vru p' p'dicationu sunt eadem spe; eo q; affirmatio est spes specialissima enu- ciationis; g opinioni affirmatioe vrua vru non dicit opi- nio affirmatio alterius; sed opinio negatio eiusd' e. ¶ Est g quod dicit supple p'mo; opinioni affirmatioe vru; p'dica- ti contrariatur opinio negatio eiusd' e; et no opinio affir- mativa contrarij; q; falsum est arbitrar' opinioes d'iao ee in eo q; sunt d'iozum p'dicatorum. ¶ Qu' rationem assignat subiungens q; opinioi ipi' boni q; e bonu; eadem fortasse supple spe est opinio ipi' mali qm est malu. q; vtraq; e in spe opinionis affirmatioe; et vere est supple vna sicut reli- qua. est tñ eadem spe vna cu reliqua; siue vna tñ de eis sit va siue plures. i. ambe sint vere. Et addit q; ista q; sunt i opinione sunt ista non in eo q; sunt contrarior' p'dicator. s; magis i eo q; d'io. i. d'io modo sunt de eodem. q; s. vna e affirmatio de aliq; et alia e negatio de eode.

¶ Si ergo boni qm bonu e opinatio; e at qm no est bonu; e vero qm aliud aliqd e qd n e; ne q; pot ee aliaru qde nulla p'ceda e. neq; qcu q; ee qd n est opinat'. neq; qcuq; no ee qd no est. Infinita. n. vtraq; sunt et que ee opinant' quod no est. et que ee quod est.

¶ Deinde cum dicit. Si ergo boni adducit secundam ratio- nem ad idem q; est talis. vni determinatu d'iatu vnu qd determinatu; sed ista opinio affirmatio q; dicit q; bonu est bonum; est vna certa opinio; ergo contraria eius debet esse vna et determinata. sed determinate vna est negatio eiusd' e. sed affirmatio que ponit bonum alicuius esse op- positum bono non est ita vna sed plures; q; pot dicere q; bonum sit malum; q; bonu sit fugiendus; et multa talia. g illi opinioni contrariatur negatio eiusd' e. et non opinio affirmatio oppositi. ¶ Est g qd dicit. si ergo boni e opinio dicens qm est bonum; et est de ipo alia opinio dicens qm non est bonum; et est de ipo alia opinio dicens q; sit aliqd aliud qd i rei veritate non e nec ee pot; aliaz opinioem nulla est ponenda ista eius q; dicit q; bonum est bonum; nec. s. illa affirmatio q; dicit bonu ee aliqd qd no e; s; vna te nec illa negatio q; ponat ipz non ee qd e; supple. ou est negat aliud p'dicati; qid qd affirmant' affirmatio. sicut si diceret qm bonu no e amadu vñ no e eligendu vel bz. ¶ R. o aut qua assignat e. q; infinita sunt vtraq; et qcuq; opina- tur ipm ee qd no e; et qcuq; opinant' ipz no ee qd est; sume- do. aliud p'dicatu. s; vni no d'iantur infinita sed vnum.

¶ Sed i qbus primo fallacia e; bee at e ex bis ex qb' sit et g' r'ioes. ex oppositis vero et ge- nerationes sunt. sicut etiam in fallacia.

¶ Deinde cum dicit. Sed in quib' est ponit ad idem ratio- nem q; est talis. Ille opinioes falsae d'iant' vera d'ie- re t' g' b' inuenit' p'mo fallacia. sed ista p'mo fuerit in ne- gatioe falsae eiusdem p'dicati; postea inuenitur i quatuor q; alia. g. illa e que dicitur d'iatu opinionu ee vno alia. ¶ Et ergo qd dicit sed in quibus est p'mo fallacia. i. in quibus p'mo inuenitur fallacia contrariant' supple. vtraq; s; bee. ¶ p'mo fallacia est ex bis ex quibus sunt generationes. s; ge- nerationes sunt ex oppositis supple. fm est et non est. q; re et fallacia. i. p'mo fallacia attenditur fm affirmationes et negationem eiusdem de eodem.

Ergo qđ bonū ē et malū nō ē: et hoc
qd ē s; illō vero s; accidēs: accidit. n. et ma-
lū nō ē magis aut i vnoquoq; ē q̄ s; se vera
est: et falsa: s; qd ē vera. s; ea q̄ est qm nō ē bo-
nū qđ bonū est s; se p̄stēs falsa ē: Illa vero q̄
est qm malū ē et qđ est s; accidēs q̄re magis
est falsa de bono ea que ē negatōis opinio: q̄s
ea q̄ ē p̄rarij. falsus aut ē magis circa singula-
ria q̄ bz p̄rarij opionē: p̄rarij enī est eorū
q̄ pluriū circa idē differit. Qđ si bz cōtra-
ria est altera: magis vero p̄rarijōis est con-
trarij: manifestū ē qm hoc erit cōtrarij.

Deinde cū dicit. Si ergo qđ bonū: ponit ad idē quartas
rōnē ē talis. Illa q̄ magis distat sunt magis pōnēda cō-
trarij: q̄ trietas dicit maris distāciā. s; affirmatio et ne-
gatio eiusde de eodē magis distat q̄ affirmationes extra
rōnē: s; ille sit pōnēde dñe pōr q̄ ille. s; ē qđ dicit. Si er-
go qđ bonū ē in vitare ē bonū et nō ē malū. s; bonū esse
bonū ē s; in vitare s; illud qđ bonū nō ē malū ē verū s; in
accēssu. s; in aliud et i vnoquoq; magis ē vā q̄ est vera s; se
et falsa magis ē falsa q̄ est falsa s; se s; qđ ē ut dicitur ē et vā
ita se bz: et ea opinio boni q̄ dicit qđ nō ē bonū ē distēs falsa
s; in se et q̄ dicit qđ ē malū ē falsa s; in accidēs i. s; in aliud:
p̄rarij qđ magis sit falsa negatio eiusde qđ opinio affirmati-
ōis: et per consequēs qđ illa sit contrarij eius: vt p̄ littera.

Illa vero q̄ est qm malū ē qđ bonū ē iplicita
est. Et enī quoniam nō bonū est necesse est idē
ipm opinari. Dia ergo ita positis: qm cōtrarij
opinio nō ē simplex: simplex vero ē negatōis:
necesse est vt cōtra simplex opinio ē negatōis
pōr videat ē cōtrarij. ē aut simplex opinio
boni qm bonum et vera. Simplex vero boni:
quoniam bonū nō est falsa: simplex tatur opinio
nō de bono qm bonū est erit cōtrarij simplex
negatōis. s; q̄ ē boni qm non bonū.

Deinde cū dicit. Illa vō q̄ pōnit ad idē gntas rōnē q̄ est
et iā simplex opinio simplex opinio est cōtrarij. sed hoc ē
falsū et opinio ē et q̄ bonū est bonū. et ista falsa ē opinio
boni nō ē bonū et opinio simplex nulla vero alia s; fa-
sa et vera ē et simplex vt illa q̄ oīo alia iplicita sit ista. et
go ista opinio negatiua est q̄ p̄ratur opinio affirmatiue
nō opinio contrarij p̄dicitur. hoc est qđ dicit qđ illa q̄ dicit dō
nō qđ ē malū ē iplicita in se opinio illas que di-
cit qđ bonū nō ē bonū q̄ opinat qđ bonū est malū me-
cesse ē ipm opinari ipm nō esse bonū. **E**st itē notādū qđ
ga bonū et malū fundat in entenō o3 vt de eūq; dī q̄ n
ē bonū: id itelligat ē malū q̄ de oio nō ē est vt ore qđ
nō ē bonū: et nō iō seq̄ qđ sit malū. vñ p̄ qđ ista bonū ē
malū. iplicita sit illa bonū nō ē bonū: et nō eōuerso.

Amplius si etiam in alijs s; se oportet hīc
et hoc vidē bene esse dictū. aut enī vbiq; ea q̄
est cōtradictionis aut nūquā. Quib⁹ vero nō
est contrarium de his quidem est falsa ea que
est vere opposita: vt q̄ bonū ē nō putat bonū
falsus ē. Et s; be p̄rarij s; se alie cōtradictōes.
Deinde cū dicit. Amplius si etiam ponit ad idē rā rōnem
que est talis. Opinioni oppositio o3 attēdi vniformiter i
omnibus s; in substantia cum non habeat contrarium non

pōt ē oppositio s; contrarietate p̄dicatorū. s; in cōtine dicit
dī oppō s; m affirmatiōē et negatiōē eiusde de eodē: et
nō s; contrarietate p̄dicatorū. littera aut est ratio aperta.

Amplius s; se bz boni: quoniam bonū ē.
et non boni: quoniam non bonū est: et sup bz
boni quoniam nō bonū est: et non boni quoniam
bonum est. Illi ergo que est nō boni: quoniam
non bonum est vere opinioi que est contrarij:
non enim ea que dicit quoniam malum est: s; si
mul enim aliquando erunt vere: nunquā enī
verā vere est cōtrarij: Et enī quoddam non
bonum malum. quare contingit simul esse ve-
ras. At vero nec illa que est non malū: simul
enī et be erit. relinq̄ ergo ei que est non bonū
quoniam non bonum est contrarij ea que est
nō boni: quoniam est bonū: quare et ei que est
boni: quoniam bonum est ea que ē boni: quo-
niam non bonū est.

Deinde cū dicit. Amplius s; se ponit ad idē septimas rōnem
dicens qđ s; se bz opinio boni que dicit qđ est bonū: et opinio nō
boni q̄ dicit qđ est non bonū: et s; m bz se hnt similit opinio
boni q̄ dicit qđ nō bonum: et opinio non boni que dicit qđ
est bonū. sed opinioi vere ipsius non boni q̄ dicit qđ nō
bonū non est ista opinio que dicit qđ est malum: q̄ simul
sunt ambe vere: et vera opinio nūq; contrarij vere. Nō
contrarij etiam et illa que dicit qđ non est malum: quia
ista verificatur simul secum: quia de non ente est verū
dicere qđ est non bonū et non est malum. ergo contrarij
tū et illa que dicit qđ non bonum est bonū. et p̄sequēs
illi que dicit qđ bonum est bonū: contrarij illa que dicit
qđ bonum non est bonū.

Ad manifestum est igitur quoniam nihil iter-
est nec si vniversaliter ponamus affirmatiōes.
huic enī vniversaliter negatio erit contrarij: vt
opinionē que opinatur: quoniam de qđ ē bonū
bonū est: ea q̄ est quoniam nihil bonū que bona
sunt bonū est. Itā eius que est boni quoniam
bonum est si vlt sit bonum: eadez est que opi-
natur quicqd bonum est: quoniam bonū est: si
mutetur autē et in non bono.

Deinde cum dicit. Ad manifestū qđ non posuerat exēpla
de opinonibus vniversalibus: cōcludit qđ eadē ratio est
de eis: dicens manifestū esse qđ nihil quantum ad proposi-
tum spectat inter est: si ponamus etiam vniversaliter fieri
affirmatiōes et negatiōes: qđ semper affirmatiue de aliquo cō-
trarij negatiua de eodē: et nō opinio que ē de contrarij pōdi-
care: et patet totū in littera.

Quare si in opinione sic habet. Sunt autē
he que sunt in voce affirmationes et negatiōes
note eorū que sunt in aia. Ad manifestū est autem
quoniam affirmationi contrarij quidez negatō
est circa idē vniversalis: vt ei que est. quo-
niam omne bonū bonum est: vel quoniam oīs
bomo bonus est: ea que est quoniam nullum
vel nullus. Contradictorie autem: aut non oīs
bō: aut nō omnis.

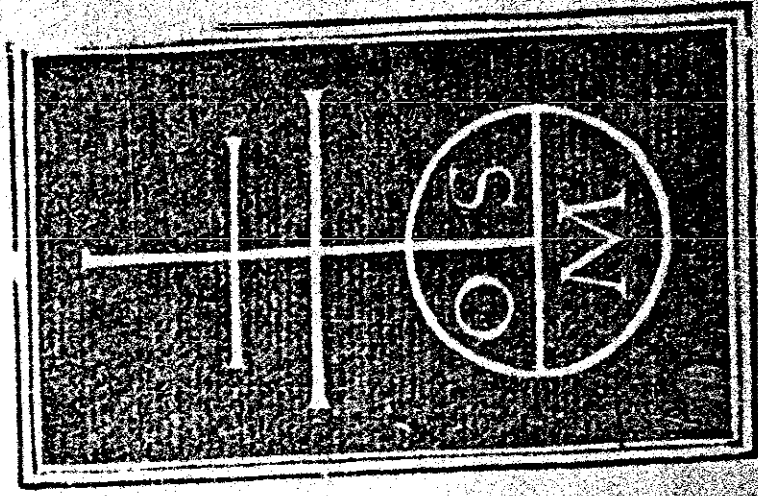
Deinde cum dicit. Quare si in opinione cōcludit ex dō

veritatem de oppositione enunciationum que sunt i voce. Et circa hoc duo facit. q. pmo proponit quod dictum est. Secundo declarat q. verum non contrariatur vero. ibi. Manifestum est autem. dicit g. in pma parte q. si opinionone anime bre se habent vt originis: ea que sunt in voce sunt note. id est signa eorum que sunt in anima: manifestum est q. etiam in voce affirmatio est contraria: id est opposita tam in contrarietate q. in contradictione negationis que est de eodem: non affirmationi que est de contrario predicato. et p. totum in littera.

¶ Manifestum est autem qm. et veram vere non contingit esse contrariam nec in opinione nec i contradictione. Contraria ergo sunt que circa idem opposita sunt: circa eadem autem eodem git verum dicere cundes: simul aut non cõtingit eadem inesse contraria.

¶ Deinde cum dicit. Manifestum est autem. q. dixerat q. verum nunq. contrariatur vero: declarat hoc ita se habere dicens: manifestum est qm. et veram opinionem vel enunciationem non contingit esse contrariam vere: q. contraria sunt opposita circa idem. sed opposita non possunt simul lesse eadem. sed eundem contingit circa idem dicere et opinari verum esse quod de ipso dici pot. g. opinio vel enunciatio vera non contrariatur vere. Questiones autem hic occurrentes querantur in compendio.

Sed propter conclusionem operis queramus utrū verum possit contrariari vero videtur. n. sic: q. etiam dem ratio videtur esse de veris et de falsis: sed falsum vnu contrariatur alteri falso: g. et vnum verum pot. contrariari alteri vero. Ad istam questionem est dicendum q. veritas pot. accipi dupl. vno quide modo fm. q. dicit ipsam entitatem rei: sic verum contrariari vero id est quod ens contrariari entit. et q. aliquid ens alieni entit. contrariari: que collatum est contrarium frigidus: ps. q. sic fundus vero verum nihil prohibet q. verus contrarietur vero. Alio autem modo sum pot. verum pro ipa adequatione intellectus: sic verum non contrariatur vero. Quia vna ratio quia si adequatio intellectus p. teretur contrarietatem ad aliam adequationem eius: maxime contrarietur sibi: nec adequationes quibus adequatur intellectus ad contrarias: sed tales adequationes sibi: nec non contrariatur: quin potius per eandem rationem: talem adequatur intellectus: vtriq. contrarietatem. vnde necessarium est ponere q. inter tales adequationes non sit contrarietas: et p. consequens quod verum non contrarietur vero. Aliam autem ratio eiusdem est. q. adequatio dicit relationem quādam. In relatione autem non est contrarietas nisi ex contrarietate fundamenti eius. fundamentum autem adequationis intellectus ad rem intellectam est species intellectus: p. quam intellectus ipsi rei intellectu adequatur. In specie autem intellectualibus non est contrarietas: q. se omnes simul comparantur circa vnum et eundem intellectum: quē admodum etiam se mutuo comparantur circa eundem punctum papille species albi et spes nigri: gignit vna adequatio intellectus non contrariatur alteri: nec per consequens verum contrariatur vero. Et etia vero ratio eiusdem est: q. vt diximus in superioribus veritas ipso: t. perfectionem cognitionis. constat autem q. nulli cognitionis repugnat cognitioni alterius rei: q. cuiuscunq. res habeat intellectus cognitionem potest ipsa remanere accipere cognitionem et scientiam alterius. ergo nec vna veritas repugnat alteri veritati: nec per consequens nullus verum contrarium est vero. **¶** Propter argumentū vero

ro factum in oppositum est considerandus q. de falso pot. 292 sumus loqui dupl. vno quidem modo ratione ipsius adequationis quam importat. et sic eadem ratio est de vero et de falso: q. quē admodum: verum non contrariatur vero sic etiam nec falsum fm. hanc considerationem contrariatur falso. Quia ratio est. q. in adequatio est p. ratio adequationis: p. rationes autem non sunt contrarie nisi que sunt contrariorum habituum. Unde si in adequationes posset per falsa forent ad se invicem contrarie: oportet et sic etiam adequationes positas per vera esse sibi etiam contrarias: quod cõ non pot. vt probauim. Alio autem modo loqui possumus de falso ratione opinionis vel enunciationis circa quam falsitas attenditur: et quia in talibus attenditur oppositio fm. affirmationem et negationem: simul autem contingit in materia contingente esse falsam vniuersalem affirmationem et vniuersalem negationem eiusdem predicari et subiecti: sed non simul contingit vtrūq. esse verā: iccirco ratione talis contrariatur falsum falso: sed nunq. q. contrariatur verum vero. **¶** Laus sit ergo Jesu xpo qui est verum omnis veri et bonum omnis boni. Per oia secula seculorum Amen.

¶ Explicunt preclarissima Commentaria gratiadi celsi lani sacri ordinis predicatorum in totam artem veterem Aristotelis: nec non et in predicabilia porphyrii. ac sex principia Silberti porretani: correctioni quod diligentissime tradita p. venerabile vix fratre theopbilis cremonense vite regularis eiusdem ordinis professorem.

¶ Impressum vero in inclita venetiatarum vrbe: mādato atq. ipensa Nobilis viri domini octauiani scoti cuius modestia in famosa officina magistri boneti de locatensis bergomensis. Olympiadibus dominicia: Anno videlicet ab incarnatione eiusdem omnipotentis supia Millesimū et quingentesimū vno et noagesimo. Idib. septēbris.

*Ueni quae vilia sunt subis libris porphyry.
Ueni quae vilia sunt subis libris porphyry.*

Utrum vniuersalia sint composita vel incorporea.
Utrum vniuersalia ita sint extra intellectum qd habeat
esse extra sua singularia. l. c. III.

Alium genus continet totam multitudinem specierum
Lc. III. 12.
que sub ipso est.

Utrum genus possit saluari in vna specie.

Scriptio secunde intentionis.
 Quod omnis species multiplicabilis sit per individua.

Utrum species specialissima habeat brevitudinem ad in-
finitum.

Et multiplicatio spei potest tēdere ī finitū. Lc. VI

Ceterum fecum fit p̄cipium individuationis.
 Ceterū idiuindū addat sup̄a sp̄s aliqd f̄z rē. Le. VII

27. *Quod facit ad.* *Le. VIII.*
28. *Quod facit ad.* *Le. VIII.*

Uter prius accūs suspiciat magis cūm? Lc.

1. *Thymum officinale* concinnat radicle. L.
 2. *Thymum officinale* concinnat radicle. L.
 3. *Thymum officinale* concinnat radicle. L.

Utrum omne accidens possit adesse ab esse subiecto

¶ Tituli questionu libri pdicametroꝝ. Lē.
277 etum logica ceteris sciis sibi subalternet.

ad syllogismum.

bus in predicamento ordinatis.
 277r necesse predicamentis fiat subiecti predicamentoz. l.c.

Uterque substantia possit proprie predicari economiarum.

Utrum una eadem species sit in duobus generibus

Quia via respicit trab-
ueris medicamenta.

Citrulligenus generalis
 nie fit suba simplex vel

substantius.

de q̄ntera.

Uterum fecunda suba signa

27. *Thymus praecox* L.

Ultraviolet light, plasma

713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

2722 quod refert ad al-

Utr rō propria pcedica

1. C_{10}H_8 relative to bear

tionem.

I. Utiz ab vno correlatiu

Utrunficia sic purare

I. Utrum aliquis

Die Ultramicroanalyse

**re
presen
Qualitat
Dienstleistung**

22

III. Zum Qualifikationsantrag

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525

- Utrum qualitates in abstracto possint dici cum magis & cum minus. **Lectio. XVIII.**
- Utrum oppositio sit genus. **Lectio. XXVIII.**
- Utrum possint pariteria immediata. **Lectio. XXVIII.**
- Utrum convenientia sit differentia mediorum que sunt inter contraria. **Lectio. XXX.**
- Utrum si ignis est frigidus eo quod calidus igitur sibi a natura. **Lectio. XXXI.**
- Utrum bonum & malum opponantur contrarie. **Lectio. XXXII.**
- Utrum semper bono contrarietur malus. **Lectio. XXXII.**
- Utrum malo contrarietur malum. **Lectio. XXXII.**
- Utrum malo contrarietur bonum & malum. **Lectio. XXXII.**
- Utrum quod dividit eductio generis sint simul natura. **Lectio. XXXII.**
- Utrum scientia libri sex principiorum subaltermetur scientie libri predicamentorum. **Lectio. XXXII.**
- Utrum ens extrinsecus adueniens sit subiectum libri sex principiorum. **Lectio. XXXII.**
- Utrum quodlibet compositum compositum adinatum faciat maius. **Lectio. XXXII.**
- Utrum forma accidentaliter alteri adueniens non faciat maius. **Lectio. XXXII.**
- Utrum essentia forme occidit alius sit simplex. **Lectio. XXXII.**
- Utrum per dicta auctoris separatur forma accidentalis a forma substantiali rebus. **Lectio. XXXII.**
- Utrum anima alteretur de tristitia in gaudium. **Lectio. XXXII.**
- Utrum forma accidentaliter sit variabilis. **Lectio. XXXII.**
- Utrum veritas sit in oratione sicut in sensu. **Lectio. XXXII.**
- Utrum opinio sit nota passionem a se. **Lectio. XXXII.**
- Utrum contentum & obiectum sint in numero substantiali. **Lectio. XXXII.**
- Utrum salubre debeat ponere verum. **Lectio. XXXII.**
- Utrum debito ex ordine emittitur & sustinetur. **Lectio. XXXII.**
- Utrum calor sit ab actu vel a natura. **Lectio. XXXII.**
- Utrum figura actionis sit ab actu solum & non ad sensum. **Lectio. XXXII.**
- Utrum vis sit a natura vel ab actu. **Lectio. XXXII.**
- Utrum aliqua forma singularis sit intellectui perceptibilis. **Lectio. XXXII.**
- Utrum a quo actio in intellectu consideratur. **Lectio. XXXII.**
- Utrum sex principia sufficienter enumerentur. **Lectio. XXXII.**
- Utrum semper agens agat per actionem in id quod subicitur actioni. **Lectio. XXXII.**
- Utrum actio composita necessario presupponat motum in corpore mouente. **Lectio. XXXII.**
- Utrum forma resultans a speculo sit in speculo. **Lectio. XXXII.**
- Utrum quod in motu est sit actio. **Lectio. XXXII.**
- Utrum omnis actio sit in motu. **Lectio. XXXII.**
- Utrum motus sit in predicamento qualitatibus. **Lectio. XXXII.**
- Utrum omne in se per passionem sit actio. **Lectio. XXXII.**
- Utrum passio possit facere aliud predicamentum ab actione. **Lectio. XXXII.**
- Utrum actio possit esse effectus actionis. **Lectio. XXXII.**
- Utrum passio sit in agente. **Lectio. XXXII.**
- Utrum quod sit quod relinquatur ex adiacentia triplici. **Lectio. XXXII.**
- Utrum omnis ipse quando sit omnis generis in biactio. **Lectio. XXXII.**
- Utrum tempus & quod sit in eodem subiecto. **Lectio. XXXII.**
- Utrum aliquid quod dereliquat ex tempore futuro. **Lectio. XXXII.**
- Utrum ubi sit circumscripcio. **Lectio. XXXII.**
- Utrum sonus generet sonum. **Lectio. XXXII.**
- Utrum possit dari corpus minimum. **Lectio. XXXII.**
- Utrum ubi suscipiat magis & minus. **Lectio. XXXII.**
- Utrum positio faciat predicamentum per se. **Lectio. XXXII.**
- Utrum asperum & lenis sint qualitates vel positiones. **Lectio. XXXII.**
- Utrum positio possit suscipere magis & minus. **Lectio. XXXII.**
- Utrum habitus sit predicamentum. **Lectio. XXXII.**
- Utrum habitus possit provenire ex adiacentia eorum quod adiacentia re naturalis. **Lectio. XXXII.**
- Utrum habitus sit in babente & in re habita. **Lectio. XXXII.**
- Utrum habitus suscipiat magis & minus. **Lectio. XXXII.**
- Utrum accis intendatur & remittat ad clementum vel decrementum subiecti. **Lectio. XXXII.**
- Utrum accis per sui clementum & decrementum possit dici cum magis & minus. **Lectio. XXXII.**
- Utrum secundum omnes formas accidentales debeat attendi magis & minus. **Lectio. XXXII.**
- Utrum accipit tituli questionum primi libri peribermennias. **Lectio. XXXII.**
- Utrum enunciatio sit subum in libro peribermennias. **Lectio. XXXII.**
- Utrum scientia libri peribermennias subaltermetur scientie libri predicamentorum. **Lectio. XXXII.**
- Utrum scientia libri peribermennias ordinetur ad scientiam libri posteriorum. **Lectio. XXXII.**
- Utrum significatio sit forma dictionis. **Lectio. XXXII.**
- Utrum dictio significet passionem a se. **Lectio. XXXII.**
- Utrum passiones dicuntur sint apud oculos & corde. **Lectio. XXXII.**
- Utrum veritas & falsitas sint tantum in intellectu compositante & dividente. **Lectio. XXXII.**
- Utrum in ommissione intellectus possit esse veritas vel falsitas. **Lectio. XXXII.**
- Utrum veritas sit in intellectu & non in rebus. **Lectio. XXXII.**
- Utrum vox possit esse generis rationis. **Lectio. XXXII.**
- Utrum nomen infinitum ponat aliquid. **Lectio. XXXII.**
- Utrum verbum possit esse predicatum in enunciatione. **Lectio. XXXII.**
- Utrum verbum infinitum potius debeat dici infinitum quod negatum. **Lectio. XXXII.**
- Utrum predicatum sit in oratione ut per formalis. **Lectio. XXXII.**
- Utrum possimus dicere quod significatio aut ratio significandi sit forma orationis. **Lectio. XXXII.**
- Utrum oratio sit genus ibi dicta per orationum. **Lectio. XXXII.**
- Utrum definitio enunciatio sit conueniens. **Lectio. XXXII.**
- Utrum significatio veri vel falsi sit forma enunciationis. **Lectio. XXXII.**
- Utrum enunciatio sit genua affirmationis & negationis. **Lectio. XXXII.**
- Utrum omne quod affirmat possit negari & conuerso. **Lectio. XXXII.**
- Utrum oppositio contradictionis attendatur per omnes distinctas formales. **Lectio. XXXII.**
- Utrum sit conueniens omnis res per se & singulare. **Lectio. XXXII.**
- Utrum vis sit in omni predicatum de pluribus. **Lectio. XXXII.**
- Utrum sit propositiones. homo est speculatio homo non est ipse opponatur subiectum. **Lectio. XXXII.**

X.
Lectio.
Utrum idem sit affirmatiua et idem sit negatiua possint simul verificari.

XI.
Lectio.
Utrum subdistingui possint simul esse falsae.

Utrum enunciatio in qua subicitur vniuersale sumptum est sit enunciatio vna.

Utrum enunciatio in qua subicitur vlt qd est gen^o sit vna.

Utrum tunc significante hominem et equum nihil differat dicere tunc est alba aut homo est albus et equus est albus.

XII.
Lectio.
Utrum sit aliquid contingens a casu in rebus.

Utrum causa a qua provenit effectus contingenter possit impediri ne ab ipsa eveniat effectus quem prima causa precipiat ab ipsa esse venturum.

Utrum aliquid a casu eveniat.

Utrum opera humana necessario eveniant in ordine ad primam causam.

Utrum p^oca p^one cause tollat libertatem volutaris.

I.
Lectio.
Utrum distinctio enunciationum ibi posita sit distinctio vnioci aut analogi.

II.
Lectio.
Utrum verbum substantivum includat copulam per quam actus p^oim impotatus copuletur subiecto in enunciatione sit contingit in verbis adiectivis.

Utrum in enunciationibus in quibus predicantur verba adiectiva possit fieri distinctio per enunciationes de predicato infinito.

Utrum signa possint infinitari.

III.
Lectio.
Utrum affirmatiua de predicato finito sequatur negatiua de predicato infinito.

Utrum transposita nomina vel vba idem significant.

III.
Lectio.
Utrum homo albus ambulator faciat enunciationem vnam.

Utrum si plura predicentur de aliquo eodem finis accens possint predicari de ipso coniunctim.

Utrum quando vnum predicatorum inest vel claudit in alio possit inferri coniunctum ex duobus.

V.
Lectio.
Utrum hoc omnia teneat homo est alia. g. homo est.

Utrum omissio enunciationis per illam de inesse et per modalem sit diuisio vnioci.

Utrum enunciatio de inesse et enunciatio de modo differant specie.

VI.
Lectio.
Utrum potentie rationales valeant ad opposita.

Utrum potest sit vltus qd necesse.

Utrum quedam sint portitate tunc et non actu.

VII.
Lectio.
Utrum verum possit contrariari vero.

Registrum

a
Commentaria gratiadei.
Incipiunt per clarissima.

b
Uterius qd distinctio.
Quidam modus dictum est.

c
genere sibi primo.
vel quiescente et semper.

d
bus et de canibus.
sed g^o et sp^os sunt.

e
tractaret metaphisica
ad eas se habent.

f
cuncta ab essentia sua.
perit vltimum vel.

g
liter eo qd prius nunciat.
aliquid dictum subijci.

h
Dicitur alterius et filii.
ibi manifestum est aut.

i
in prima etc qd.
q^o res de predicamento.

g
litas attendimus ad hoc.
dis ceteris positatis.

h
paritio. i. primo posterionum
minatur propter opaci.

i
Ergo vbi qd i subo.
Ergo tempus aut qm.

k
dendum est qd hoc.
Dicit aut magis et minus.

k
actionem per modum.
pot tunc sine talibus.

l
enunciationes sunt.
ce simul vtriusq^o va.

m
sed plus exercitur.
facit diminueret sed.

n
etiam predicant fin se.
magis hoc. scdm.

o
Necessarium vo.
dit et declarat i exeplo.

§ 37735.